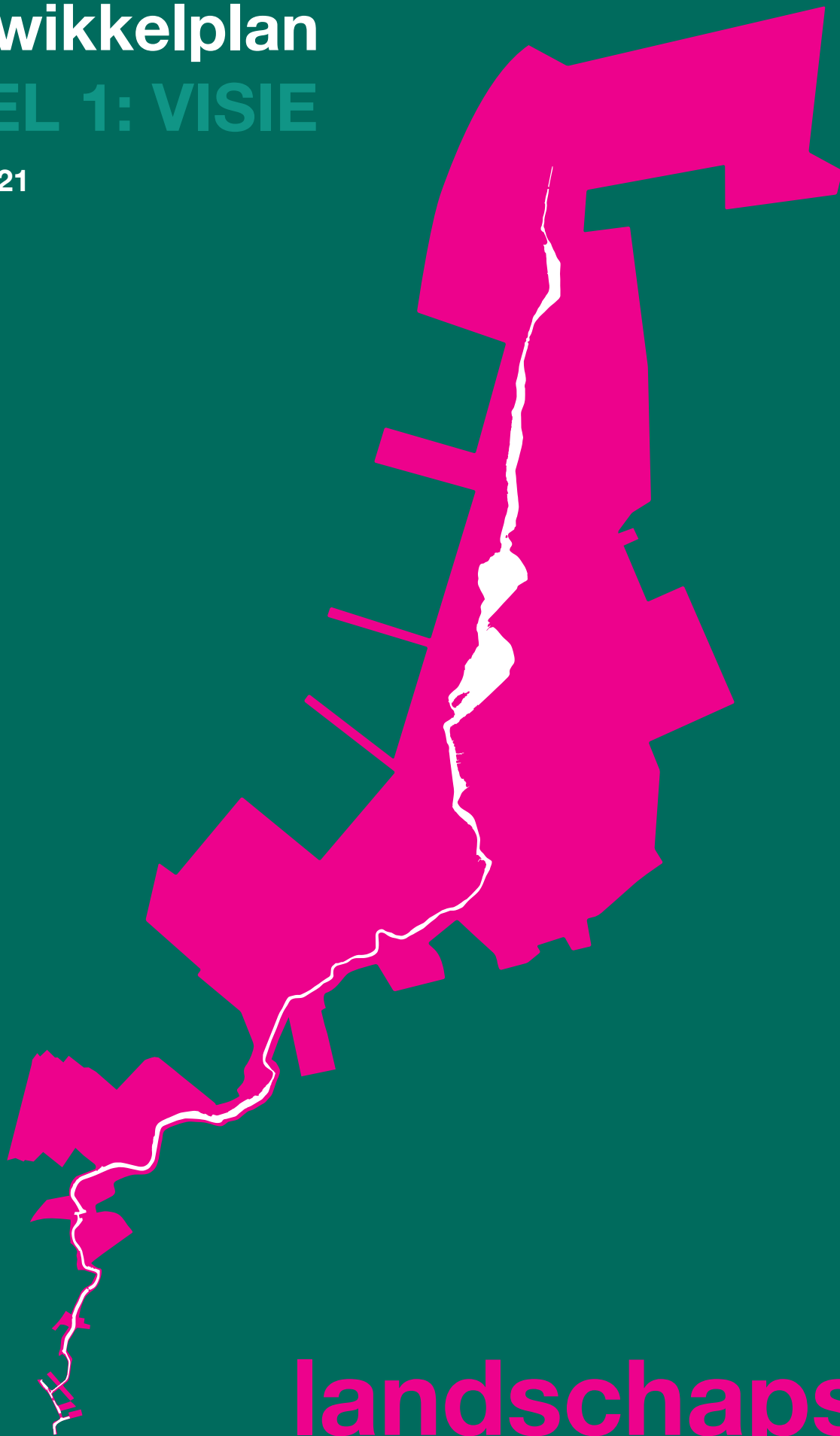

ontwikkelpplan

DEEL 1: VISIE

april 2021

landschapspark

DE ROTTE

Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte

Deel 1: Visie

April 2021

Inhoudsopgave

1	Ruimte voor een groenblauwe toekomst!	6
2	Eén groot landschapspark met de Rotte als drager	12
3	Het raamwerk, voor samenhang en herkenbaarheid	18
	De Rotte, blauwe hartlijn van oorsprong tot dam	22
	Groenblauwe ribben verbinden mens en dier met de omgeving van het Landschapspark	30
	Alledaagse routes, speciale routes en Gastvrije Ontvangsten	34
	Heldere randen en parkentrees	38
4	Recreatie en natuur in balans	40
5	Vier landschappen met een eigen karakter	52
	De Bossen	54
	Het Waterland	58
	De Polders	62
	De Stad	66
6	Een nieuwe manier van samenwerken	70
	Colofon	74

1

**Ruimte voor een
groenblauwe
toekomst!**

Ruimte voor een groenblauwe toekomst!

Grote veranderingen vragen om een ambitieus plan

Tot in de jaren 60 van de vorige eeuw was het landschap van de Rotte behoorlijk gaaf. Steden en dorpen lagen op afstand. Vanaf de hoger gelegen Rotteoevers keek je uit over weidse polders. Maar het landschap is door de groei van omliggende kernen, de aanleg van infrastructuur en de ontwikkeling van glastuinbouw verder ingesloten en opgedeeld geraakt. Niettemin heeft het gebied nog steeds veel kwaliteiten en charme met zijn kronkelende dijken, molens en sloten. Het is een gebied van grote contrasten. Want naast de drukke Rotte en de recreatiegebieden is op veel plekken de weidsheid van de polders nog steeds te ervaren. Ook zijn er veel waardevolle stukjes natuur en stukjes oud landschap met grote cultuurhistorische waarde. De Rotte en de Rottemeren zijn de afgelopen decennia steeds populairder geworden om te wandelen, fietsen of varen. Het is nu regelmatig enorm druk, het gebied zit op sommige plekken aan de grenzen van zijn capaciteit, ondanks het feit dat er meer recreatieve voorzieningen zijn bijgekomen en het recreatiegebied is uitgebreid.

De 'recreatiedruk' op Landschapspark De Rotte zal in de toekomst verder toenemen. Alleen al in Rotterdam komen er de komende tien jaar ca. 50.000 nieuwe woningen bij en in de provincie Zuid-Holland zelfs ca. 240.000. Nieuwe en bestaande inwoners willen dicht bij huis naar buiten om te ontspannen, te bewegen en elkaar te ontmoeten in een mooi landschap. Hun behoeften veranderen bovendien naar meer actief, meer bewegen, meer avontuurlijk. Dat brengt nieuwe wensen voor de inrichting met zich mee en door de toenemende drukte komen biodiversiteit en landschappelijke kwaliteiten verder onder druk te staan. Tegelijkertijd is de ruimte in dit deel van Nederland zeer schaars. De verleiding om een stuk van de groene ruimte te ontwikkelen als woningbouwlocatie of bedrijventerrein zal toenemen. Thema's als klimaatverandering, CO2 en stikstofproblematiek, afname biodiversiteit doen ook een claim op de ruimte. Die thema's vragen bijvoorbeeld aanpassingen aan het watersysteem, de vegetatie en het leefgebied voor dieren.

In 2030 een eigentijds en prachtig landschapspark

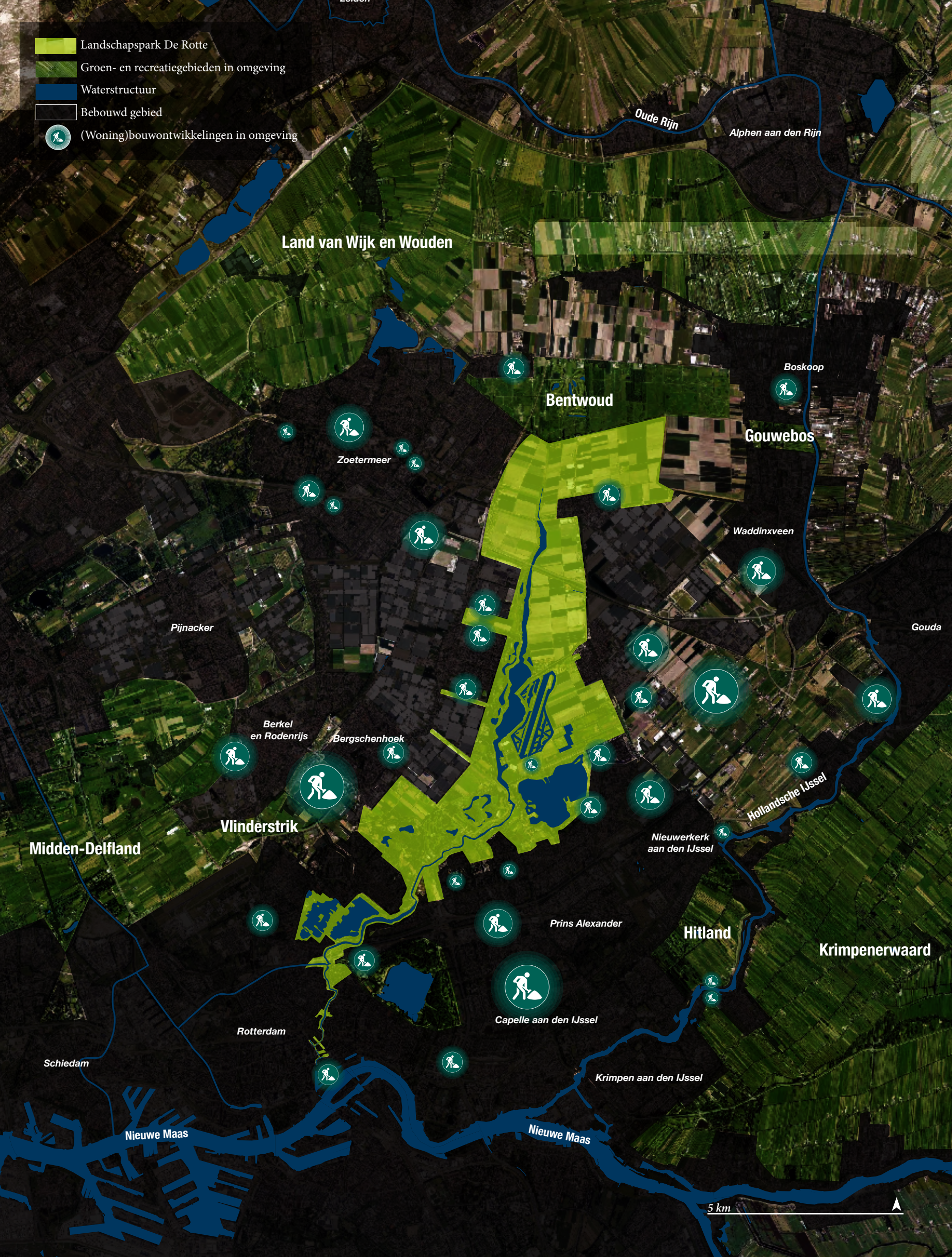
Wij, Recreatieschap Rottemeren, pakken de hierboven geschetste opgaven op om te zorgen dat het gebied in 2030 nog mooier, natuurlijker en meer beleefbaar is dan nu. Daar is wel wat voor nodig. We willen de deelgebieden een kwaliteitsimpuls geven en de samenhang tussen de deelgebieden verbeteren. We willen het gebied beter bereikbaar maken. En we willen de grenzen van ons Landschapspark duidelijk markeren, om het te borgen voor toekomstige generaties. Omdat de Rotte de belangrijkste identiteitsdrager is voor het gebied en een belangrijke recreatieve verbinding vormt tussen stad en landschap beschouwen we de hele Rotte als onze opgave, van oorsprong tot dam, van open polders tot binnenstad, we zien het als één groot samenhangend gebied, dat we landschapspark noemen.

Met een gezamenlijke beeldtaal, afstemming over onderhoud, gebruik en beheer. Een gemeenschappelijke basis voor alle betrokken overheden en organisaties.

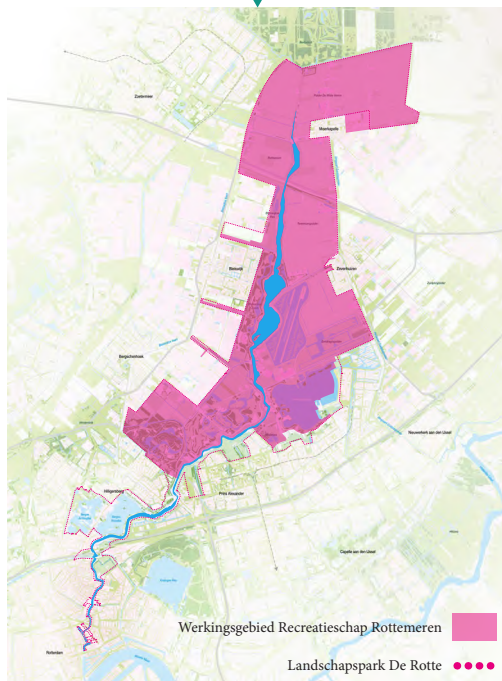
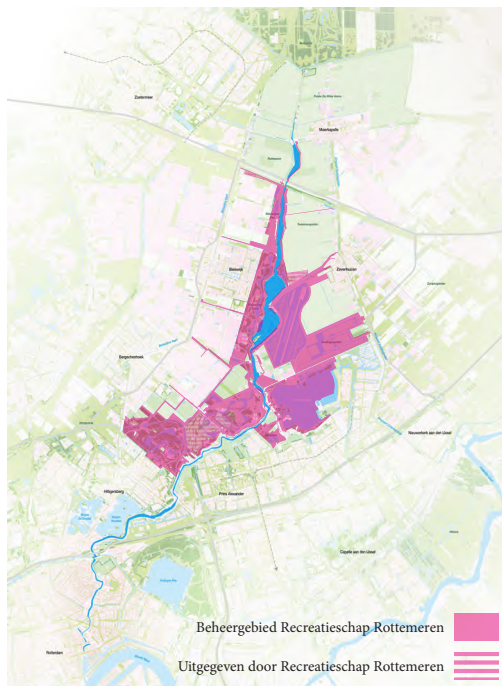
Wat maakt dit gebied zo waardevol, maar ook anders dan andere groene gebieden? We noemen de vier belangrijkste waardevolle dragers van de identiteit van het landschapspark die we koesteren en versterken.

1. De **landschappelijke idylle** vlak bij de stad. Een eeuwenoud kronkelend riviervak met molens, oude dorpen met werkplaatsen en dijkhuizen, sluisjes en schapen op de dijk bevindt zich direct naast de grote stad die door de eeuwen heen is gebouwd, en nog steeds wordt gebouwd. Meer dan 100.000 inwoners kunnen hun woning of appartement uitlopen om binnen 15 minuten een landschappelijke beleving in het landschapspark te hebben. Aan de Rotte ervaar je op veel plekken de skyline van de grote stad, een contrast dat de beleving van de idylle, een groene long tussen de woonwijken, misschien nog wel versterkt. Die landschappelijke idylle willen wij behouden, bijvoorbeeld door de weilandjes langs de Rotte zoveel mogelijk open te houden en het erfgoed te koesteren.
2. De **hele Rotte in één landschapspark**. Landschapspark en Rotte zijn onafscheidelijk. De hele Rotte ligt in het landschapspark en de Rotte is tegelijkertijd de verbindende lijn van het hele park. De Rotte meandert tot diep in de stad en is een 'dansje tot in de stad', zoals de projectleider van '750 jaar Dam in de Rotte' het poëtisch uitdrukte. De Rotte als lange verbindende recreatieve en natuurlijke groenblauwe lijn is daarom een van de belangrijke uitgangspunten van dit Ontwikkelplan.
3. Een **mozaïek van landschappen**. De geschiedenis van het landschapspark (zie inzet op de volgende pagina) heeft gezorgd voor een grote verscheidenheid aan landschappen. Het meer dan duizend jaar oude meanderende veenriviervak, de veenplassen die ontstonden door de turfwinning, de weidse strakke polders die, na droogmaling, werden aangelegd en de bossen, heuvels, Zevenhuizerplas, roeibaan en paden als exponent van het naoorlogse recreatielandschap. Al die verschillende landschappen zorgen voor veel afwisseling. Niet alleen voor het oog maar ook in flora en fauna. De afwisseling, contrasten en veelkleurigheid van het mozaïeklandschap willen wij bewaren en versterken. We versterken de natuurwaarden die bij elk van die verschillende landschapstypen behoren.
4. Een **landschapspark van iedereen**. Door de nabijheid van de stedelijke gebieden met een uiteenlopende bevolkingssamenstelling en door de grote variëteit aan recreatiemogelijkheden kom je er iedereen tegen. Jong en oud, rijk en arm, hoog- en laagopgeleid. Dat is iets dat we koesteren en willen versterken. We willen het Landschapspark daarom met een maatschappelijk programma extra toegankelijk maken voor personen die

- Landschapspark De Rotte
- Groen- en recreatiegebieden in omgeving
- Waterstructuur
- Bebouwd gebied
- (Woning)bouwontwikkelingen in omgeving

er misschien minder gemakkelijk komen. We ontwikkelen een landschapspark dat past bij de groeiende dorpen en steden in de omgeving en dat past bij de behoefte van de mensen die er nu en straks wonen. In de buurt maar ook verder in de regio. Waar genoeg ruimte is voor natuur om van te kunnen genieten. Een landschapspark met een grote variatie aan activiteiten die passen in het park. Zo is er nu al een palet aan mogelijkheden voor beweging en sport. Naast wandelen en fietsen (dit zijn verreweg de meest beoefende activiteiten) accommoderen we mogelijkheden en routes voor activiteiten als paardrijden, hardlopen, snelfietsen, mountainbiken, roeien, zeilen, sloep- en kanovaren, duiken, vissen, zwemmen, strandporten, suppen en surfen, klimmen en tokkelen, golfen en schaatsen op natuurijs. Steeds zoeken we daarbij de balans met het behoud en de versterking van de natuurwaarden.

Het Landschapspark is ook economisch van belang omdat agrarische en recreatieve ondernemers er hun broodwinning hebben. Met dit Ontwikkelplan willen we dat Landschapspark De Rotte tot in lengte van jaren een van de mooiste groengebieden in de regio blijft. Een groene long die een bijdrage levert aan de maatschappelijke opgave voor de maatschappelijke opgaven die er in de stedelijke omgeving liggen. En die mensen verbindt met hun natuurlijke omgeving en bijdraagt aan hun welzijn. Een kostbaar gebied waar we zuinig op zijn, een plek om te ontspannen, ontmoeten en bewegen, nu en in de toekomst.

Van kader- en koersdocument naar Ontwikkelplan en uitvoeringsplan

In 2019 stelden de raden van de drie deelnemende gemeenten aan Recreatieschap Rottemeren het kader- en koersdocument 'Ruimte voor een groenblauwe toekomst' vast. Met het Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte vertalen we onze ambities naar concrete plannen. Nieuw is dat we de gehele Rotte beschouwen, van oorsprong tot dam. Het Ontwikkelplan is concreet genoeg om een helder beeld voor de toekomst te schetsen en geeft tegelijkertijd voldoende speelruimte voor nadere invulling en uitwerking. Het is gericht op realisatie. Het geeft inhoudelijke sturing en is een toetsingskader voor nieuwe initiatieven en projecten. De reikwijdte is 10 jaar, tot 2030, waarbij we tussentijds evalueren. Het Ontwikkelplan wordt vastgesteld door het bestuur van het Recreatieschap Rottemeren. Op basis van dit Ontwikkelplan maken we een uitvoeringsplan waarin onderzoeken en projecten worden opgenomen met planning, verantwoordelijke partijen en de wijze van bekostiging.

Als opmaat hiervoor markeren we in de kantlijn van dit rapport de eerste input.

We onderscheiden hierbij 1) het maken van beheer en (her)inrichtingsplannen voor de beheergebieden van het recreatieschap, 2) het ontwikkelen van inrichtingsvisies en -plannen voor nieuwe plandelen van het landschapspark, 3) het doen van onderzoek en verkenning; thematisch, b.v. op het gebied van verkeer of ecologie, of geografisch, b.v. naar de ontwikkelingsmogelijkheden van de noordelijke agrarische polders.

Het grootste gedeelte van het Landschapspark valt binnen het werkingsgebied van Recreatieschap Rottemeren. In dit gebied behartigt het recreatieschap voor de drie deelnemende gemeenten de belangen van openluchtrecreatie, natuur en landschap en ondersteunt het schap de deelnemers bij het voorbereiden en vormen van beleid, regelgeving en programma's die hiermee verband houden. Ook stelt het schap, binnen de door de raden van de drie deelnemende gemeenten gestelde kaders, zelf beleid op en voert deze uit.

Daarnaast zijn er gebieden in het Landschapspark die buiten het werkingsgebied vallen, maar die zo verbonden zijn met de Rotte dat ambities voor deze gebieden zijn meegenomen, ook al ligt de verantwoordelijkheid bij andere organisaties. Dit zijn onder andere de binnenstedelijke Rotte, de Bergse Voor- en Achterplas, Ommoordse en Terbregse Veld. Recreatieschap Rottemeren wil dat dit plan ook het plan van de partners is; dat zij zich herkennen, betrokken voelen en met het plan aan de slag gaan. Daarom is bij het opstellen van het plan intensief samengewerkt met partners als het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en de provincie Zuid-Holland. Maar ook belanghebbenden als de ondernemersvereniging De Rotte(meren), LTO en maatschappelijke organisaties als de Alliantie Groenblauwe Rotte, Natuur- en Vogelwacht Rotta, Stichting Plezierrivier en het Watersportverbond hebben hun expertise ingebracht en meegedacht over de uitwerkingen van het plan.

Het Ontwikkelplan is vooral gericht op de recreatieve en landschappelijke ontwikkelingen in het gebied. Het gaat hier immers om een Recreatieschap. Gedurende het proces naar dit ontwikkelplan is gebleken dat een belangrijk deel van het noordelijk werkingsgebied –waarvoor de provincie Zuid-Holland in 2021 een verkenning heeft laten uitvoeren- juist overwegend agrarisch zal blijven. Dit heeft ook landschappelijke waarde voor het Recreatieschap en de recreatieve beleving, maar moet in het vervolg op het Ontwikkelplan een ander pad bewandelen. In het Ontwikkelplan wordt voor die agrarische delen daarom vooral gefocust op dit vervolgproces en de betrekking van de juiste partijen. Dat zijn naast de overheden en de agrariërs bijvoorbeeld ook bewoners, partijen die belang hebben bij agrarische zaken of experts zoals rentmeesters, verkeerskundigen en agrarische experts.

750 jaar ontwikkeling maken het huidige gebied

Eeuwenlang stroomde de Rotte laaggelegen tussen de uitgestrekte en soms metershoge veenkoepels die zich in duizenden jaren achter de Hollandse duinen ontwikkelden. Waar de Rotte uitmondde in de Maas ontstond rond het jaar 1000 het dorpje Rotta, nu Rotterdam. Na de aanleg van de Dam in de Rotte in 1270 waren er veel minder overstromingen vanuit de Maas waardoor de bewoning in de stad kon toenemen en in 1340 kreeg Rotterdam stadsrechten.

Het veen werd ontwaterd en in de 16e en 17e eeuw als turf opgestookt door de bewoners van de alsmaar groeiende stad. Er ontstond een uitgestrekt landschap van veenplassen. Van die veenplassen zijn de Bergse Voor- en Achterplas en de Kralingse Plas overgebleven. Bijzonder is de zichtbaarheid van de Bergse Voorplas vanaf de Rotte. Langs de Rotte groeiden dorpslinten als Terbregge, Oud Verlaat en Rotte. Stukjes herkenbaar oud veenlandschap zijn het Koornmolengat, Pekeiland, en de Bonk (klei-leemklomp). Ook rond de Zevenhuizerplas en in de Nesselolder zijn resten van het veenlandschap te zien, o.a. het Veen/de Snelle.

De plassen vormden een gevaar voor de stad door de dreiging van het water en vanwege rondzwervende bendes in dit onherbergzame gebied. Bovendien waren er kansen om het drooggelegde land te ontginnen voor de voedselvoorziening.

Met molengangen werd het water uit de plassen opgepompt in de Rotte en in diverse ringvaarten, zoals de Landscheiding, de Ringvaart van de Zuidplaspolder en de Hennipsloot. In 1874 werden de laatste plassen drooggemalen tot de Prins Alexanderpolder.

Zo ontstond het 'omgekeerde' contrastrijke landschap met een hooggelegen lieflijk meanderende Rotte en laaggelegen rechthoekig verkavelde weidse polders. Goed herkenbaar zijn de Tweemanspolder, Polder de Wilde Venen, de Klappolder/Rottezoom en een deel van de Eendragtspolder. Molens en molenstompen getuigen van de strijd tegen het water. De unieke molenviergang in de Tweemanspolder is hiervan het icoon. Diverse verlaten (sluisjes) werden aangelegd om de peilverschillen te overwinnen. De Rotte werd een belangrijke vervoersader tussen het agrarische achterland en de stad, met het Noordplein als de belangrijkste markt. Vanaf de tweede helft van de 17e eeuw bouwen veel welgestelden een buitenplaats langs de Rotte. Voorbeelden zijn Soetendaal, Rust van Onrust, Woelwijk, den Arend en Huis te Crooswijk. Deze zijn nu, behalve in geografische aanduidingen, niet meer terug te vinden.

Na de Tweede Wereldoorlog kwam het gebied in zwang als recreatiegebied voor de brede bevolking. Als tegenhanger van de stedelijke groei wordt vanaf de jaren zestig een reeks bossparken, recreatiewateren en natuurgebieden aangelegd. Zij bepalen nu grotendeels het beeld als je het landschap van de Rotte ingaat. Hoge Bergse Bos, Lage Bergse Bos, Bleiswijkse Zoom, Bleiswijkse Fles, Zevenhuizerplas (waarvan het zand werd gebruikt voor de ondergrond van nieuwe wijken), Willem-Alexander Baan. Het zijn zelfstandige en losstaande eenheden met een eigen sfeer en inrichting.

750 jaar nadat de dam in de Rotte werd gebouwd is de Rotte veranderd in een idyllische maar vaak ook zeer drukbezochte blauwgroene ader als hart van een bonte verzameling recreatie- en agrarische gebieden, waarbij de glastuinbouw, bedrijventerreinen en woonwijken nooit ver weg zijn.

'Gezicht op de Rotte' door Charles Henri Joseph Leickert

De Rotte, Terbregge

Molenviergang

Het Hoge Bergse Bos

2

Eén groot
landschapspark met
de Rotte als drager

2

Eén groot landschapspark met de Rotte als drager

Wat is dat nu eigenlijk, een landschapspark? En wat is Landschapspark De Rotte?

Een landschapspark is geen gewoon park. Het is een samenhangend landschap - in dit geval met een oppervlakte van zo'n 4000 ha - waar recreatiegebieden, natuurgebieden en agrarische gebieden onderdeel van uitmaken. Met een samenhangend recreatief netwerk en recreatieve voorzieningen. In plaats van het gebied eenduidig in te richten, zorgen de herkenbaarheid van routes en ruimtelijke dragers voor de samenhang. Ook zijn er vaak spelregels voor de recreatieve en landschappelijke ontwikkeling van het gebied.

Landschapspark De Rotte wordt een park vol afwisseling. Rijk gevarieerde bossen, weidse polders, waterrijke gebieden en stad worden verbonden door de meanderende Rotte. We willen de landschappelijke contrasten en geschiedenis van het gebied tot expressie brengen, maar er zal ook sprake zijn van stedelijke componenten. In Landschapspark De Rotte hebben de verschillende gebieden hun eigen identiteit maar tegelijk zorgen we voor een sterke samenhang. Met een overkoepelend routenetwerk, duidelijke parkentrees en randen, Gastvrije Ontvangstgebieden (combinatie van informatievoorziening, parkeren, horeca, fietsverhuur enzovoort, zie H3) en lommerrijke verbindingen met de omgeving. Zo zorgen wij dat het geheel meer is dan de som der unieke delen.

We willen een bijdrage leveren aan de regionale groenstructuur door verbindingen voor mens en dier met andere groene gebieden te verbeteren. De provincie Zuid-Holland deelt onze ambitie. De provincie wil een doorlopende 'groene dooradering' door de hele Zuidvleugel van de Randstad realiseren, met de waterstructuur als drager.

Legenda plankaart ontwikkelplan Landschapspark De Rotte

Raamwerk

De Rotte, blauwe hartlijn van oorsprong tot dam

Groenblauwe ribben

Gastvrije Ontvangst

Verbindend recreatief netwerk

Vaarnetwerk

Parkentree

Parkparel

Bos als parkrand

Erfbeplanting als parkrand

Parkzone als parkrand

Laanbeplanting als parkrand

Bestaande en nieuwe natuurkernen

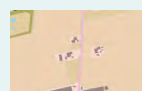
Vier landschappen

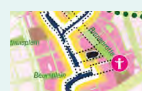
De Bossen

Het Waterland

De Polders

De Stad

Verbindingen met de omgeving

Verbeteren relatie dorpen, wijken en Rotte

Ecologische en recreatieve verbindingen met de omgeving

Overig

Molens

Markante bebouwing

Dorpslinten

Verlaten

Pontje

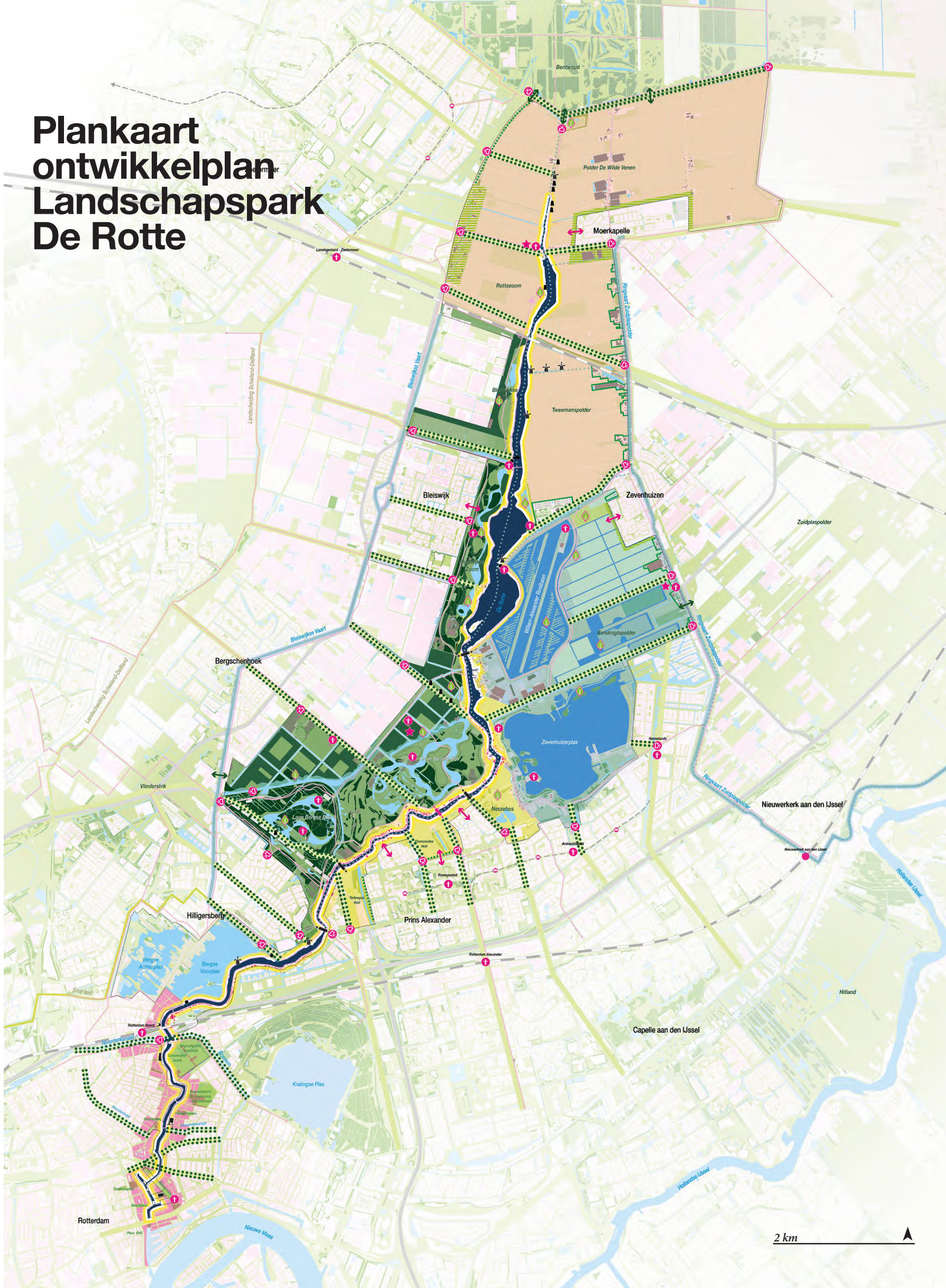
Bestaande brug/nieuwe brug

Grens landschapspark

Plankaart ontwikkelplan op volgende bladzijde

Plankaart ontwikkelplan Landschapspark De Rotte

2

Het plan in vogelvlucht

Wat zijn de belangrijkste principes waarmee we Landschapspark De Rotte gaan ontwikkelen?

Recreatie en natuur in balans brengen

Het aantal recreanten zal de komende jaren verder toenemen en de behoeften lopen uiteen. Daarom willen we de recreatiecapaciteit van het park vergroten en het aanbod diverser maken. We willen de toegankelijkheid en netwerken verbeteren en verschillende snelheden van fietsers uit elkaar houden. We creëren ruimte voor nieuwe recreatieve attracties en zoeken mogelijkheden om horeca en attracties aan te passen aan deze tijd. Er zijn diverse natuurgebieden en -gebiedjes met bijzondere waarden die we willen vergroten en die we onderling beter willen verbinden. Dat doen we onder andere door aaneengesloten bos te maken, door samen met de agrariërs de akkernatuur te verbeteren en door een natte natuurverbinding te maken tussen Bentwoud en Zuidplaspolder waarin de bestaande natuur in de Eendragtspolder een sleutelrol speelt.

In het beheer houden we rekening met het vergroten van natuurwaarden en biodiversiteit.

De toenemende recreatiedruk vangen we op door een goede zonering in drukke en rustige gedeelten, zodat er ruimte blijft om ook de natuur te versterken en de biodiversiteit te vergroten. Zonering is ook goed vanuit de gedachte dat sommige recreanten op zoek zijn naar stilte en natuur, terwijl andere de levendigheid van een strandje, speelveld, terras of attractie zoeken. Gebiedsuitbreiding zorgt voor meer terrein voor recreatie en natuur.

De rijke geschiedenis tot expressie brengen

De kleinschalige lieflijke Rotte en de restanten van het kronkelige veenlandschap met zijn lintdorpen. De ongenaakbare openheid en rechtlijnigheid van de droogmakerijen met zijn overlaten en molens. De contrastrijke bos- en waterwerelden van de naoorlogse recreatiegebieden. Ze hebben allemaal een eigen kwaliteit die we gaan versterken en benutten om het landschapspark van de toekomst een in het verleden gewortelde identiteit te geven.

De Rotte bij het Grote Kerkplein

Ruimtelijke contrasten en zichtrelaties behouden en versterken

Doorkijkjes naar het water, besloten weilandjes in de bossen, grootse vergezichten over de polders, kleinschalige prettige stedelijke ruimtes, groene zachte kades, harde stenige kades. Op verschillende schaalniveaus is het landschapspark rijk aan grote contrasten. Die grijpen we aan om de beleving van het gebied nog spannender en interessanter te maken.

Ruimte voor ondernemerschap, vernieuwing en aanbod met kwaliteit

We willen een landschapspark waar ondernemers hun bezoekers kunnen blijven verrassen met kwaliteit en eigentijds aanbod. Waar ruimte is voor nieuwe concepten die aansluiten bij veranderende behoeften, en passend bij de identiteit van een eigentijds landschapspark.

Bestaande iconen in hun kracht zetten, nieuwe krachtige trekkers toevoegen

Beeldbepalende plekken en bouwwerken als de kleinschalige overlaten en sluisjes, de molens met de Molenviergang in de Tweemanspolder als uniek icoon, de uitkijktoren op de heuvel in het Hoge Bergse bos, de Crooswijkse bocht. Maar ook het Noordplein met de voormalige Heinekenbrouwerij en het Grotekerkplein met de Laurenskerk zijn iconen die het landschapspark identiteit geven. We gaan deze iconen versterken. Daarnaast willen we in de toekomst op geschikte plekken ruimte bieden aan nieuwe iconen.

De verbindingen tussen het landschapspark en het omgeving verbeteren

We maken het landschapspark beter bereikbaar vanuit de omliggende woonwijken door samen met de gemeenten een netwerk van routes te maken dat omliggende wijken andere groengebieden en landschapspark met elkaar verbindt.

De Rotte ter hoogte van Terbregge

We maken het landschapspark beter bereikbaar met het openbaar vervoer, door bij bestaande metro- en NS-stations Gastvrije Ontvangsten te maken met bijbehorende voorzieningen (zoals fietsverhuur) en deze via groene routes aan te sluiten op het park. Ons doel is om gezamenlijk met de OV-bedrijven en fietsverhuurders tot een integraal mobiliteitsplan te komen waar het landschapspark in is opgenomen.

We willen sluisverkeer weren en gezamenlijk met betrokken partijen goede alternatieven bieden voor de auto. Het park zal de komende jaren meer bezoekers gaan trekken, daarom willen we dat steeds meer bezoekers de auto aan de rand parkeren en verder gaan wandelen, fietsen of varen. Liever nog komen ze met de – elektrische- fiets of het openbaar vervoer.

Eenheid door aantrekkelijke randen, uitnodigende parkentrees en een parkachtig raamwerk

Met een overkoepelend routenetwerk, duidelijke parkentrees en randen, Gastvrije Ontvangsten en bijzondere kleine parken: de parkparels en lommerrijke verbindingen met de omgeving zorgen we voor een sterke samenhang. Groenblauwe ribben verbinden het landschapspark met de omgeving en ze zijn, samen met de Rotte zelf, een basis voor het routenetwerk en de herkenbaarheid van het landschapspark als geheel. Inrichtingselementen als verharding, meubilair en bewegwijzering moeten een eigen samenhangend ontwerp krijgen, waardoor het Landschapspark als eenheid wordt herkend en een eigen uitstraling krijgt. De nieuwe markeringsborden van de Rotte zijn een prachtige eerste aanzet.

Vergroten klimaatrobuustheid en duurzaamheid

Klimaatverandering vraagt om aanpassingen aan het watersysteem, de vegetatie en de leefbaarheid voor mensen en dieren. In de ontwikkeling van het landschapspark spelen we hierop in. Denk hierbij aan voldoende schaduw, het verbreden van watergangen en ecologische oevers, extensief beheer, aaneensluiten van versnipperd bos en de bosopbouw verbeteren, koele routes en verfrissende zwemplekken, verbeteren waterkwaliteit. We gaan ondernemers stimuleren duurzaam te exploiteren en natuurinclusief te bouwen.

Samen werken aan het landschapspark

We ontwikkelen een maatschappelijk programma waarin we omwonenden en andere betrokkenen nog meer bij het landschapspark betrekken. Denk aan educatie, excursies, vrijwilligerswerk, culturele evenementen, voorlichting over ecologie en cultuurhistorie.

Het landschapspark wordt een stuk groter dan het huidige beheergebied van het recreatieschap. Samen met de overheden en stakeholders gaan we een nieuw samenwerkingsverband opzetten, voortbouwend op bestaande structuren, waarin we zorgen dat inrichting, beheer, ontwikkeling en onderzoek voor dit grote gebied vanuit de geest van het Ontwikkelplan en in samenhang plaatsvindt.

1 landschapspark = 4 landschappen

We werken in vier met elkaar contrasterende landschapszones aan de ontwikkeling van natuur en recreatie. Het zijn de Stadse Rotte met aangrenzende groengebieden en openbare ruimtes als de Bergse Voor- en Achterplas, de Crooswijkse Bocht, de Begraafplaats Crooswijk, het Noordplein en de Binnenrotte. Hier vergroenen we de oevers en maken we prettige continue langzame verbindingen tussen stad en buitengebied, ook over het water. In de Bossen sluiten we de deelgebieden Hoge en Lage Bergse Bos, Hoekse Parken, Bleiswijkse Zoom en Fles beter op elkaar aan door bosontwikkeling en slim bosbeheer. In het Waterland met deelgebieden Zevenhuizerplas, Roeibaan en Eendragtspolder werken we aan een duurzame ontwikkeling van met een mix van recreatie, natuur en natuurinclusieve landbouw. In de Polders met deelgebieden Rottezoom, Polder de Wilde Venen en Tweemanspolder gaan wij samen met de provincie, de agrariërs en andere stakeholders verkennen wat een duurzame toekomst voor dit gebied kan zijn.

De weidse Rotte

A photograph of a row of houses along a canal. In the foreground, there are tall reeds on the left side. The houses are multi-story, with dark roofs and light-colored walls. A small boat is docked near the houses. The sky is clear and blue.

3

**Het raamwerk, voor
samenhang en
herkenbaarheid**

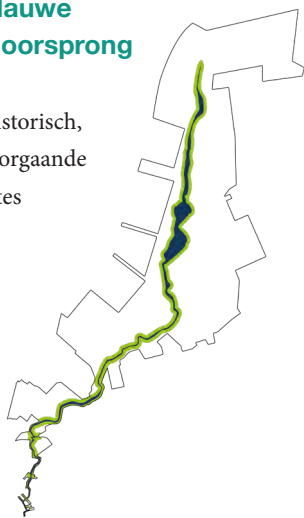
3

Het raamwerk voor samenhang en herkenbaarheid

In Landschapspark De Rotte hebben de verschillende deelgebieden hun eigen identiteit maar tegelijk zorgen we voor een sterke samenhang. Die samenhang brengen we erin met een overkoepelend routenetwerk, duidelijke parkentrees en randen, Gastvrije Ontvangstlocaties, groenblauwe ribben en lommerrijke verbindingen met de omgeving. De Rotte zelf speelt hierbij de hoofdrol, de rivier is dé identiteitsdrager van het gebied. In dit overzicht zijn onderdelen van het ruimtelijk raamwerk weergegeven, op de volgende pagina's werken we ze verder uit.

De Rotte, blauwe hartlijn van oorsprong tot dam

Kleinschalig, historisch, romantisch, doorgaande recreatieve routes

Groenblauwe ribben verbinden mens en dier met omgeving

Herkenbaar als lanen, water, oevers, routes, verblijfsplekken

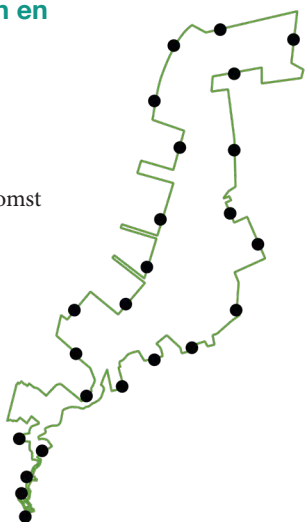
Alledaags netwerk, speciale routes en Gastvrije Ontvangsten

Informatie, horeca,
verhuurmogelijkheden
bij OV-haltes en
parkeerplaatsen

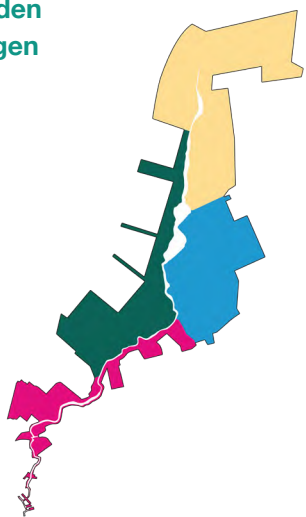
Heldere randen en parkentrees

Heldere en fraaie
begrenzing van het
landschapspark,
duidelijke binnenkomst

Vier deelgebieden met elk een eigen karakter

De Stad
De Bossen
Het Waterland
De Polders

3

De Rotte, blauwe hartlijn van oorsprong tot dam

Opeenvolging van sferen én doorlopende routes

Fietsend of wandelend langs de Rotte zijn grote sfeerverschillen te zien, van diepliggend water in de stad tot hoog boven landschap uitkijkend in de polders, van smal stroompje tot brede meren, van stenige kades tot brede rietkragen en buitenlandjes. Van dam tot oorsprong zien we het volgende:

- De binnenstedelijke Rotte met zijn stenige oevers en gesloten gevels; de lanen, singels en kades in het Oude Noorden met het Noordplein; en Crooswijk met zijn kenmerkende Crooswijkse Bocht en prachtige begraafplaats op de locatie van een voormalig landgoed.
- Na de passage onder de A20, grenzend aan De Bergse Voorplas aan de noordzijde, wordt de sfeer landschappelijk en dorps, met vergezichten over het water van de Voorplas; gevolgd door het lint van Terbregge met zijn besloten dorps karakter. Het Boterdorps Verlaat, Molen de Vier Winden en de Prinsenmolen zijn hier cultuurhistorische hoogtepunten. De recreatieve route van de Steilrand als landschappelijke verbinding naar Schie sluit hier aan op de Rotte. Na het passeren van de Irenebrug zijn eerst de dorpslinten Terbregge, Rotte en Oud Verlaat beeldbepalend. Aan de zuidoever groene delen met zicht op de open gebieden direct grenzend aan Rotterdam Alexander: Terbregse Veld, Ommoordse Veld, Nespolder. Een reeks bijzondere plekken waar direct buiten de stad de weidsheid van het landschap voelbaar is. In sterk contrast hiermee ligt achter de bebouwde noordelijke oevers de beboste zone met het Lage en Hoge Bergse Bos.
- Ten noorden van Oud Verlaat worden dijken steeds groener en het landschap steeds opener. Bij de molenviergang in de Tweemanspolder en de oorsprong in Polder de Wilde Venen is de Rotte onderdeel van een weids landschap. Ook de Rotte zelf is hier wijder. In dit deel liggen de kenmerkende 'meren', verbredingen van de rivier. Kenmerkende cultuurhistorische en natuurplekken zijn onder andere het Bleiswijkse Verlaat, de Eendragtsmolen, het Koornmolengat en het Pekeiland.

Zeer druk gebruikt

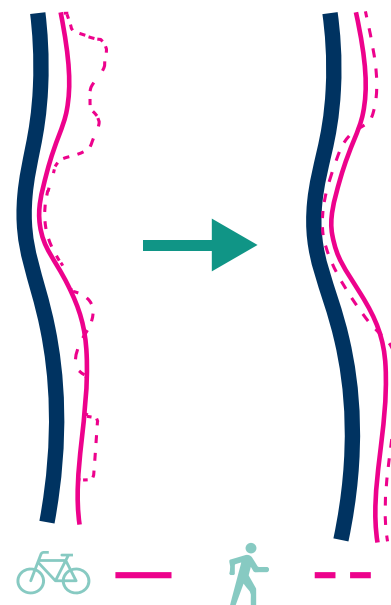
De Rotte en haar oevers worden volop gebruikt om te wonen, te werken, te wandelen, te fietsen en te varen.

Doordat veel mensen er gebruik van maken zijn er conflicten in gebruik tussen fietsers, skaters, wandelaars en automobilisten. Ook op het water zijn er conflicten, vaak met snel varende recreanten. Bewoners ervaren soms hinder van het intensieve recreatieve gebruik. De oevers zijn niet altijd optimaal en in samenhang ingericht; de continuïteit van wandelroutes ontbreekt soms en de snelle fietsers en langzame fietsers en skaters conflicteren met elkaar. Uit de in 2020 gehouden

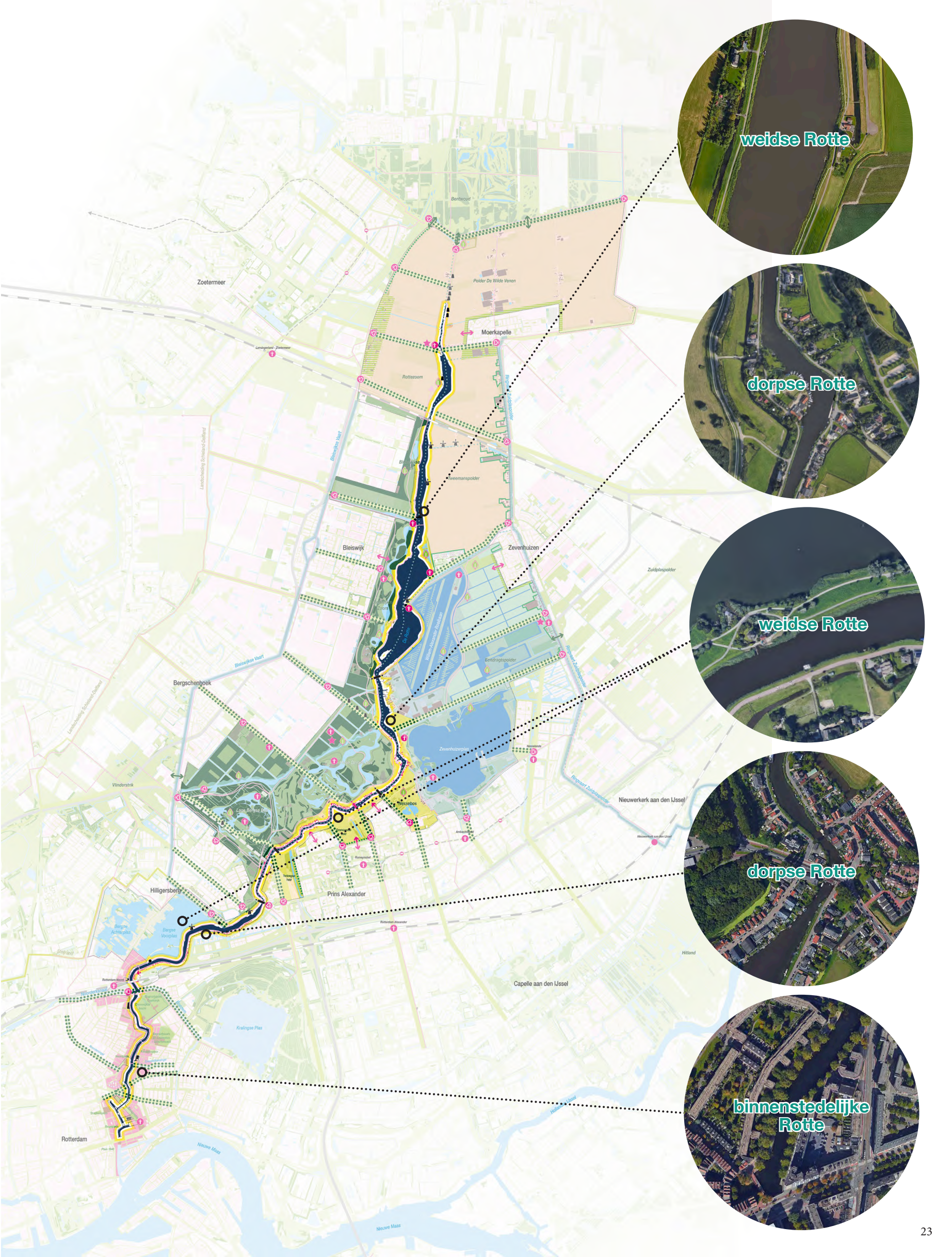
vaarenquête blijkt een tekort aan aanlegplaatsen. De Rotte is weliswaar onderdeel van het regionaal vaarnetwerk, maar er zijn kansen om verbindingen met vaarroutes in de omgeving te verbeteren.

We versterken de karakterverschillen tussen binnenstedelijke, dorps en weidse Rotte. Maar we hanteren ook een aantal principes die langs de gehele Rotte gelden. Fietser en wandelaar staan hierbij centraal

- We zien de Rotte van gevel tot gevel en van boezemsloot tot boezemsloot als ruimtelijk eenheid.
- We zorgen voor zoveel mogelijk extensief beheerde groene en openbare oevers met meerdere verblijfsplekken op de overgang water – land. Op logische plekken kan je ook een fiets of boot huren.
- Zichtrelaties tussen land en water gaan we behouden en versterken, onder andere met doorgaande routes voor wandelaars en fietsers.
- De auto wordt minder dominant en drukke knelpunten lossen we op.
- Voor racefietsers wordt een aparte snelfietsroute naast de dijken ontwikkeld waardoor het conflict tussen snelle en recreatieve fietsers op de Rottedijk vermindert.
- We handhaven bij overlast en overmatige drukte, waarbij we ervoor waken dat bewoners en de relatief grote groep rustige fietsers, wandelaars en langzame bootjes te lijden hebben onder de relatief kleine groep van snelle, verstorende en/of luidruchtige recreanten. Zo nodig stellen we hiervoor nieuwe regels op, waarbij we conflicten tussen modaliteiten zoveel mogelijk beperken.

Huidige en voorgestelde situatie continue fietsroute (roze lijn) en wandelroute (roze gestippelde lijn) langs de Rotte.

weidse Rotte

dorpse Rotte

weidse Rotte

dorpse Rotte

binnenstedelijke
Rotte

3

Van dijk naar dijkzone

Het profiel van de Rotte is breder dan je in eerste instantie zou denken, het loopt van boezemsloot tot boezemsloot. Dat betekent dat op de vaak ruime binnendijkse taluds nog grote gebieden liggen die ook bij de belevingswereld van de Rotte kunnen horen. Ook zij kunnen een bijdrage leveren aan de continuïteit in beeld, routing en ecologische verbinding.

Om die ecologische verbinding te optimaliseren stellen we voor om het extensieve maaibeheer dat nu al in delen van het gebied plaatsvindt, uit te breiden naar het gehele profiel. Zo krijgt de gehele Rottezone een sterkere ecologisch verbindende functie. Voor de oevers geldt het credo 'zacht waar het kan, hard waar het moet'. In de boezemlandzone is op een aantal plekken ook ruimte voor een smal, half verhard 'struïnpad', waardoor een aantrekkelijk alternatief ontstaat voor het wandelen op de kades en dijken.

Ter hoogte van Ommoord ligt zo'n zone waar met een pad het Terbregse Veld, het Ommoordse veld en de Nessepolder onderling verbonden kunnen worden.

We realiseren een brugverbinding voor fietsers en voetgangers tussen het Ommoordse Veld en het Hoge Bergse Bos. Hiermee honoreren we ook de breed gekoesterde wens om voorzieningen aan beide zijden van de Rotte makkelijker en veiliger bereikbaar te maken voor fietsers en voetgangers en te zorgen dat de inwoners van Prins Alexander de Bergse Bossen gemakkelijk in hun wandelrondjes kunnen opnemen. We zorgen dat roeiers zo min mogelijk last hebben van de brug.

Reeks openbaar toegankelijke plekken aan het water, als schakels tussen land en water

Fietsend, wandelend en varende langs en over de Rotte is het prettig om even te kunnen stoppen om van het uitzicht te genieten. In de in 2020 door het recreatieschap gehouden vaarenquête blijkt een tekort aan aanlegplaatsen. Kijkend naar de kaart blijkt dat het aantal aanlegmogelijkheden en verblijfsplekken aan het water in het noordelijk deel, ter hoogte van de groene dijken, behoorlijk groot is. Hier zijn nieuwe plekken niet nodig, maar is een verbijzondering en vergroting van een enkele plek gewenst. Ter hoogte van de bebouwde kades, in het deel van de Rotte dat het drukst bevaren wordt, overheersen de particuliere steigers en het aantal openbare aanlegplekken is daar behoorlijk beperkt. Wij gaan daarom terughoudend om met nieuwe private steigers in de Rotte om de oevers zoveel mogelijk open te houden, rekening te houden met oevernatuur, doorzichten en openbaarheid. Voor de aanleg van een enkele openbare aanlegplaats is het in dit gebied ook woekeren met de ruimte.

In deel 2 is bij het onderdeel Vaarnetwerk een verkenning opgenomen van mogelijke locaties voor aanlegplaatsen. Ze maken onderdeel uit van een reeks markante plekken langs de Rotte waar de overgang land-water met behulp van een uitgekiend locatieontwerp vorm krijgt. De in 2020 tijdelijk geplaatste 'Rottekijkers' kunnen als voorloper hiervan worden beschouwd. Bij het ontwerp van deze plekken denken wij aan een natuurlijke inrichting met een stoer landschapsmeubel van hout waarin de steiger is geïntegreerd. De doorstroming en het oeverprofiel worden zo min mogelijk verstoord.

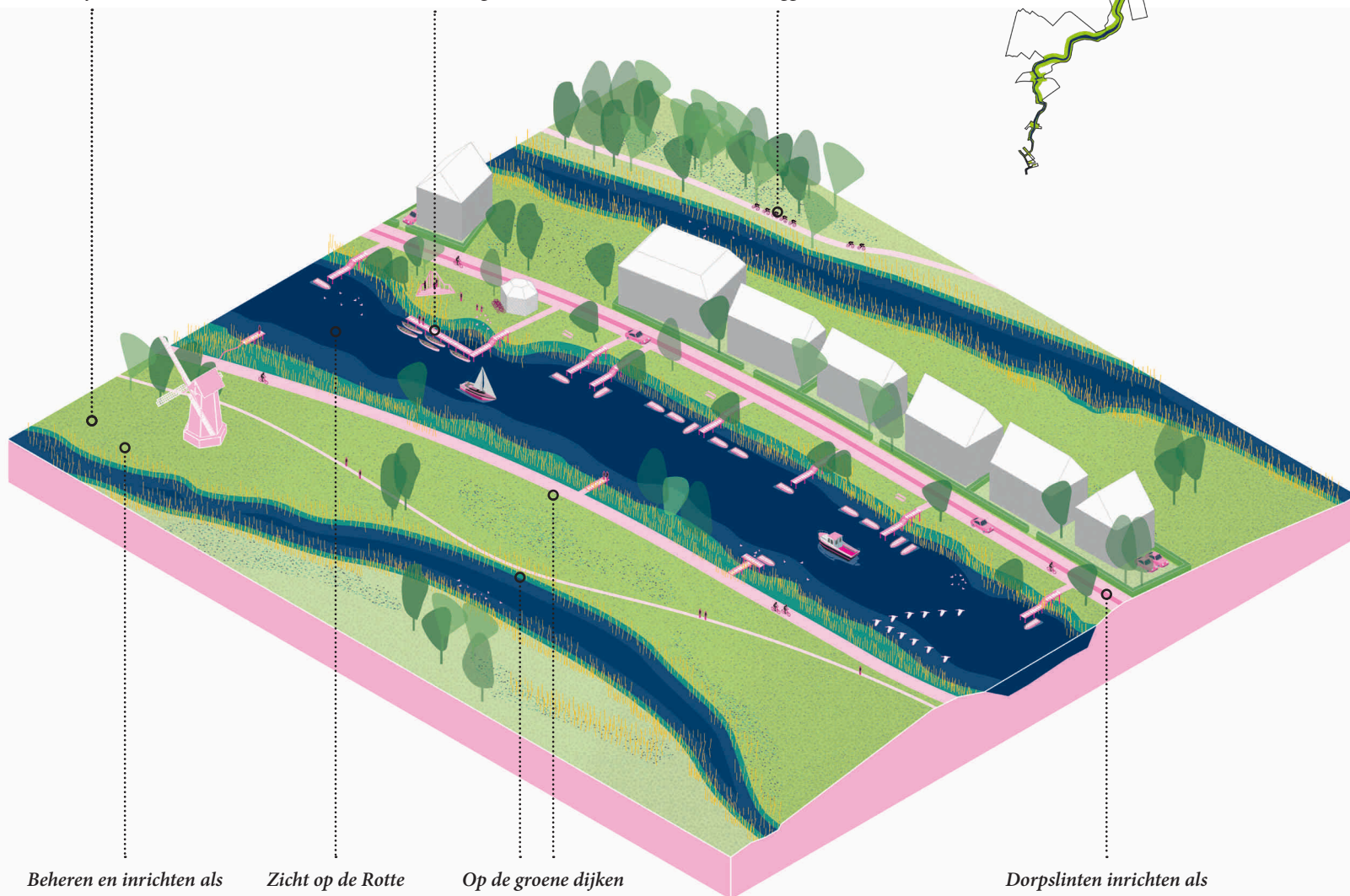
Eén van de Rottekijkers, een tijdelijk kunstproject zomer 2020

De Rotte, blauwe hartlijn van oorsprong tot dam

Oevers en bermen
extensief beheren

Toevoegen openbare
aanlegplekken, eventueel
met voorzieningen

Alternatieve fietsroutes
aanleggen

Beheren en inrichten als
één zone van boezem tot
ringvaart

Zicht op de Rotte
verbeteren

Op de groene dijken
doorgaande wandel-
en fietsroutes maken

Dorpslinten inrichten als
fietsvriendelijke straat

3

De Binnenstedelijke Rotte – groen stuk stad met positieve uitstraling naar omliggende wijken

De binnenstedelijke Rotte draagt op een aantal plekken niet echt bij aan een positieve leefomgeving. Plekken zijn niet uitnodigend en kruisende verkeersaders zijn dominant.

De gemeente Rotterdam ontwikkelt de Rotte binnen haar Programma Rivieroever tot een aantrekkelijk en groen stuk van de stad. Met prettige verblijfsplekken aan de rivier en een comfortabele langzaam verkeersroute naar het buitengebied. Zo ontstaat een landschappelijke en verkeersluwe lijn met minder dominante kruisende wegen en een positieve uitstraling naar de omliggende wijken.

Naast de verbindende functie is er in het binnenstedelijk deel veel behoefte aan prettige verblijfsplekken en een aangename openbare ruimte. Op dit moment worden er door de gemeente Rotterdam diverse projecten uitgevoerd. De gemeente hanteert daarbij de onderstaande principes.

- Bestaande bomenlanen als structurerende lijnen. De openbare ruimte en oevers vergroenen en wegen en parkeerplaatsen minder dominant maken.
- Een doorlopende recreatieve verbinding voor langzaam verkeer langs de oostelijke zijde van de Rotte maken. Stedenbouwkundig past dit aan deze zijde het beste. De westzijde heeft ook bijzondere plekken en routes, deze zijn meer lokaal van betekenis.
- Doorgaande ecologische verbindingen onder en boven water. Het verflauwen van taluds, vegetatiematten op de watergrens en geschikt maken van kademuren voor vegetatie.
- Minder autoverkeer langs de Rotte. In de toekomst heeft de Rotte geen verbindende functie meer voor de auto. Doorgaande fietsers en voetgangers zijn leidend, alleen bestemmingsverkeer wordt nog toegelaten.
- De dominantie van kruisende verkeersassen zo veel mogelijk afwaarderen en de continuïteit van de Rotte en haar oevers vergroten. Een voorbeeld is de Goudsesingel, de brug over Rotte is een knelpunt omdat hier een tramhalte is. Bij de Admiraal de Ruijterweg, komt een fietsbrug over het water langs de Linker Rottekade om de continuïteit te verbeteren. Pompenburg en Admiraal de Ruijterweg worden afgewaardeerd.
- De relatie van markante openbare ruimtes en singels met de Rotte verbeteren. Een aantal van deze openbare ruimtes willen we een kwaliteitsimpuls geven. Voorbeelden zijn het Noordplein (kan de verblijfskwaliteit op dit plein versterkt worden?); De Poort van Noord (onderdoorgang A20, Noorderkanaal en Station Rotterdam Noord); Westewagenstraat; het Meentplein wordt vergroend en verbonden met de Binnenrotte.
- De relatie met achterliggende buurten verbeteren door aantrekkelijke routes naar de Rotte te maken.
- Een doorlopende markering met informatieborden van dam tot oorsprong.

De Crooswijkse bocht

3

De dorpse Rotte – kleinschalige dorpse sfeer en fietsvriendelijke kades

In Terbregge, Rotte en Oud Verlaat is de dorpse sfeer voelbaar. Smalle profielen, afwisseling in bebouwing, groene kades en historische plekken met molens en oude overlaten bepalen het beeld. Deze kleinschalige kwaliteiten moeten worden gekoesterd.

Op de bebouwde kades van Terbregge, Rotte en Oud Verlaat concurreren auto's, racefietsers, elektrische fietsers, recreatieve fietsers, skeelers en wandelaars om de ruimte. In die concurrentie trekken recreatieve fietsers en wandelaars aan het kortste eind. We willen in de toekomst daarom het wegprofiel van de kades aanpassen zodat een wandel- en fietsvriendelijke kade ontstaat. Dat kan bijvoorbeeld door het profiel visueel te versmallen en te geleiden en parkeerplaatsen op halfopen verharding langs de randen te maken. Daarbij past eenvoudig materiaalgebruik aansluitend op het dorps karakter. Dit vraagt nader overleg en uitwerking in een uitgekend ontwerp. In Terbregge komen de zogenaamde Steilrand en een in de toekomst wellicht fietsvriendelijke Molenlaan rechtstreeks uit op de Rotte.

De Expo A16 Rotterdam is in de toekomst mogelijk een museum en Gastvrije Ontvangst (combinatie van informatievoorziening, parkeren, horeca, fietsverhuur enzovoort, zie verderop) met een mogelijkheid om de Rotte op te gaan. Ter hoogte van Nieuw Terbregge komt nieuwe lintbebouwing. Ook hier willen we de kade fietsvriendelijk herinrichten met daarnaast voldoende openbare aanlegplaatsen. In het verkeersonderzoek dat het recreatieschap in 2020 heeft laten uitvoeren is een aantal verkeersonveilige punten benoemd. We nemen deze punten op in een verkeersproject dat we in het Uitvoeringsprogramma opnemen.

De weidse Rotte – vergezichten en continue routes over groene dijken

Ten noorden van Oud Verlaat zijn dijken groener en is het landschap opener. Ook ter hoogte van het Prinsenmolenpark, het Ommoordse Veld en in de het Terbregse veld is de ruimte van het landschap voelbaar. Op grote delen van deze groene dijken is nu al nauwelijks autoverkeer. Op de meeste plaatsen is hier een doorgaand fietspad aan weerszijden van de Rotte. De fiets is hier dominant, waarbij snelle fietsers domineren over de recreatieve fietser. Wandelpaden zijn niet overal aanwezig waardoor wandelaars regelmatig op het fietspad open, met conflictsituaties tot gevolg.

Wij stellen voor hierin helderheid te verschaffen door naast het bestaande doorlopende fietspad een doorlopende wandelroute in halfverharding aan te brengen. Dit doorlopende pad ontstaat door bestaande paden op een logische manier aaneen te schakelen door ontbrekende schakels in te vullen. Er komt voor de snelfietsers een parallel fietspad.

In deel 2 van dit Ontwikkelplan (uitwerkingen) is een verkenning opgenomen van de ontbrekende schakels en hoe deze aan te vullen zijn tot een aantrekkelijk doorlopend wandelpad.

Op de smalle (dijk)wegen leggen we daar waar het kan het primaat bij recreatieve fietsers en voetgangers en beperken we het gemotoriseerd verkeer waar mogelijk.

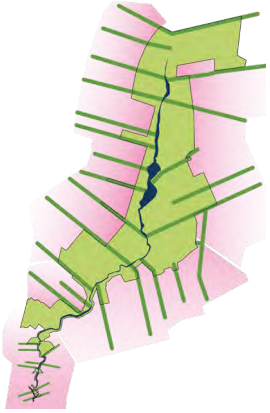
Terbregse Rechter Rottekade

Prinsenmolenpark met links de Rotte en rechts de Bergse Voorplas

3

Groenblauwe ribben verbinden mens en dier met de omgeving van het Landschapspark

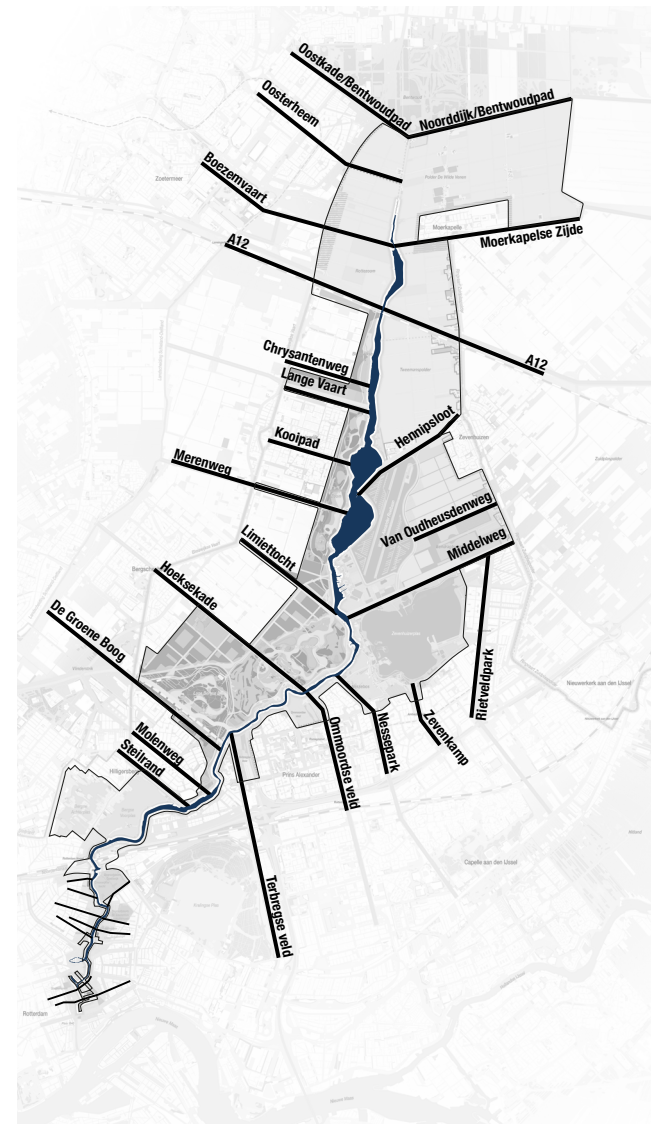
De groenblauwe ribben verbinden het landschapspark met de stedelijke omgeving en de overige onderdelen van de groenstructuur van de Zuidvleugel van de Randstad. Het zijn stevige lanen. Ze hebben een recreatieve, maar ook een ecologische functie; het zijn aangename verblijfsplekken en ze kunnen een bijdrage leveren in het verminderen van hittestress in de stedelijke omgeving (schaduw en wind).

Elke rib heeft in dit Ontwikkelplan een eigen sfeer en opbouw en functie met inrichtingselementen als bermen, lanen, water en oevers, langzaam verkeersroutes voor fiets, wandelaar, mountainbike en ruiter, en verblijfsplekken.

In deel 2 zijn de groenblauwe ribben nader uitgewerkt en zijn voorstellen opgenomen voor de inrichting van de ribben in de omliggende stedelijke omgeving.

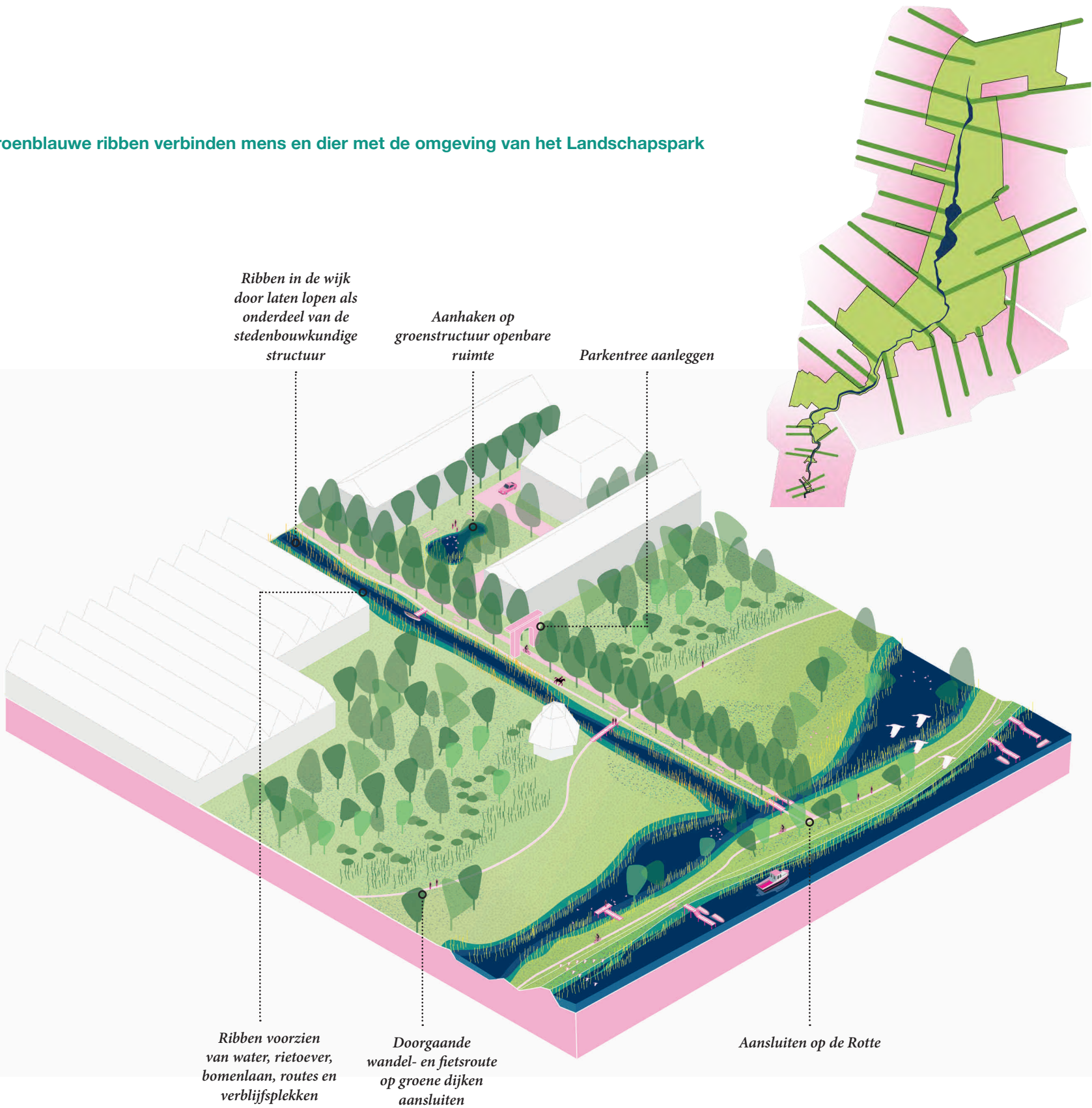
Stevige lanen met grote bomen zijn een belangrijk onderdeel van de groenblauwe ribben die het landschapspark structuur geven en die de verbinding vormen met de omgeving. Bij de plaatsing van de bomen en de sortimentskeuze zijn de volgende aspecten van belang:

- Toekomstbestendig, ziektebestendig. Grote boomsoorten aanplanten, menging van soorten in de laan om de hoofdstructuur voor de toekomst veilig te stellen.
- De situering van bomen is gebaseerd op de rechtlijnige polderstructuur, deze wordt zo op een aantal plekken geaccentueerd.
- We maken mogelijk gebruik van 'landschappelijke bomen' (zoals esdoorn, iep, populier) in de open polders en het waterlandschap.
- Rekening houden met ecologische betekenis van boomstructuren, aansluiten op de beoogde faunasoorten bij ecologische verbindingen.
- In de parkachtige bosgebieden kunnen tegenover het natuurlijke bos juist parkachtige laanstructuren worden gemaakt, waarbij voor parkbomen een grote sierwaarde gekozen kan worden (bijvoorbeeld kers, kastanje, beuk).

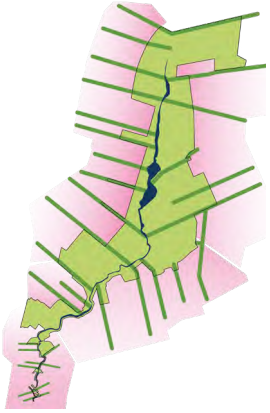
Groenblauwe ribben

Groenblauwe ribben verbinden mens en dier met de omgeving van het Landschapspark

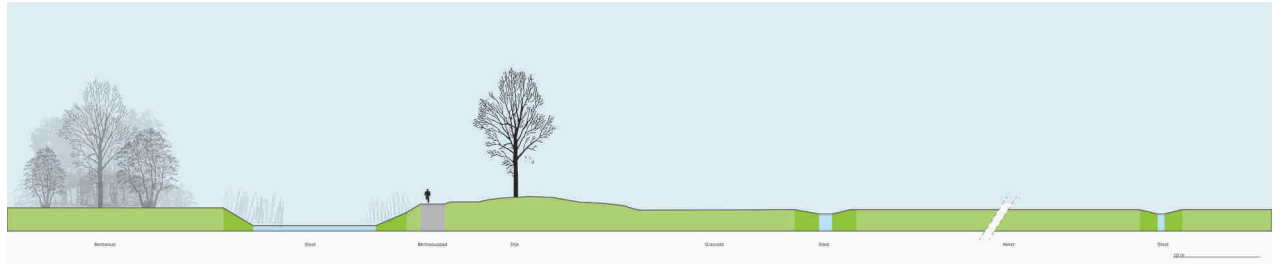

Impressie van een groenblauwe rib

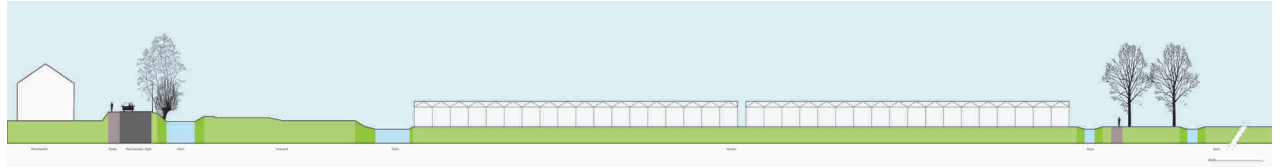
3

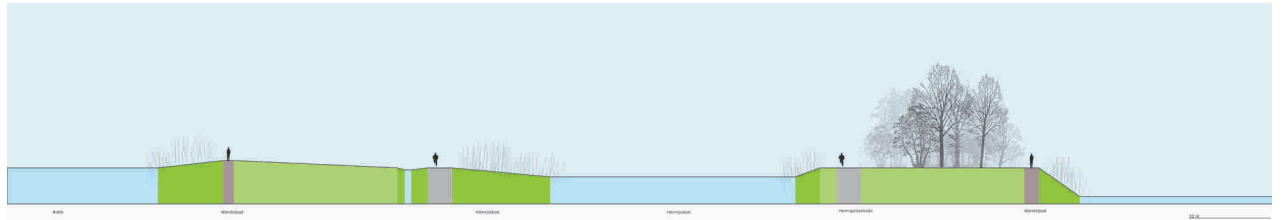
Noorddijk/Bentwoudpad

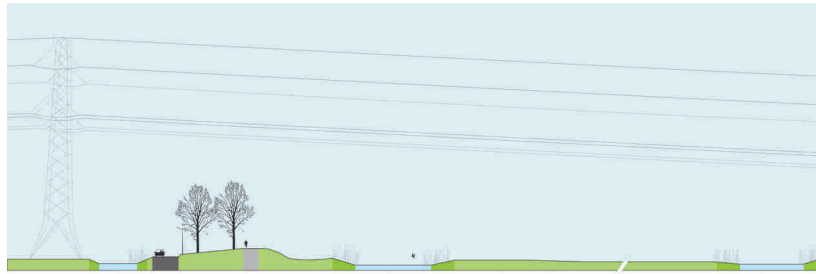
Moerkapelse zijde

Hennipsloot

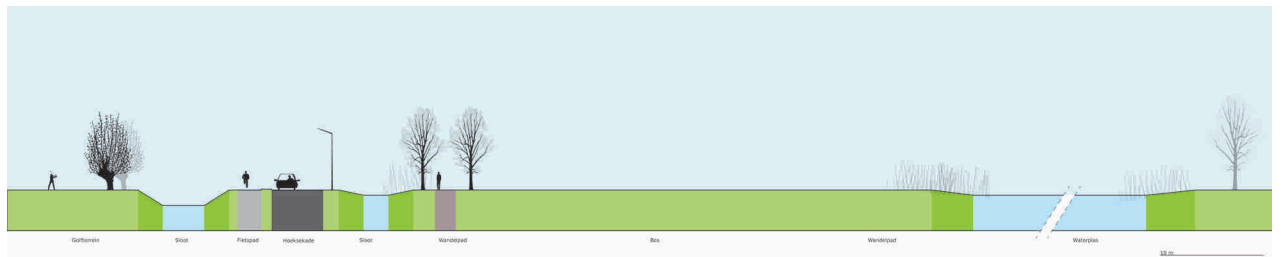
Van Oudheusdenweg

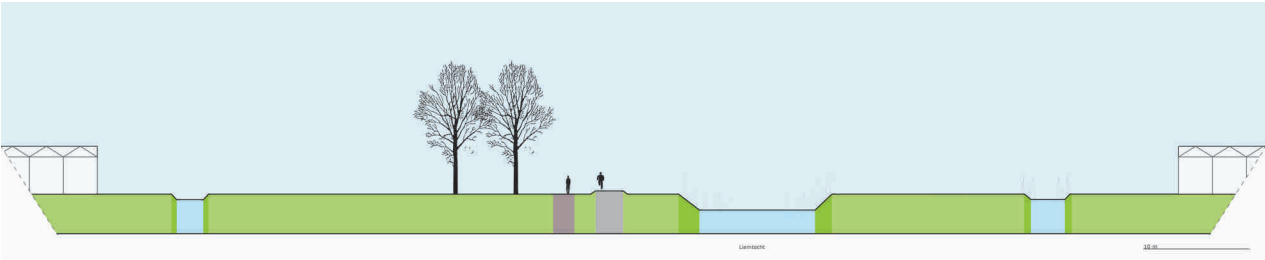
Middelweg

Hoeksekade

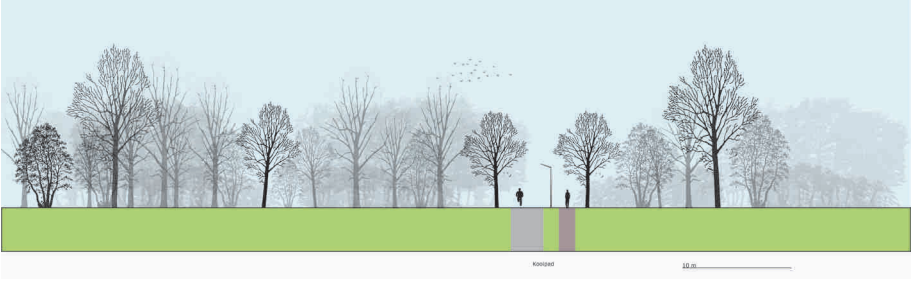
Limiettocht

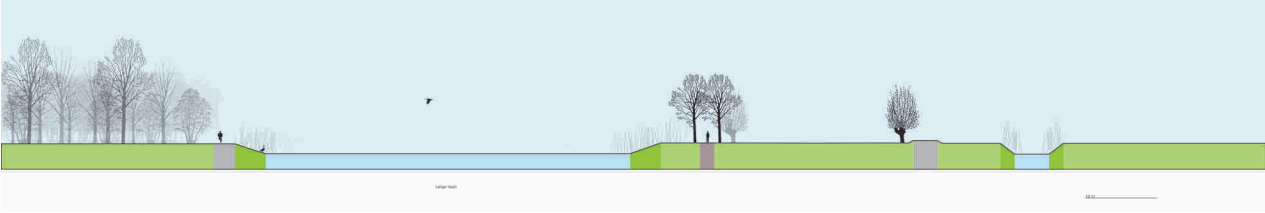
Merenweg

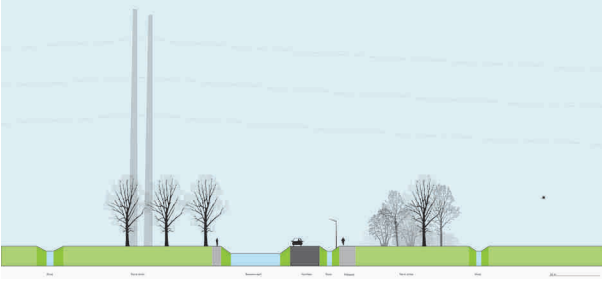
Kooipad

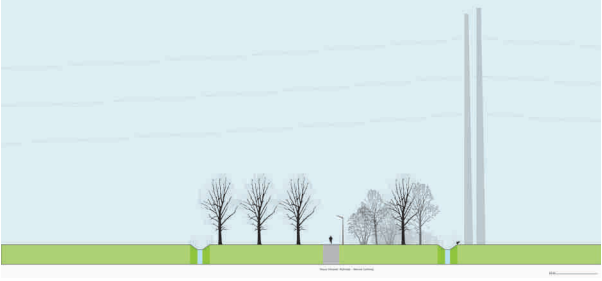
Lange Vaart

Boezemvaart

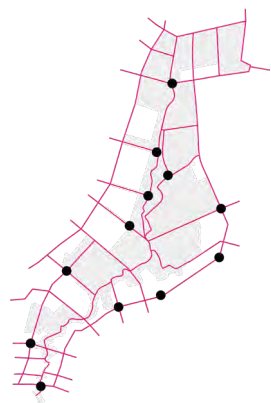

Oosterheem

3

Alledaagse routes, speciale routes en Gastvrije Ontvangsten

Alledaagse netwerk en speciale routes

We maken onderscheid in het alledaagse fiets- vaar- en wandelnetwerk, en speciale routes voor de snelle fietser, mountainbiker, ruiter en kanoër. Op basis van de bestaande netwerken stellen we verbeteringen voor. Om dit alles goed te ontwikkelen we het belangrijk dat de auto een minder prominente rol krijgt bij de ontsluiting van het gebied. Daartoe moet de bereikbaarheid met openbaar vervoer verbeterd worden, al dan niet in combinatie met een huurfiets en een mooie route vanaf een halte buiten het park. Op parkeerplaatsen en OV-haltes maken we Gastvrije Ontvangsten.

Alledaags netwerk dooradert het gebied en verbindt met de omgeving

We willen dat het gebied dooraderd is met wandelpaden en fietspaden. Om de dooradering te verbeteren gaan we het volgende doen:

- Ommetjes vanuit de aangrenzende woonwijken mogelijk maken en aansluiten op het doorlopende Rottepad (wandelpad of fietspad).
- Deelgebieden koppelen en ontbrekende schakels aanvullen.
- Overbodige dubbelingen uit de padenstructuur halen.
- Aansluiten op parkentrees en Gastvrije Ontvangsten.
- Eenduidige materialisering voor wandelen en fietsen voor het gehele landschapspark.

In dit Ontwikkelplan is het recreatieve hoofdfietsnetwerk voor het gehele landschapspark op de kaart uitgewerkt. Ook is een voorbeelduitwerking gemaakt voor de Bleiswijkse Zoom met alle netwerken. Deze is opgenomen in deel 2. Gedetailleerde uitwerking van de routestructuren voor de overige deelgebieden wordt opgepakt in het uitvoeringsprogramma.

Gastvrije Ontvangsten en Peddel- en Pedaalpunten

Samen met de ondernemers geven we invulling aan een aantal Gastvrije Ontvangsten, plekken waar je je auto kunt parkeren en/of waar je uit het OV stapt. Van hieruit kun je het gebied ontdekken, informatie krijgen, iets eten of drinken en naar de wc gaan, je route beginnen en je fiets, boot of board huren. Functies zijn onder meer (niet overal zijn alle functies aanwezig):

- Herkenbaar uitnodigende openbare ruimte aan recreatief netwerk.
- Informatie over de recreatieve mogelijkheden in het gebied, met een duidelijk bord of zelfs persoonlijk toegelicht door ondernemers als gastheren/vrouwen van het landschap.
- Watertappunt.
- Parkeren en/of uitstappen uit het OV.
- Combineren met (bestaande) horeca en recreatieve attracties.

Op sommige plekken kan de Gastvrije Ontvangst worden uitgebreid met een zogenaamd Peddel- en Pedaalpunt, openbare plekken waarbij de verhuur van kano's, sloepen, sup's en fietsen samenkomen. De gedachte is ook dat je op zo'n punt van land op water en vice versa over kunt stappen en je fiets of kano niet op dezelfde plek hoeft in te leveren als waar je hem hebt meegenomen. Potentiële locaties voor Gastvrije Ontvangsten en Peddel- en pedaalpunten zijn weergegeven op de kaartbeelden in deel 2.

De ruimtelijke inpassing van deze plekken (opslag, stalling, verhuurplek) is een belangrijk aandachtspunt. We willen dat dit het beeld van de Rotte-oeveren en -kades zo min mogelijk verstoort. Waar mogelijk willen we de opslag in bestaande bebouwing (een schuur of een loods) oplossen. Soms ook zal de fietsverhuur vanuit een ander gebouw of op een nabijgelegen plek iets verder van het water kunnen plaatsvinden dan de opslag van de kano's en boards. Op sommige plekken is meer ruimte dan op andere plekken om dit in te passen, waardoor de opslagcapaciteit niet overal hetzelfde kan zijn. Soms is er maar zeer beperkt ruimte. In principe zoeken we locaties bij bestaande ondernemers. Bij de peddel- en pedaalpunten wordt voor opslag van materiaal gezocht naar oplossingen die aansluiten bij de vraag en de gewenste beeldkwaliteit. Bijvoorbeeld met tijdelijke opslag die in de winter verplaatst kan worden of door het zo aan te passen dat het het beeld van de Rotte-oeveren en -kades juist versterkt en een veilige plek biedt om over te steken, zonder andere deelnemers aan het verkeer en bezoekers te hinderen. De Peddel- en pedaalpunten hebben niet op alle plekken voldoende ruimte om grotere groepen te ontvangen omdat dit mogelijk conflicten oplevert met andere deelnemers aan het verkeer en bezoekers.

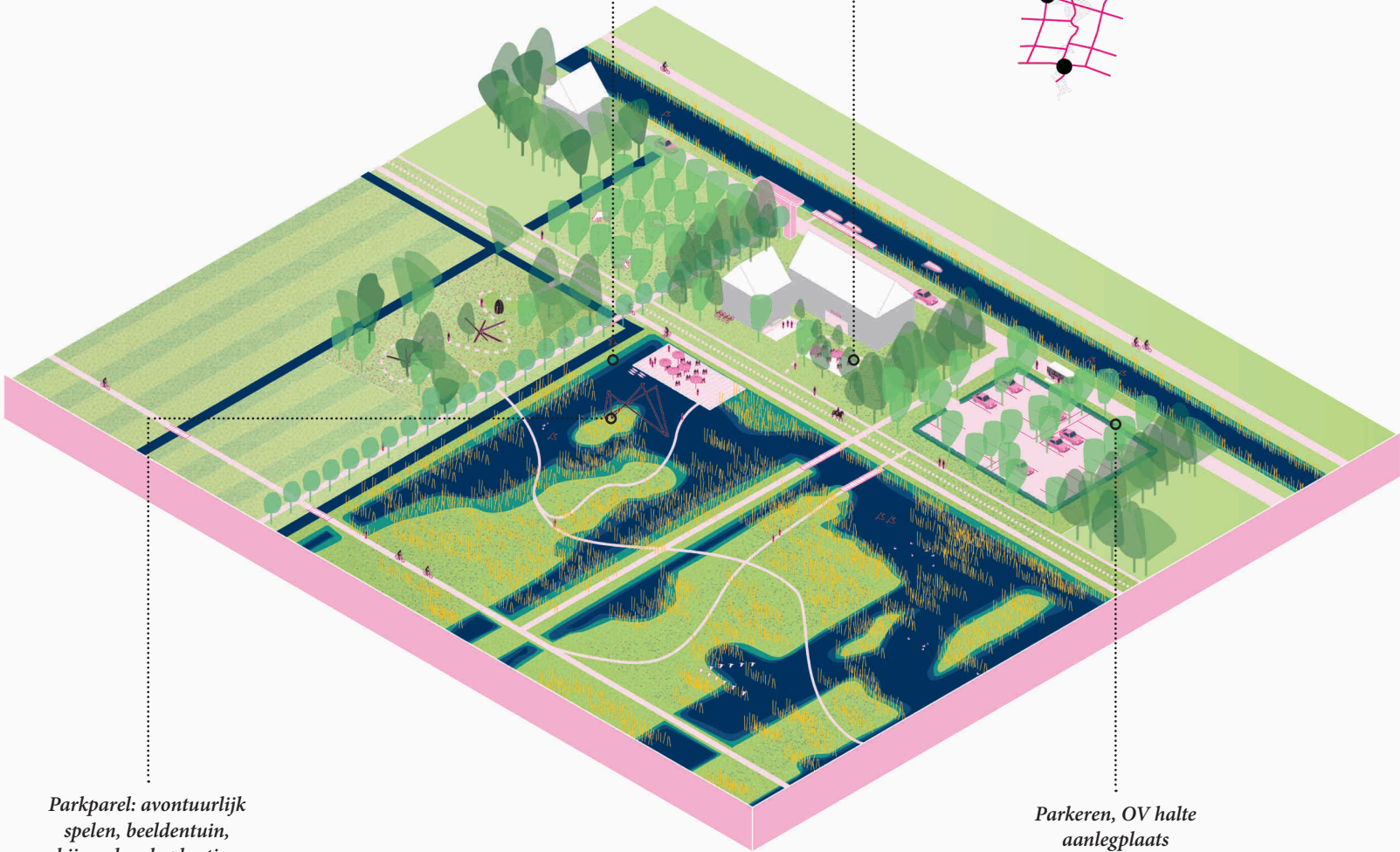
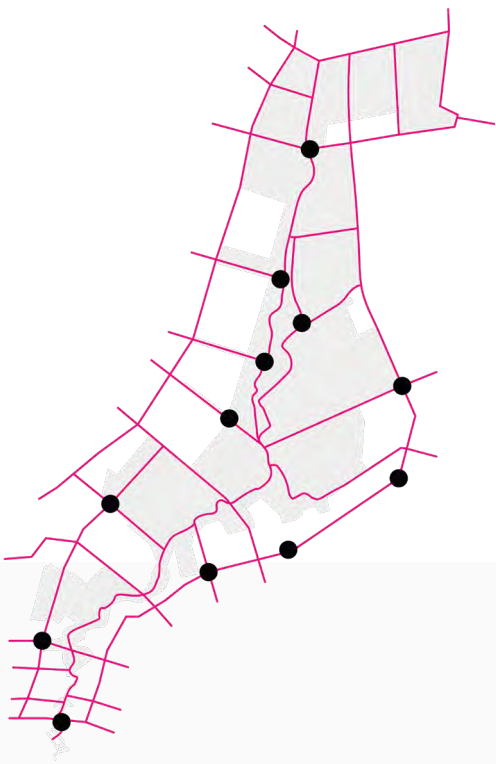
Metrostation als Gastvrije Ontvangst

Alledaagse routes, speciale routes en Gastvrije Ontvangsten

Gastvrije Ontvangst met de volgende onderdelen:

Peddel en Pedaalpunt,
verhuur van fietsen,
kano's enz

Horeca, voorlichting,
verblijfsplek

Impressie van een Gastvrije Ontvangst

3

Speciale routes voor snelfietsen, paardrijden en mtb'en

Op het niveau van het gehele landschapspark hebben we een aantal speciale routes voor specifieke activiteiten (snelfietsen, mtb, paardrijden) uitgewerkt. Daarbij bouwen we voort op bestaande routes of zijn in overleg met betrokken partijen nieuwe aanpassingen en uitbreidingen bedacht. Waar dit inpasbaar is en geen gevaar of hinder oplevert, kijken we naar gezamenlijk gebruik van paden door verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld paden zowel voor mtb-ers als ruiters).

- Het ontvlechten van het snelle en langzame fietsverkeer is een veelgehoorde wens. Daarom willen we als lange termijn ambitie een aparte snelfietsroute door het noordelijk gebied realiseren. De ontwikkeling van deze route moet onderdeel zijn van een integraal plan voor dit gebied.
- De ruitersport is onlosmakelijk verbonden met Landschapspark De Rotte. Door de jaren heen is er een uitgebreid en kwalitatief goed ruiterspadennetwerk ontwikkeld in het hele gebied dat we in principe willen handhaven. Om dit mogelijk te maken vindt beheer van ruiterspaden in het Hoge Bergse Bos en om de Zevenhuizerplas plaats in samenwerking met vrijwilligersgroepen. Het Recreatieschap zet niet in op het uitbreiden van het bestaande ruiterspadennetwerk en voorzieningen in het gebied. Waar mogelijk en noodzakelijk voegen we nieuwe ruiterspaden toe aan de uitwerking van groene ribben, zodat de entrees voor ruiters

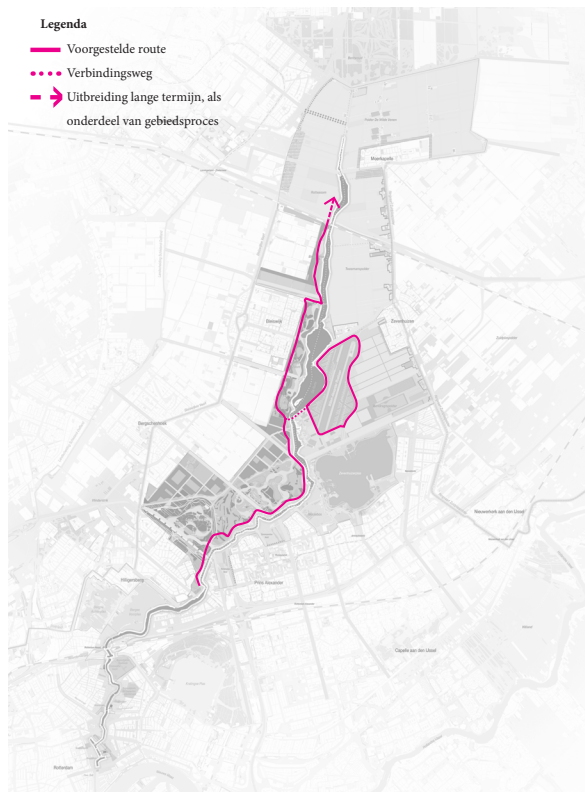
ook verbeterd worden. Ook worden conflictsituaties met andere gebruikers daarmee tegengegaan.

- We kijken naar mogelijkheden om het ruiternetwerk te verbinden met gebieden buiten het Landschapspark. Hiervoor heeft de provincie in samenwerking met de KNHS een ambitiekaart gemaakt.
- Voor mountainbikers streven we naar een uitbreiding van het netwerk, mede gezien de sterke stijging van het aantal gebruikers. Op de routekaart voor het mountainbiken in de bijlage is een viertal 'zoekgebieden' opgenomen, hiermee breiden we het netwerk uit en bieden ook meer mogelijkheden voor minder geoefende mtb-ers.

Voor snelfietsen hebben we een alternatief voor de Rottedijk ontworpen (waar rustig fietsen de norm is), parallel aan de Rotte. Delen van dit netwerk liggen er al, andere moeten nog worden aangelegd. Voor een uitwerking van de speciale routes voor ruiters, mtb-ers snelfietsen verwijzen we naar deel 2.

Vaarnetwerk

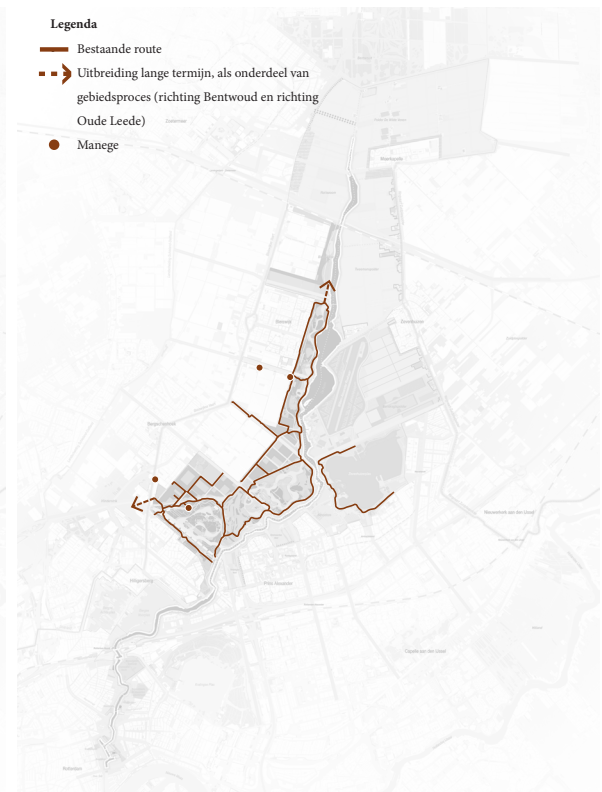
- Het kanonnetwerk bevindt zich grotendeels in de deelgebieden (de Bossen en het Waterland) en wordt gefaseerd uitgebreid op basis van behoefte (zie hoofdstuk 4). Aandachtspunten zijn de gebruiksvriendelijkheid van het netwerk en robuustheid van de natuur waardoor extra recreatieroutes mogelijk worden. Obstakels in het netwerk zoals duikers moeten waar mogelijk worden vervangen door bruggen.

Routekaart snelfietsen

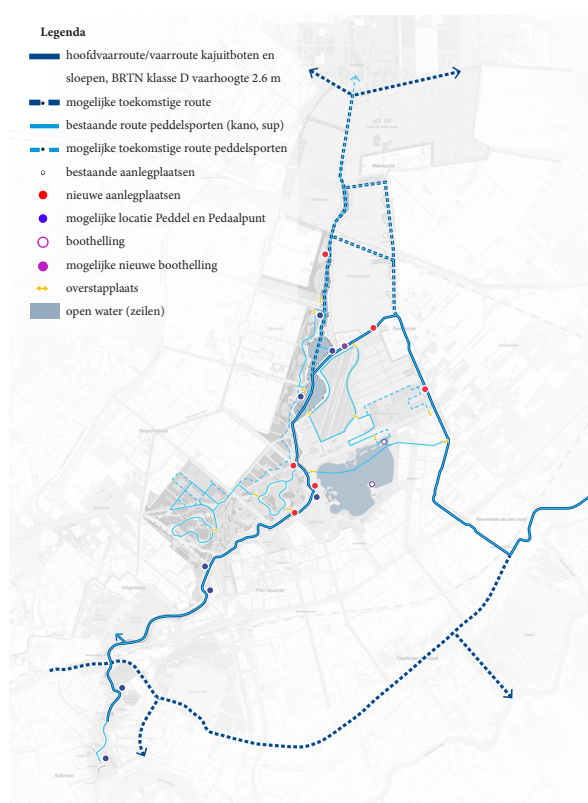
Routekaart MTB

Routekaart ruiterspaden

- Het gebied waar gezeild wordt blijft hetzelfde, namelijk op de Rottemeren ten noorden van de Pekhuisbrug en op de Zevenhuizerplas.
- De sloep- en kajuitjachtroutes beperken zich op dit moment tot de Rotte en de Hennipsloot. Er liggen enkele kansen om de aansluiting op het grotere geheel te verbeteren, maar die kansen vragen inspanning en (zeer) grote investeringen, waardoor ze niet op korte termijn zijn te realiseren. Toch willen we ze blijven agenderen (zie ook de vaarkaart in H7). Die kansen zijn:
 - Rotte – Rijn- Vliet verbinding (via het Bentwoud)
 - Extra verbinding Ringvaart Zuidplaspolder ten zuiden van de A12
 - Extra verbinding Ringvaart Zuidplaspolder ten zuiden van Moerkapelle
 - Eventuele zijtak ter hoogte van de Rottezoom ten noorden van de A12
 - Eventuele verbetering van de doorvaarmogelijkheden onder de A12 en het ernaast gelegen spoor.

In het Kader- en koersdocument is voorgesteld te onderzoeken of de Zevenhuizerplas kan worden verbonden met de Rotte. Inmiddels is duidelijk dat we de Zevenhuizerplas niet willen verbinden met de Rotte en/of ander water, zodat die excellente waterkwaliteit voor de vele zwemmers en de natuur in de Zevenhuizerplas in stand blijft. Ook zien we af van het idee voor een 'overtoom' of conveyor waarbij boten met een lopende band of andere technische oplossing van de Rotte in de plas en vice versa worden gezet. Zoiets is te duur, te complex en zou een flinke verstoring van het landschap betekenen. In deel 2 zijn de kaarten met de verschillende netwerken met een beknopte toelichting opgenomen.

Routekaart varen

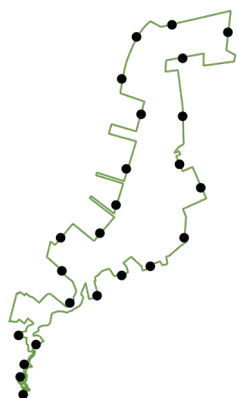
Multimodaal bereikbaar en verkeersconflicten verminderen

Er is een toenemend onrustig en gevaarlijk verkeersbeeld door verschillende snelheden en toegenomen drukte op de Rottekades. Snelle en langzame fietsers en autoverkeer zitten elkaar regelmatig in de weg. Daarnaast willen we sluipverkeer voorkomen en bezoekers stimuleren om op de fiets of met het OV te komen of hun auto bij de Gastvrije Ontvangsten van het gebied te laten staan en van daaruit te gaan wandelen, fietsen of varen. De werkelijkheid is weerbarstig en het vergt een lange adem om stapsgewijs tot een nieuwe manier van ontsluiten te komen. Uitwisseling per auto tussen bedrijven en de bereikbaarheid van woningen in het gebied moet mogelijk blijven. Een autoluw landschapspark blijft een gezamenlijk doel waarbij individuele belangen niet over het oog worden gezien. Als onderdeel van het uitvoeringsprogramma laten we in de volgende fase een verkeersadvies opstellen waarin prettig fietsen in het gebied, uitnodigende fietsverbindingen met de omgeving, goede bereikbaarheid via OV en bereikbaarheid van met de auto samen gaan. Daarin worden de volgende punten uitgewerkt:

- Experimenteren met het minder aantrekkelijk maken van doorgaande routes door het gebied. Bijvoorbeeld door nieuwe alternatieven aan te bieden, bestaande wegen anders in te richten en eventueel een 'knip/verkeersregulatie tijdens spits (b.v. in de Rottebandreef) om wegen geschikt te maken als alternatieve route voor snelfietsers.
- Geschikte alternatieven voor de Rottekades door nieuwe routes voor snelfietsers aan te wijzen, zoals de Rottebandreef - Kooilaan.
- Herinrichting dorps Rottekades om de aantrekkelijkheid voor recreatieve fietsers te vergroten en auto's en snelle fietsers te stimuleren hun snelheid aan het langzaam verkeer aan te passen of een geschiktere alternatieve route te nemen.
- Betere aanrijroutes voor de fiets vanuit omliggende stedelijke omgeving via de groenblauwe ribben: aanpassen van onoverzichtelijke kruisingen, wegen herprofilen tot fietsstraten.
- Betere verbindingen met bestaand OV (via de groenblauwe ribben) en aantrekkelijker OV- haltes met startpunten van routes en het aanbieden van huurfietsen zoals de OV-fiets. Zo kunnen Station Rotterdam-Noord of metrohalte Romeynshof (via de groenstructuur van Ommoord), metrohalte Ambachtsland, maar ook station Zoetermeer-Lansingerland en metro Nesselande, een mooie entree van het landschapspark worden.
- Aanpassen van OV-routes of nieuwe routes toevoegen. Bijvoorbeeld een buslus bij het Nesselbos op de Burg. Wilsonweg, een bus of lijntaxi over Kooilaan-Rottebandreef, Strandweg-van Oudheusdenweg.
- We werken, zoals gezegd, mee aan Outdoorstations met een geïntegreerd systeem van fiets- en bootverhuur.

3

Heldere randen en parkentrees

Heldere randen met parkentrees

Waar open delen van het landschapspark grenzen aan de bebouwingsranden is de impact van de omliggende bebouwing op de sfeer van het gebied groot. In het westen zijn dat vooral de glastuinbouwcomplexen en bedrijventerreinen, in het oosten de dorpsranden van Moerkapelle (inclusief nieuwe bebouwing aan de noordkant) en Zevenhuizen en de erven langs de Ringvaart. We willen Landschapspark De Rotte als een nieuwe landschappelijke eenheid beter herkenbaar maken. We gaan het landschapspark helder begrenzen en optisch zo groot mogelijk maken door randen met woonwijken en bedrijven van opgaand groen te voorzien. Dat doen we met de volgende middelen:

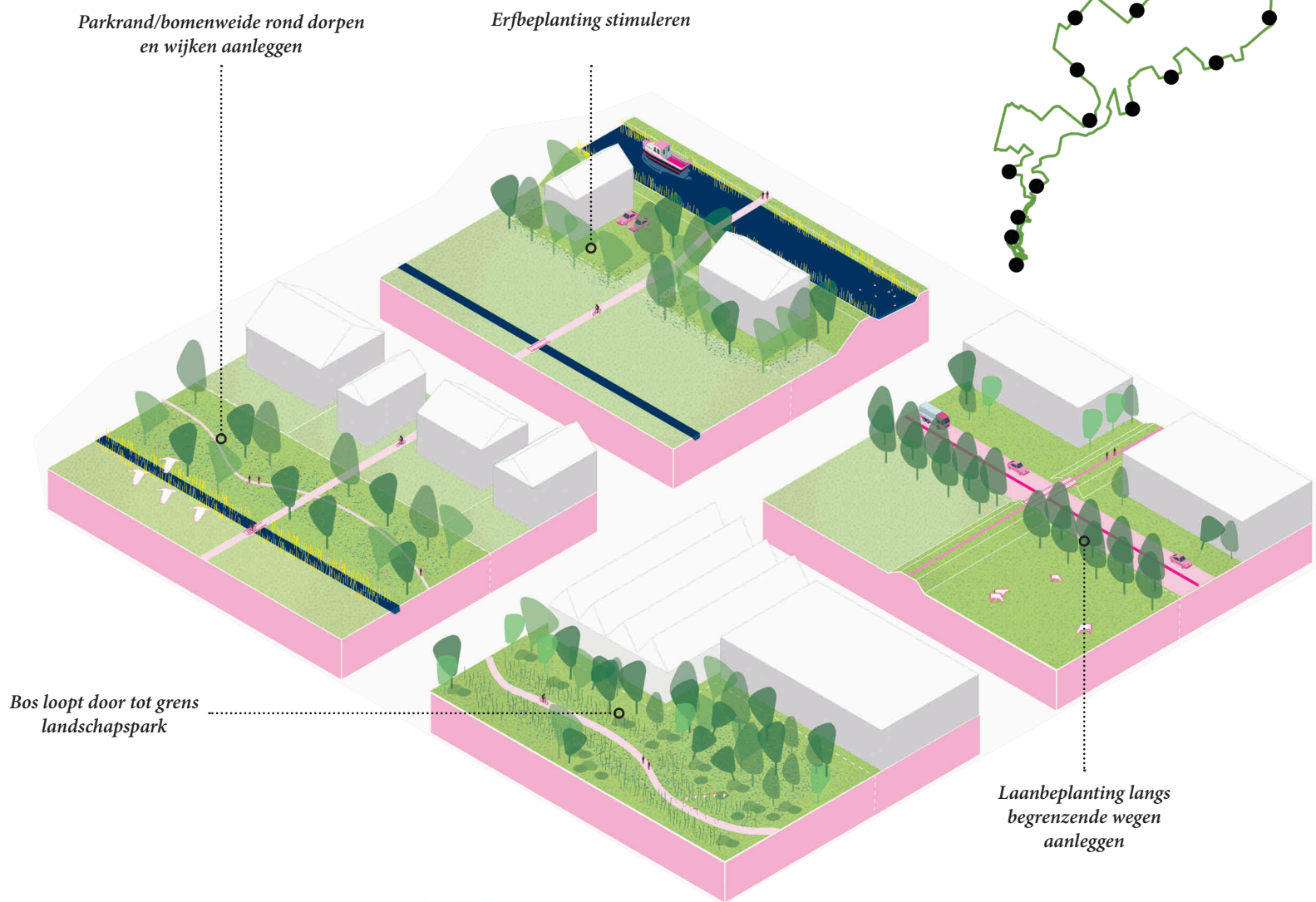
- 'Vitrage' van bomenrijen en beplantingsstroken, indien mogelijk passend op kavelpatroon, langs bestaande landschappelijke lijnen als kavelgrenzen, wegen en sloten.
- Uitbreiden van bosgebieden tot aan de grenzen van het landschapspark.
- Eigenaren lintbebouwing stimuleren om de randen van de kavels van groene erfscheidingen en beplantingsstroken te voorzien.

Bij de belangrijkste entrees op fiets-, wandel en autoroutes markeren wij de overgang met een 'parkentree' op de randen van het Landschapspark. Je moet hier voelen dat je een bijzonder gebied ingaat. Diverse entrees zitten op de groenblauwe ribben. We denken daarbij aan een poort of een markering in het wegdek en in ieder geval een bord dat past binnen de nieuwe huisstijl voor het landschapspark die momenteel wordt uitgerold. Dit is een ontwerpogave die in een volgende fase nader wordt uitgewerkt. De parkentree is de markering van de overgang: 'ik ben nu in het landschapspark'.

Het landschapspark helder begrenzen

Heldere randen en parkentrees

Impressie van een parkentree

4

Recreatie en natuur in balans

4

Recreatie en natuur in balans

Recreatie en natuur in balans

Als bevolking en welvaart groeien, neemt ook de behoefte aan natuur(beleving) en buitenrecreatie toe. De coronacrisis heeft deze ontwikkeling versterkt, toen mensen letterlijk naar buiten werden gedreven om te sporten, te ontspannen en te spelen. Gezien de stevige groei qua woningbouw in de regio zal de behoefte aan recreatie in de nabijheid nog verder toenemen, terwijl er nu al een groot regionaal tekort is. Landschapspark De Rotte ligt binnen wandelafstand van tienduizenden en binnen fietsafstand van vele honderdduizenden regiobewoners. Al deze groepen wonen rondom het Landschapspark en zij komen dit park vaak als eerste grote landschappelijke gebied tegen als ze de deur uitgaan.

Het Landschapspark zal dus zeker te maken krijgen met die druk.

Dat betekent in de eerste plaats dat het areaal en het routenetwerk dat geschikt is voor recreatie en beleving van landschap zal moeten meegroeien met het aantal recreanten. We zetten daarom in op geleidelijke uitbreiding van de ruimte voor recreatie en natuur. De enige voor de hand liggende mogelijkheid is toename van recreatieve mogelijkheden in enkele huidige agrarische gebieden. Een agrarische functie is daarbij zeker niet uitgesloten, zolang de recreant er voldoende aan kan beleven en ervan kan genieten. Daarbij kijken we naar Hoekse Park West, Hoekse Park Oost en de Eendragtspolder. Voor het noordelijk deel van het landschapspark blijft de agrarische functie de hoofdfunctie en wordt in een vervolgproces onderzocht waar meekoppelkansen liggen voor biodiversiteit en recreatie. Hoe dit vorm moet krijgen, moet samen met de belanghebbenden in gebied nog verder worden onderzocht en uitgewerkt.

Balans vraagt ook om een slimme inrichting en programmering die iets te bieden heeft aan een grote en groeiende diverse groep van regiobewoners zonder de natuurlijke en landschappelijke kwaliteit van het gebied aan te tasten. Daarvoor maken we een heldere recreatieve zonering. Vormen van recreatie die plezier voor enkelen en hinder voor velen en/of de natuur betekenen gaan we tegen, zoals sporten met harde motorgeluiden en speedboten. We stimuleren stille vormen van vervoer en bewegen, zoals elektrisch varen en fietsen, waardoor er meer ruimte is voor rust en geluiden van vogels en wind. We verbieden honden in de meest kwetsbare natuur.

Onze ambities met recreatie

Groeiende en diverse behoeften accommoderen

Ook al gaat een groot percentage van de regiobewoners naar buiten om iets in het landschap te doen of te beleven, ze hebben verschillende behoeften. We proberen de mogelijkheden voor activiteiten die groeien, en in principe weinig hinder geven, binnen het Landschapspark uit te breiden.

Ondanks de diversiteit in leefstijlen, leeftijden en culturele achtergronden zijn er vrij universele behoeftes zoals wandelen en fietsen, die verder in populariteit toenemen. Dit zijn en blijven verreweg de meest populaire activiteiten in het park. We zien een groei van bepaalde vormen van sporten waar we rekening mee willen houden. In het kort enkele trends op een rij:

- Recreatief wandelen staat al jaren op 1 en blijft groeien. In 2019 wandelden 11 miljoen Nederlanders voor het plezier. Dat betekent een groei van 0,5 miljoen sinds 2016.
- Ook het recreatief fietsen is enorm populair en blijft toenemen: 8.1 miljoen Nederlanders hebben in 2018 een fietsdagtocht gemaakt. 60% van die tochten gingen vanuit huis en de gemiddelde lengte was 22,3 km
- De elektrische fiets breekt definitief door. De actieradius van de fietsende recreant wordt groter en kan een deel van de autobereikbaarheid overnemen.
- Groeiende behoefte aan verkoeling en verfrissing door het toenemend aantal warme en zeer warme dagen. De populariteit van zwemmen neemt verder toe.
- Sterke groei van het sloepenvaren, suppen en kanoën.
- Sterke groei van het mountainbiken
- Groeiende interesse voor ecologie, duurzaamheid, gezondheid (en gezonde leefomgeving).
- Groeiende behoefte aan beleving, verwondering, leren, verhalen en sprekende beelden.

De kern van onze visie op recreatie in Landschapspark De Rotte is aansluitend bij de trends:

- Uitbreiding en versterking van het vrijetijdsaanbod in een grote diversiteit, voor nagenoeg alle (leisure) leefstijlen. Gezinnen, kinderen, liefhebbers van stilte en liefhebbers van gezelligheid, sportief en passief, rijk en arm, jong en oud, mensen met een beperking en met diverse culturele achtergronden.
- Een eigentijds landschapspark met aandacht voor het lokale en gebiedseigene.
- Sterk gegroeide hinder gevende activiteiten aan banden, desnoods met nieuwe regels.
- Beperkte uitbreiding van verblijfsaccommodatie, aansluitend bij het bestaande recreatieve aanbod.
- Verhogen kwaliteit bestaande bedrijven waar nodig.
- Drie nieuwe parkparels op termijn.
- Markeringen in het landschap, landschapskunst
- Kansen voor tijdelijke invullingen die plaats kunnen maken voor iets anders.
- Wij accommoderen deze trends, onder andere door het Landschapspark uit te breiden, meer recreatieve verbindingen in en naar het landschapspark te maken en recreatieve voorzieningen toe te voegen en up to date te maken. De kern van onze visie op recreatie in Landschapspark De Rotte is:

Uitbreiding en versterking vrijetijdsaanbod voor alle leefstijlen, leeftijden en culturele achtergronden.

Het aanbod in Landschapspark De Rotte zal een breed palet aan recreatieve mogelijkheden voor diverse doelgroepen moeten bestrijken:

- Van extensieve recreatie (wandelen, fietsen en kanoën) tot intensieve recreatie (een dagje aan het strand of een sportief evenement).
- Van ongeorganiseerde activiteiten (struinen door een natuurgebied) tot georganiseerde activiteiten (cursus skiën of een programma natuureducatie of een gegidste natuurwandeling).
- Van inspanning (mountainbiken, roeien, tijdrijden) tot ontspanning (wellness, bezoek aan het nieuwe landgoed of genieten van de natuur).
- Van rust (natuurgebied) tot reuring (strand Zevenhuizerplas of een natuur- en foodevenement).

We proberen meer ruimte te bieden aan activiteiten die het sterkst groeien en waar we de grootste tekorten verwachten (wandelen, fietsen, zwemmen, mtb, kanoën, suppen, sloepen varen). Die ruimte moet er dan ook daadwerkelijk zijn en mag niet ten koste gaan van de ruimte en beleving van andere recreanten of de natuur en passen binnen het recreatief programma en de zonering.

Daarnaast vervult het landschapspark een belangrijke, soms regionale, functie voor activiteiten als ruiters, golfen, duiken, windsurfen, klimmen, hengelen, survivalsport, hardlopen, roeien, zeilen, snelfietsen, fitness (bootcamp), skiën, langlaufen en schaatsen op natuurijs. Ook al gaat het om kleinere aantallen recreanten dan bij wandelen en fietsen; wij koesteren deze activiteiten. Waar mogelijk verbeteren we de faciliteiten en we spelen in op nieuwe ontwikkelingen binnen deze en andere 'landschappelijke' buitensporten. We gaan op voorhand echter niet uit van substantiële uitbreidingen van routes en uitbreiding van specifiek gereserveerde plekken voor deze activiteiten. Per locatie gaan we toetsen hoe we sporten die conflicteren 'uit elkaar kunnen trekken' (b.v. windsurfen en varen t.o.v. duiken en zwemmen). Verbeterde faciliteiten en nieuwe sporten mogen zo min mogelijk ten koste gaan van de openbaarheid van de ruimte.

Een eigentijds landschapspark met aandacht voor het lokale en gebiedseigene

Met dit Ontwikkelplan streven wij naar een prachtig, samenhangend landschapspark dat lokale en regionale bezoekers volop mogelijkheden en beleving biedt om te sporten, te bewegen, te ontspannen en lekker buiten te zijn. De focus van het recreatieve gebruik blijft op activiteiten in de openlucht. Er is een beperkt aanbod aan indoor en slechtweervoorzieningen; het streven is dat er daarbij altijd samenhang of een combinatie is

met het gebruik of genieten van het landschap.

In het toekomstige landschapspark wordt veel aandacht besteed aan duurzaamheid, gezondheid en authenticiteit, zowel in de nieuwe parkdelen, maar ook in het bestaande gebied verwachten we dat ondernemers mee zullen gaan met hun tijd. Op veel plekken in Nederland verrijzen lokale kaasmakers, moestuinen, wijngaarden, stadslandbouw enzovoort, waarbij regelmatig wordt gerefereerd aan oude historische producten, zoals streekbieren of vergeten groenten.

Sterk gegroeide overlast gevende activiteiten aan banden, desnoods met nieuwe regels

In een intensief gebruikt Landschapspark kunnen sommige vormen van gebruik soms te snel groeien en voor overlast bij andere recreanten zorgen of de natuur te veel verstoren. Dat vraagt soms om extra handhaving en soms zelfs om nieuwe regels. We houden met handhaving de vinger aan de pols en stellen waar nodig nieuwe regels. Voorbeelden van snel gegroeide activiteiten zijn:

- Sportvissen. In 2020 werden 5.000 meer vergunningen uitgegeven dan de jaren ervoor. Steeds meer vissers gebruiken grote tenten met afmetingen die op de dagrecreatieterreinen niet zijn toegestaan. 's Nachts vissen komt steeds vaker voor, voer in het water verslechtert de waterkwaliteit; lange hengels zorgen voor conflicten met recreanten op en in het water. Dit vraagt extra handhaving en mogelijk nieuwe regels, bijvoorbeeld over plekken en tijdstippen waar wel en niet gevestigd kan worden.
- Honden uitlaten. De hond uitlaten tijdens een wandeling gebeurt veel in Landschapspark De Rotte, in alle deelgebieden. Het aantal honden in het landschapspark is de laatste jaren echter sterk gegroeid, met name door de vele hondenuitlaatservices (huse'n) die in het gebied grote aantallen honden uitlaten. Hondenbezitters en huse'n komen speciaal naar Landschapspark De Rotte. Honden mogen op veel plekken loslopen. In sommige situaties gaat de (toenemende) drukte van honden echter niet samen met andere bezoekers en/of (kwetsbare) natuur. We maken daarom integraal nieuw hondenbeleid, met enerzijds aandacht voor het behoud van aantrekkelijke routes en voorzieningen voor honden en hun baasjes en anderzijds plekken en routes met een aanlijnplicht of zelfs een hondenverbod op plekken waar honden de natuur verstoren, speel- en zwemlocaties of drukke plekken waar veel bezoekers bij elkaar komen. Met de huse'n gaan we afspraken maken over het gebruik van het gebied. Voor het nieuwe hondenbeleid dient de gebiedsverordening op sommige punten aangepast te worden.

Tekst gaat verder op pagina 46

Legenda Recreatief programma

Boslandschap

- b1** Herinrichting Lage Bergse Bos
- b2** Aansluiting Polderpad en wandelverbinding tussen HBB en LBB
- b3** Realisatie Hoekse Park West (op termijn)
- b4** Realisatie Hoekse Park Oost (op termijn)
- b5** Verbetering routestructuren en verbindingen met HBB
- b6** Vernieuwing/verfrissing van het recreatieve aanbod
- b7** Vlonderpad, rustplekken en uitzichtpunten
- b8** Aantrekkelijke aankleding en verbetering routestructuren
- b9** Uitzichtpunten over Rotte en molenviergang in combinatie met aanlegplaats
- b10** Vergroten belevingskwaliteit voetgangers-/fietstunnel onder A12

Waterlandschap

- w1** Watersportlocatie
- w2** Wielerparcours
- w3** Natuurinclusieve landbouw en struinpaden
- w5** Voet-/fietsveer Eendragtspolder – Hoge Bergse Bos
- w6** Waterpark

Polderlandschap

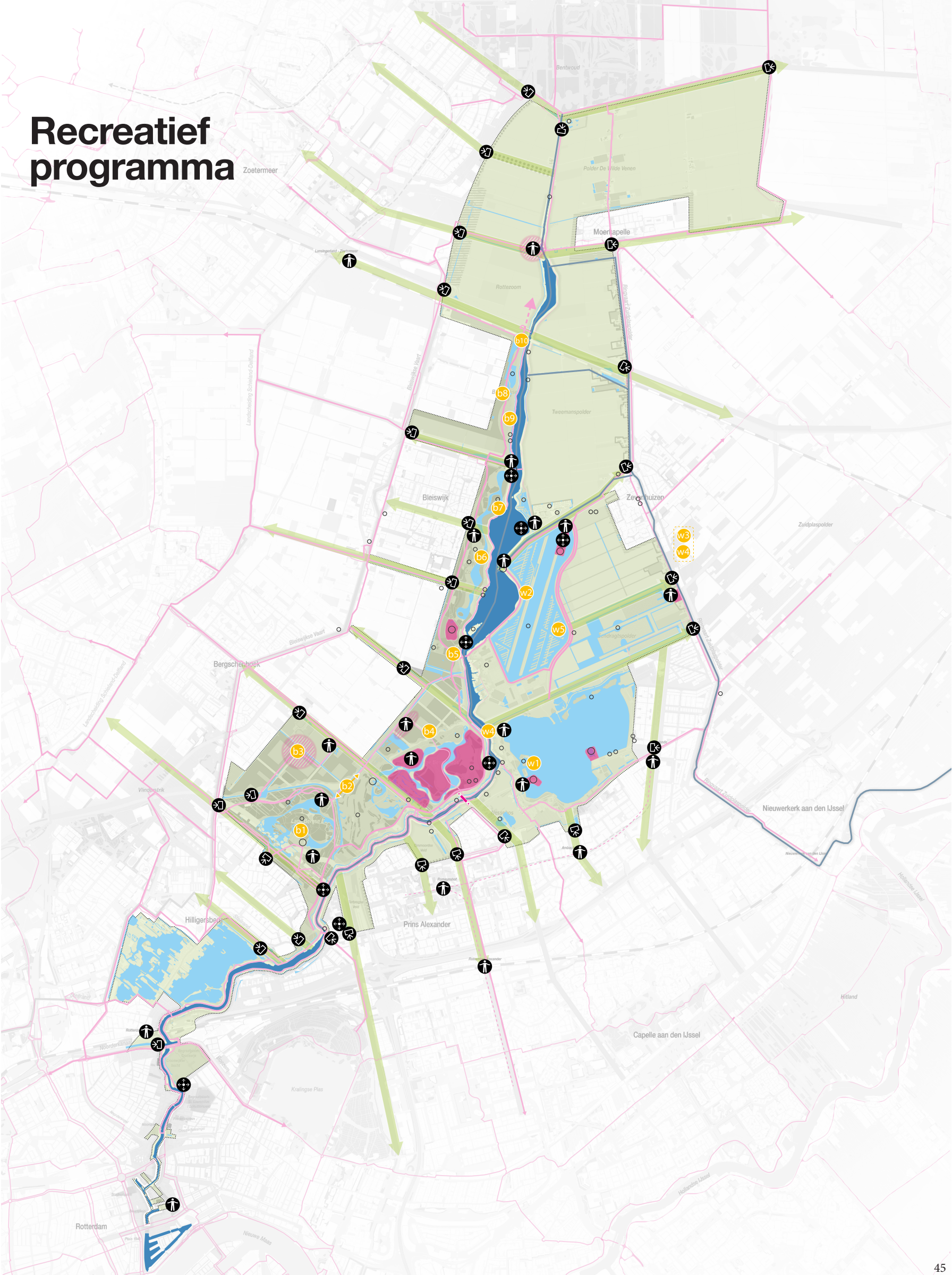
- Fiets- en wandelroutes
- Dorpsrondje Moerkapelle i.c.m. aanlegplaats en uitzichtpunt
- Beleefbaarheid Molenviergang
- Nieuw landgoed aan het water
- Verbreding agrarisch landschap voor recreatie

Algemeen

- Gastvrije Ontvangst
- Parkentree
- Mogelijke locatie pdeel & pedaalpunt
- Aanbeveling, los van specifieke locatie
 - Bestaande recreatieve attractie
 - Grote of geclusterde recreatieve attractie(s)
- Bestaand gebied met intensieve recreatie
- Ruimte voor toekomstige intensieve recreatie
- Verbindend recreatief netwerk
- Uitbreiding route snelle fiets lange termijn, als onderdeel van gebiedsproces
- Vaarroute
- Ribben
- Nieuwe brug

Kaart recreatief programma op volgende bladzijde

Recreatief programma

Mogelijk ontstaan er de komende jaren nieuwe overlast gevende activiteiten. We kunnen het soort activiteiten, de mate van overlast, de locatie echter niet goed voorspellen. Waar nodig grijpen we in met handhaving of maken we nieuwe regels.

Beperkte kleinschalige uitbreiding van verblijfsaccommodatie

De huidige en toekomstige doelgroepen van Landschapspark De Rotte zijn de lokale en regionale bezoekers die voor een dag, een dagdeel of korter naar Landschapspark De Rotte komen. Zij hoeven normaal gesproken niet in het gebied te overnachten. Toch is een overnachtingsmogelijkheid op sommige momenten zeer gewenst en maakt deze de beleving compleet. Zo kunnen na een huwelijksfeestje bezoekers van buiten de regio blijven overnachten. Of kan men een ontspannen wellnessavond verlengen met een bijzondere overnachting en een natuurwandeling de volgende ochtend. Kanovaarders kunnen een tweedaagse kanotocht maken et cetera. Uitbreiding van verblijfsaccommodatie zal in het landschapspark beperkt en kleinschalig zijn. Het betreft initiatieven van bestaande ondernemers voor het realiseren van verblijfsaccommodatie op hun eigen terrein. Daarnaast zijn incidenteel invullingen van particulieren in bestaande karakteristieke panden, zoals een molen, denkbaar. Deel 2 bevat een uitwerking van de verblijfsrecreatie.

Verhogen kwaliteit bestaande bedrijven waar nodig

In Landschapspark De Rotte zitten recreatieve ondernemers die er al jaren gevestigd zijn maar ook ondernemers die relatief nieuw zijn. Velen van hen zijn zeer actief en spelen in op nieuwe behoeften en een veranderende vraag van (potentiële) bezoekers. Sommige recreatieve ondernemers zijn hierin, om verschillende redenen, passiever. Betrokken partners zoals het recreatieschap, Staatsbosbeheer en gemeenten kunnen dit echter maar beperkt sturen. Wel is het denkbaar om kennisprogramma's te ontwikkelen die erop gericht zijn het eigen bedrijf bij de tijd te houden en ook zorg te dragen voor de directe omgeving. Het ligt voor de hand om bij een dergelijk programma de Ondernemersvereniging Rottemeren via Ook dit is de Rotte intensief te betrekken. Voor een dergelijk programma kan worden gedacht aan:

- Versterken van de onderlinge samenwerking tussen ondernemers bijvoorbeeld door gezamenlijk invulling te geven aan een collectieve jaarlijkse tijdelijke activiteit of thema.
- Versterking Gastheerschap van het Landschap. Ondernemers en hun medewerkers heten de bezoeker niet alleen welkom in hun eigen zaak, maar ook in het landschap. Verdienen van status 'Gastvrije Ontvangst'
- Jaarlijkse verkiezing van de Rotte-activiteit of de ondernemer van het jaar

Daarnaast is er vanzelfsprekend ook de 'natuurlijke dynamiek' van ondernemers die stoppen en nieuwe ondernemers die op de oude locatie starten met nieuwe concepten inspelen op nieuwe consumentenbehoeften.

Drie nieuwe 'parkparels' op termijn

Op termijn willen wij een drietal nieuwe beeldbepalende recreatieve 'parkparels' mogelijk maken. Het zijn parkachtige attracties in het landschapspark. In ieder deelgebied een en verbonden met het thema/verhaal van het deelgebied. In de Bossen denken wij aan een arboretum met een kas in het Hoekse Park West. In het Waterland denken wij aan een natuurlijk Waterpark in de Eendragtspolder en in de noordelijke polders denken wij aan een landgoed als publiekstrekker. Het moeten bijzondere plekken worden waar de bezoeker iets kan beleven, doen en/of zien in een natuurlijke, bosrijke, waterrijke of landelijke setting. Deze parkparels kunnen ook een functie als Gastvrije Ontvangst krijgen. Zie voor verdere toelichting H5.

Markeringen in het landschap, landschapskunst

Het Landschapspark van de toekomst heeft een aantal beeldbepalende plekken, objecten of gebouwen in het landschap. De Molenviergang in de Tweemanspolder is nu al zo'n landmark, evenals het uitkijkpunt Lührs en de klimtoren in het Hoge Bergse Bos. Maar ook tijdelijke kunstzinnige objecten - zoals de 'Rottekijkers' die in 2020 ter gelegenheid van 750 jaar dam in de Rotte zijn geplaatst - horen daarbij. Ook willen we de parkentrees, die duidelijk maken waar je het park binnenkomt, bijzonder vormgeven als kunstobject die de rand van het park markeren. Ook de drie nieuwe parkparels die we op termijn willen realiseren lenen zich ook voor kunst in de buitenruimte.

Evenementen en tijdelijke invullingen

Organisaties en ondernemers organiseren diverse evenementen in het landschapspark passend bij het karakter van het Landschapspark. Gedacht kan worden aan onder andere sport-, health-, muziek-, natuur- en foodevenementen. Veel evenementen vinden plaats bij bestaande attracties en horeca, of elders in het park waar de zonering het toelaat. Over de ontwikkeling van de evenemententerreinen Lansingerland en Eendragtspolder is het besluit voor verdere ontwikkeling aangehouden. Er liggen hier voor beide locaties nog verschillende uitdagingen. Ook de tussenkomst van de COVID epidemie heeft ervoor gezorgd dat nog niet kon worden besloten over verdere ontwikkeling. De voor beide terreinen gereserveerde ruimte wordt de komende tien jaar beschikbaar gehouden waardoor in die periode de mogelijkheid open blijft om alsnog tot ontwikkeling over te gaan.

We creëren mogelijkheden voor tijdelijke invullingen en experimenten. Hiervoor reserveren wij in de nieuwe gebieden of soms ook in de bestaande gebieden ruimte op nog nader te bepalen locaties. Dit kan bijvoorbeeld een locatie zijn die tijdelijk leegstaat omdat de ondernemer is vertrokken. Een looptijd van 1, maar ook 3 tot 5 jaar is denkbaar. We denken aan tijdelijke horecaconcepten, creatieve vrijplaatsen, een outdoorconcept, natuureducatie of een ander nieuw concept voor een specifieke doelgroep. Door te experimenteren kan blijken of een bepaalde recreatieve voorziening of programma aanslaat en hoe het kan worden verbeterd. Wanneer succesvol, kan de tijdelijkheid worden verlengd of zelfs permanent worden.

Maatschappelijke programmering zet het gebied in beweging

Een groene leefomgeving draagt in grote mate bij aan de gezondheid en het welzijn van mensen. Landschapspark De Rotte kan en wil meer betekenen voor de maatschappelijke opgaven in het stroomgebied van de Rotte. We willen de betekenis van het gebied versterken door een koppeling te leggen met de maatschappelijke agenda's van de gemeenten en de organisaties die hier (mede) uitvoering aan geven. Dit laat zich vertalen in de volgende ambities:

- **Ambitie sport, bewegen en gezondheid.** Meer bewoners in de directe omgeving weten de weg te vinden naar, en zijn vaker in, de buitenlucht van Landschapspark De Rotte. Met name mensen voor wie het nu nog niet vanzelfsprekend is om buiten te bewegen (fysiek bewegen, ontmoeten en ontspannen in de buitenlucht).
- **Ambitie jeugd en jongeren.** Er is een gezamenlijke programmering van jeugd en jongerenactiviteiten, met als doel dat ieder kind uit de omliggende wijken, en dorpen van het gebied tenminste driemaal, in de jeugd en jongeren fase, een begeleide activiteit kan ervaren
- **Ambitie arbeidsparticipatie.** In het beheer van het gehele plangebied (zowel binnenstedelijk als in het buitengebied) zijn mensen werkzaam met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- **Ambitie burgerbetrokkenheid (meedenken en meedoen).** Burgers wordt ruimte geboden om op diverse wijze hun verbondenheid met de Rotte vorm te geven.
- **Ambitie kunst en cultuur.** Meer bewoners worden geprikkeld om op een ander manier naar hun directe omgeving te kijken en voelen zich verbonden met de omgeving, natuur en de rijke (historische) verhaallijnen van het landschapspark (ontmoeten, prikkelen, verbazen en nieuwe (in)zichten).

Een inclusief programma voor een diverse maatschappij

Naast het toegankelijk en bereikbaar zijn van de buitenruimte is een programmering van belang die ook aansluit bij mensen voor wie het niet vanzelfsprekend is om buiten te bewegen, ontspannen en ontmoeten. Voor jeugd en jongeren is het van belang om uitgenodigd of uitgedaagd te worden om naar buiten te gaan, zodat zij de verbinding met de natuur en milieu, maar ook met elkaar kunnen maken. Mogelijkheden bieden om te kunnen werken in de buitenruimte kan voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een waardevolle bijdrage leveren aan een zinvol bestaan. De verbinding met stad moet zich vertalen in een programma dat past bij de diversiteit van de bewoners en opgaven in een stedelijke omgeving rondom het Landschapspark. De bijdrage die burgers nu al leveren aan het floreren van het gebied is groot, ook hier zoeken we naar meer diversiteit en verbreding. Kortom, de uitdaging is om 'inclusief' te zijn in de uitwerking van de ambities naar programma's, voorzieningen en activiteiten die worden aangeboden.

Programmeren doe je samen

Ook nu al vindt in en om Landschapspark De Rotte een uiteenlopend scala aan activiteiten plaats, zowel ongeorganiseerd als georganiseerd, door o.a. verenigingen en ondernemers. Zowel op het gebied van sport en bewegen als op natuur- en milieueducatie en cultuurhistorie. Hier willen we op voortbouwen. De ontwikkeling van maatschappelijke programmering in Landschapspark De Rotte is nog fragmentarisch georganiseerd en veelal incidenteel. Structurele samenwerking wordt nog gemist. Er is geen samenhang van maatschappelijke partijen die het buitengebied programmeren. Uitzicht op (duurzame) financiering ontbreekt. Mede daarom is het van belang om bij de uitwerking van de ambities afspraken te maken over de rollen en verantwoordelijkheden die hierbij komen (initiator, coördinator, opdrachtgever, opdrachtnemer). Samen werken om meer voor elkaar te krijgen. Dit doen we door aan te sluiten op meerjarige agenda's en inzet van meerdere partijen.

Natuurwaarden verbeteren

Ecologische waarden verbeteren en borgen

In Landschapspark De Rotte zijn veel ecologische kwaliteiten aanwezig. Door diverse projecten en uitgekiend beheer hebben die kwaliteiten zich kunnen ontwikkelen en daardoor is hele gebied in potentie één grote ecologische verbinding. Tot nu toe heeft dat vooral projectgewijs en incidenteel plaatsgevonden. Bovendien ligt in de huidige recreatiegebieden het accent tot nu toe vooral op de recreatieve functie en een toename van het aantal bezoekers kan de ecologische kwaliteiten onder druk zetten. Wij bouwen voort op de huidige kwaliteiten en zorgen voor een structurele verbetering. De eerder gepresenteerde recreatieve zonering zorgt ervoor dat naast de recreatie ook de natuur zich kan ontwikkelen. We gaan de huidige natuurwaarden versterken zodat ze zich kunnen ontwikkelen. We doen op de volgende manier:

- Versterken en uitbreiden van biotopen en natuurkernen
- Een gezonde bosopbouw en aaneengesloten bossen in de Bossen
- Een aaneengesloten zone van natte natuur in het Waterland en de Polders
- Ontwikkelen van akkernatuur in de landbouwpolders
- Verbeteren van ecologische verbindingen met de omgeving
- Het slechten van barrières

Ontwikkeling en borging van de ecologische waarden nemen we op in de integrale beheerplannen die we voor het gebiedsbeheer gaan opstellen. Dat doen we op basis van de aanwezige ecologische potentie. Als onderdeel van het uitvoeringsprogramma laten we een ecologisch advies opstellen waarin per landschapstype en per natuurkern de beoogde ecologische doelstellingen (biotopen, doelsoorten, maatregelen en beheer) worden uitgewerkt. Een aanzet hiervoor biotopen en gewenste soorten is opgenomen in deel 2 (de uitwerkingen).

Huidige situatie en ambitie

Ecologie in Landschapspark De Rotte is lange tijd vooral pleksgewijs benaderd en in mindere mate voor het hele gebied. Er zijn veel geïsoleerd gelegen 'pareltjes' met een rijk palet aan biotopen (restveen, droogbos, moeras, bloemrijke weides). Er zijn geen beschermde natuurgebieden, behalve het Koornmolengat (provinciale status), maar sinds 2019 staat het gebied wel op de lijst van 'important bird areas' (SOVON, Vogelbescherming). In de Eendragtspolder gaat het goed met de natuur, maar ook hier is het spanningsveld tussen recreatie, landbouw en natuur voelbaar. De Rotte-oeveren vormen een min of meer continue ecologische verbinding, maar dit kan beter. Kortom: het gebied bevat veel waardevolle gebieden maar ze liggen vaak geïsoleerd van elkaar. Die gebieden willen we versterken en verbinden zodat een robuuste structuur ontstaat. In de Zuidplaspolder is de Ecologische Verbindingszone (EVZ) in ontwikkeling. De EVZ doet een aanspraak op Landschapspark De Rotte voor de verbinding Hollandse IJssel/Krimpenerwaard – Bentwoud/Groene Hart. Met dit Ontwikkelplan leveren we een bijdrage aan deze verbinding. In het Ontwikkelplan willen we de basis leggen voor een integrale benadering met een structurele borging van waarden waarin gezonde biotopen, sterkere natuurkernen, een goede zonering tussen recreatie en natuur, natuurinclusief ontwerp van gebouwen en overige voorzieningen centraal staan.

Versterken van biotopen en natuurkernen

Kleine geïsoleerde gebieden met een eigen unieke kwaliteit zoals het Koornmolengat en de Wiebertjes zijn extra kwetsbaar bij klimaatverandering, daarom willen we de kwaliteit van de biotopen van het gehele gebied verbeteren.

Zoveel mogelijk extensief bermbeheer en natuurvriendelijk beheer van oevers in het hele landschapspark is een grote eerste stap. Dat gebeurt al op veel plekken. Daarnaast gaan we ons beheer beter afstemmen op de unieke kwaliteiten van de afzonderlijke natuurkernen om de waarde van deze plekken te vergroten.

Voor de Rotte zelf wordt ingezet op continuïteit van oevers en het verbreden van de Rottezone door ook de taluds tot aan de boezemsloten aan weerszijden van de Rotte mee te nemen. We zetten hierbij in op extensief beheer van taluds, bestaande rietoevers en het uitbreiden van 'zachte in combinatie met de aanleg openbare plekken aan het water.

De groenblauwe ribben vervullen een belangrijke functie voor de ecologische verbinding tussen de omliggende bebouwing en het landschapspark. Ingrediënten zijn water, ecologische oevers, bomenrijen en soms bosschages.

Gezonde bosopbouw en grotere bossen

Er wordt op een aantal plekken nieuwe bos aangeplant. Het gaat hierbij om het Hoekse Park Oost en West, het gebied tussen de Bleiswijkse Zoom en het Hoge Bergse Bos, en wellicht in de verre toekomst ook de rand van de Bleiswijkse Fles en het westelijk deel van de Rottezoom.

Naast de aanplant van nieuw bos wordt er ingezet op een natuurlijker bosopbouw van het bestaande bos door de aanleg/

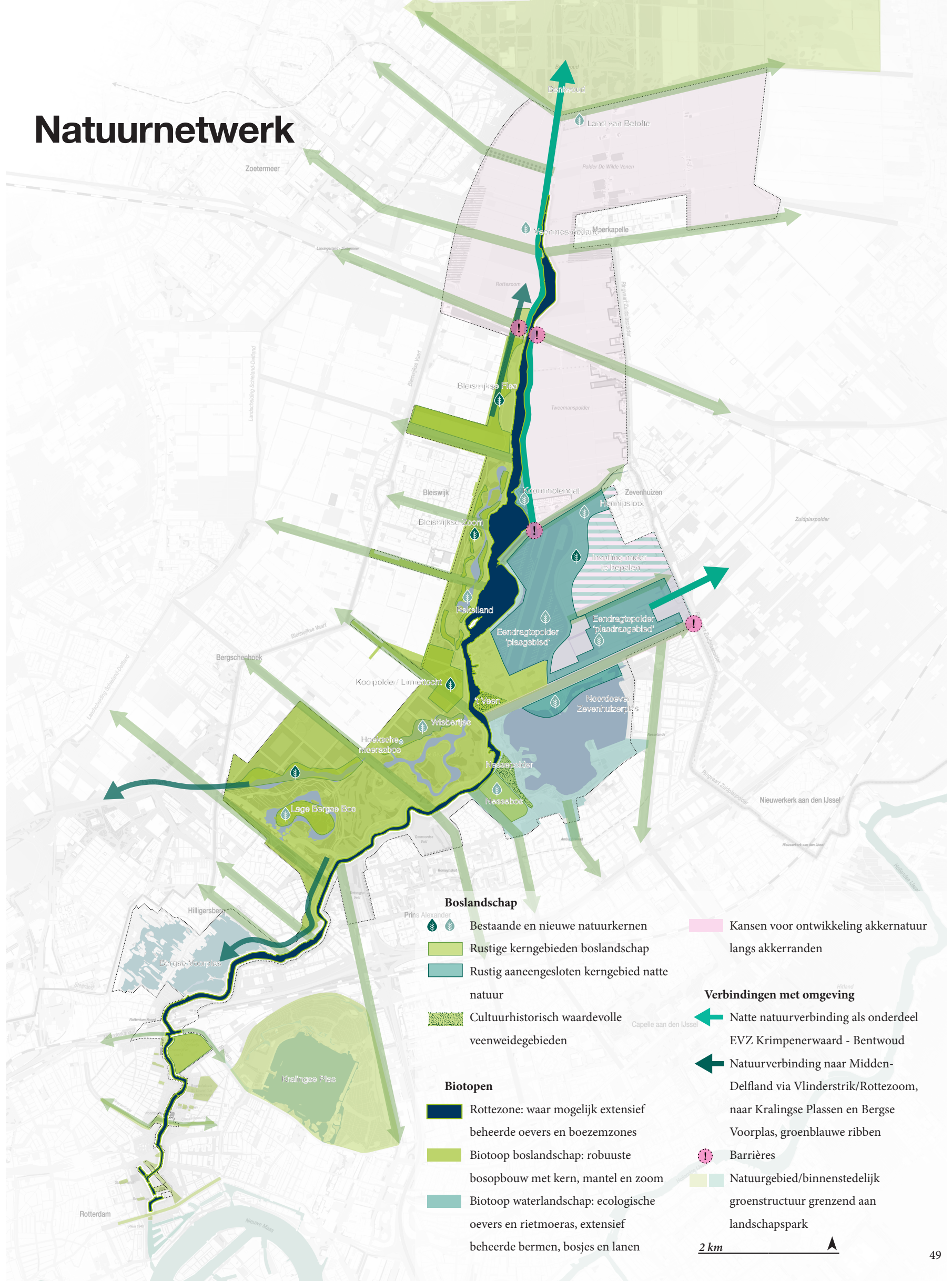
het laten ontwikkelen van kern, zoom- en mantelvegetaties: horizontaal én verticaal gelaagd, in combinatie met kruidenrijke recreatieweides. Veel mantel en zoom is goed voor insecten en zangvogels (broedbiotoop) en kleine zoogdieren. Het is minder goed toegankelijk voor de mens en daardoor rustig. In het boslandschap komt ook veel natte natuur voor, het Hoeks Moerasbosje en de Wiebertjes zijn hiervan een voorbeeld. Deze zone wordt uitgebreid tot een diagonale stille kernzone die aan de westkant langs het Lage en Hoge Bergse bos loopt. Deze zone verbindt het plasdrasgebied van de Eendragtspolder met de Vlinderstrik. Uitgaande van de transitie naar klimaat bestendige ecosystemen, die optimaal water vast kunnen houden, is moerasbos een goed idee. Dit sluit aan bij de ideeën van het Hoogheemraadschap. Aanleg/omvorming naar een natter bostype (broekbos/moerasbos) speelt in op alsmaar dalende bodem en zorgt ervoor dat verdere peilverlaging met bodemdaling en het vrijkomen van CO₂ wordt voorkomen en dat juist natuurlijke peilfluctuaties (hoog in de winter en lager in de zomer) mogelijk worden. Broekbos/moerasbos kan tevens werken als een zoetwaterbuffer, iets dat we tevens nodig hebben in de steeds drogere zomermaanden en voorkomt inlaat van fosfaatrijk water uit de Rotte. Deze ingrepen zorgen voor een robuuster bos met een grotere variatie aan biotopen. Voor de dieren in het bos, vooral bosvogels, vleermuizen en kleine zoogdieren is het maken van rustige enclaves van belang. Het realiseren van 'stille kernen' als 'eilanden van rust' geeft een duidelijke meerwaarde aan gebieden waar natuur en recreatie samengaan.

Natte natuur en akkernatuur in het Waterland en de Polders

Oostelijk van de Rotte Oost wordt ingezet op andere natuurkwaliteiten: kruidenrijke akkerranden, vochtige weilanden en rietmoerasgebieden. Een open gebied is verstoringgevoeliger dan een bosgebied. Naast weide- en moerasvogels (grondbroeders) die in de open ruimte kwetsbaar zijn voor predatoren, zijn er dieren die kruipen en zwemmen (waterspitsmuis, rugstreeppad, kleine modderkruiper, veenmol). Aaneengesloten (natte) structuren zijn hier meer noodzakelijk dan in de westelijke bossen.

De zuidelijke Eendragtspolder is zo'n aaneengesloten structuur. De ambitie is om dit uit te breiden door aan de lage kant van de Slingerkade een robuuste natte natuurverbinding te realiseren met open water, rietlanden, vochtige weilandjes en poelen, die onderdeel is van de geambieerde Ecologische Verbindingszone (EVZ) tussen de Zuidplaspolder en het Bentwoud. Samen met de natte natuur rond de roeibaan ontstaat zo het eerste deel van een robuuste noord-zuid verbinding. Ten noorden van de Hennipsloot hebben we een aantal alternatieve opties die bij de uitwerking van de EVZ nader onderzocht kunnen worden: door Bleiswijkse Fles en/of door de Tweemanspolder langs een aantal lijnen: noord-zuid gerichte sloten en de boezemtocht aan de binnenzijde van de Rottedijk. Dat betekent dat er onderdoorgangen moeten komen onder de infracorridor langs de A12. Dit zorgt voor een ecologische verbinding tussen het zuidelijk en noordelijk deel van het landschapspark.

Natuurnetwerk

4

De Rotte zelf is ook een belangrijke verbinding, we willen de landschappelijke contrasten tussen open polder en smalle dijk met rietlanden en zicht op het water bewaren. Voor het gedeelte ten noorden van de A12 moet de EVZ nog worden ingevuld. Het veenmos-rietland aan de westoever van de Rotte is hier een belangrijke eerste aanzet.

De ambitie voor een natte natuurverbinding eventueel gecombineerd met toekomstige waterberging richting Bentwoud is hier een belangrijke opgave. Ook verbeteren van de waterkwaliteit in de landbouwpolders is een lange termijn opgave. In het noordelijk deel van de Eendragtspolder stellen we een gebied voor waarin landbouw en natuur waar mogelijk worden gecombineerd. Natuur en agrarische bedrijfsvoering gaan hier idealiter samen. Aan de Noordrand van de Zevenhuizerplas bestaat momenteel een goede balans tussen zeer hoge recreatiedruk en natuur door de bestaande zonering. Water en het natte karakter verhinderen betreding en zorgen voor rust. Deze voorstellen nemen we mee in het vervolgproces dat we na vaststelling van het Ontwikkelplan samen met belanghebbenden willen starten om tot transitie van het gebied te komen.

Slechten van barrières

De hierboven beschreven ambitie voor het vergroten van de biodiversiteit en de ecologische dooradering kan niet zonder dat een aantal knelpunten wordt opgelost.

- Onderdoorgang A12, ecologische verbinding voor fauna aanbrengen.
- Toekomstige Railterminal inclusief rangeerterrein tussen bedrijventerrein Klappolder en de A12, ecologische dooradering langs Rotte-oeveren in plan opnemen.
- Overgangen tussen de polders, goed kruisende verbindingen met de dijken maken voor fauna.
- Bleiswijkse Verlaat, slechte ecologische verbinding tussen Bleiswijkse Zoom en Bleiswijkse Fles.
- Ecologisch beheer van bermen en graslanden, voor zover het niet om ligweides en dagcampings gaat.

Zonering

Ondanks de toegenomen recreatiebehoefte gaan wij spreiding van het bezoek door het hele gebied tegen. Dat komt de afwisseling in beleving niet ten goede en kwetsbare natuurwaarden komen onder druk te staan. Wij brengen natuur en recreatie in balans door tegelijkertijd met de ontwikkeling van het recreatieve programma ook de ecologische kwaliteiten te versterken en ontwikkelen. Daarnaast gaan we intensiveren en extensiveren: op veel plekken wordt het drukker, maar op een aantal plekken gaan we voor meer rust zorgen. Door het gebied in drie zones in te delen accommoderen we die intensivering en extensivering. Voor elke zone leggen we vast wat er wel en niet mag.

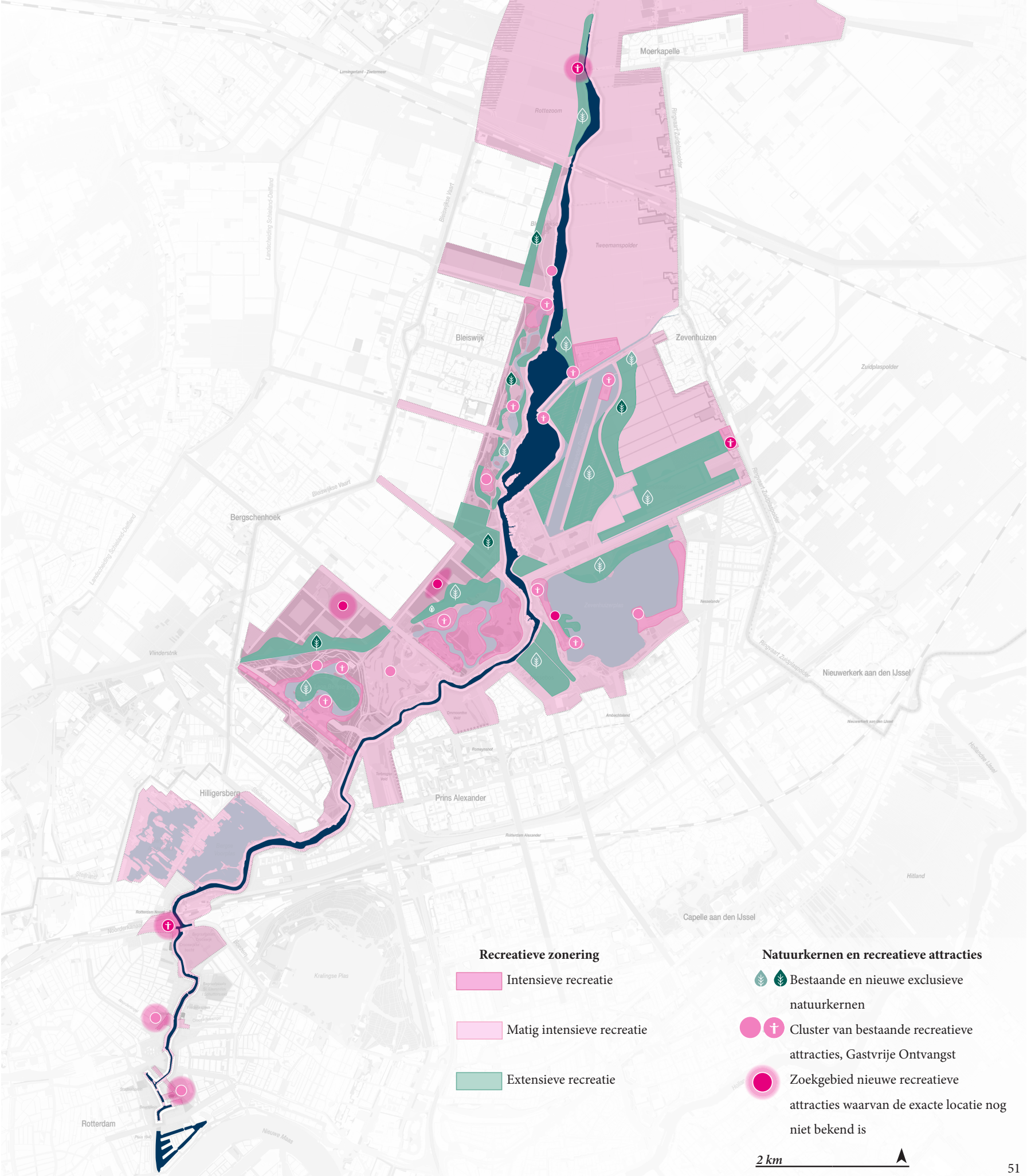
Zoneren is ook een ontwerpogave. De zonering moet logisch aanvoelen, hoe doe je dit zonder hekken? Dat doen wij door in volgende planfasen slim te ontwerpen met natuurlijke barrières (water, riet, bosschages) en logische routes (bruggetjes, wel paden, geen paden). Drukke attracties en routes clusteren wij in de intensieve zones. Voor het agrarische deel betreft het een langere termijnperspectief.

Zicht op de Wiebertjes

	Zone intensieve recreatie	Zone matig intensieve recreatie	Zone extensieve recreatie
Recreatiemotief	Gezelligheid, erop uit, gerichte activiteiten, groepsactiviteiten	Lekker bewegen, frisse neus, verkoeling	Lekker bewegen, frisse neus, verkoeling
Bezoekersdichtheid	Hoog	Gemiddeld	Laag
Faciliteiten	Intensieve functies en verblijfsplekken <i>Horeca, zwemmen, picknicken, recreatieve attracties (aangegeven met ster), veelal gekoppeld aan parkeerplaatsen en ontvangsplekken.</i>	Routegebonden functies en voorzieningen <i>Routes voor wandelen, fietsen, mountainbike, varen, verblijfsplekken, horeca</i>	Rustgebieden <i>Wandelen toegestaan op halverharde paden of graspaden, geen honden (of aan de lijn). Soms alleen erlangs lopen en erin of erover kijken.</i>
Buiten wegen en paden	Ja	Ja, in openbaar toegankelijke delen	Beperkt, op sommige plekken wordt betreding niet toegelaten.
Natuurwaarde	Groen heeft primair een recreatieve functie en is ondergeschikt aan de activiteiten/voorzienig. De (groene) inrichting past bij de biotoop van die plek/deelgebied.	Verbindend tussen de kerngebieden. Aaneengesloten gebieden met de drie hoofdbiotopen bos, natte natuur, akkernatuur.	Kerngebieden met hoge natuurwaarden

Zonering natuur en recreatie

A large high-voltage electricity pylon stands in a field. The image has a teal color overlay. A large white number '5' is positioned in the upper left corner.

5

**Vier landschappen
met elk een eigen
karakter**

5

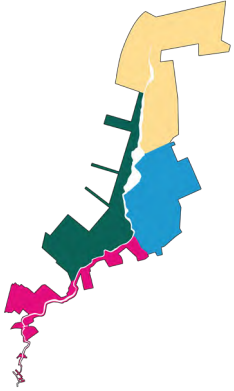
Vier landschappen met elk een eigen karakter

Vier landschappen met elk een eigen karakter

We onderscheiden, zoals al kort beschreven in hoofdstuk 2, vier landschapszones die de basis vormen van de ontwikkeling van natuur en recreatie. Het zijn:

- De Bossen aan de westkant van de Rotte
- Het Waterland aan de oostkant van de Rotte
- De Polders in het noordelijk deel van het landschapspark
- De Stad, rondom de binnenstedelijke Rotte tot aan de dam.

Ieder landschap heeft zijn eigen sfeer en karakter, ook in recreatief opzicht, in ontstaansgeschiedenis en cultuurhistorie. Dat onderscheid in sfeer en karakter willen we versterken. Dat doen we ook door in ieder landschap natuurlijke en recreatieve parels te ontwikkelen die sfeer en karakter extra sterk laten zien.

De Bossen

Beschut en romantisch, met ruimte voor een parkwandeling, outdoor avontuur en wellness

Het Lage en Hoge Bergse Bos en de Bleiswijkse Zoom en Fles worden aaneengesmeed tot een doorlopend bosgebied met een groot palet aan verschillende bossferen afgewisseld met open ruimten. De bossen worden uitgebreid met het Hoekse Park Oost en West en het gebied rond de Limiettocht, de Bleiswijkse Fles krijgt een beboste rand, zonder de wind uit de zeilen van de molens aan de overkant te halen. We zetten in op een robuust bos met een gezonde bosopbouw. We gaan de sfeerverschillen per deelgebied vergroten.

Ook de waterstructuur breiden we uit. Het water tussen Hoge en Lage Bergse Bos wordt verbonden en neemt ook de nieuwe parkdelen in het Hoekse Park West en Oost mee.

In de Bleiswijkse Zoom wordt de waterkwaliteit verbeterd zodat er meer en vaker gezwommen kan worden. Vanuit Bleiswijk en Hillegersberg-Schiebroek bestaat de mogelijkheid goede wandelrondjes te ontwikkelen. Zie hiervoor de uitwerking voor de Bleiswijkse Zoom in deel 2. Deze uitwerking dient als voorbeeld voor het doorwerken van deze gedachte in andere delen van het landschapspark.

De Bossen bieden vanwege hun beschutting en besloten karakter nu al veel ruimte aan intensieve (indoor) attracties. Voorzieningen als Thermien Elysium of Outdoor Valley, tasten vanwege hun beschutte ligging, het landschappelijke beeld maar weinig aan.

Lage Bergse Bos en Hoekse Park West: eigentijds stadsbos als uitloop voor omliggende wijken

Het Lage Bergse Bos is aan drie zijden omgeven door woonwijken of een bedrijventerrein. Het is een uitlooptgebied voor de directe omgeving. Wij zien het Lage Bergse Bos dan ook als een stadsbos met ruimte voor picknick, spelen, diverse horeca, wandelrondjes, fitness-parcours, hardlopen. Een natuureiland in het hart van het gebied biedt een stille kern voor dieren. We gaan het Lage Bergse Bos uitbreiden met het Hoekse

Park West. Zo zorgen we voor aanvullende capaciteit voor extensieve recreatie. Wij denken hierbij aan voorzieningen als een stadswijngaard met kleinschalige horeca, maatschappelijke voorzieningen en een publieksboerderij met een combinatie van bos en agrarische activiteiten waar recreanten welkom zijn. Ook willen we in Hoekse Park West graag een bijzondere parkparel ontwikkelen, in de vorm arboretum met bijzondere bomen en een kas. Hier is plek voor evenementen als een Japans kersenbloesemfestival in het voorjaar, educatie op het gebied van bossen en natuur, recreatieve vormen van voedselbos en een buurttoogst-festival.

In een vervolproces dient dit samen grondeigenaren en andere belanghebbenden verder uitgewerkt te worden. De scope van deze uitwerking zal circa anderhalf jaar beslaan.

We gaan het Polderpad (fiets- en wandelverbinding van Schie naar Rotte) vanuit de Vlinderstrik doortrekken en verbinden met de Rotte. De Wiebertjes en het Hoeks Moerasbosje worden met natte natuur verbonden. Er ontstaat op deze manier een rustige natuurlijke zone zonder recreatieve functies met een reeks stille kernen. Deze zone wordt doorgezet op de overgang van Lage Bergse Bos naar Hoekse Park West. Deze zone draagt bij aan de ecologische verbinding met de Vlinderstrik aan de westkant van het Lage Bergse Bos.

De diverse horecavoorzieningen bij de grote parkeerplaats kunnen mogelijk een Gastvrije Ontvangst voor het landschapspark verzorgen. En mogelijk komt er een Peddel en Pedaalpunt met verhuur van fietsen en boten bij de nabijgelegen Rottekade ter hoogte van de A16-tunnel. Ten zuiden van het Lage Bergse Bos wordt door de gemeente Rotterdam gewerkt aan de 'Steilrand', een landschappelijk herkenbare rand tussen droogmakerij en dijk/polder. De 'Steilrand' zal worden ontwikkeld tot recreatieve route en ecologische verbinding. De 'Steilrand' is via de Grindweg en de Rotte verbonden met het Lage Bergse Bos.

De Bossen

Rekening houden met de molenbiotoop

Nat natuurbos

In bestaand bos verder werken aan een gezonde bosopbouw

Waterrijk dorpsbos

Water verbreden tot natuurzone

Natuurbos

Nieuwe ontsluitingsroute over Anthony Lionweg

Parkbos met arboretum

Nieuwe boskamers bieden ontwikkelruimte voor het landschapspark

Uitbreiden van het bos in Hoekse Park West en Hoekse Park Oost

Natuurbos

Actiebos

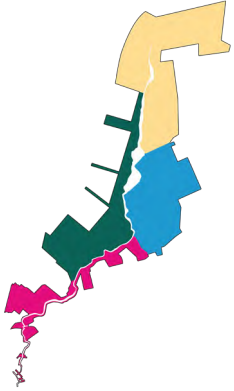
Stadsbos - voedselbos

Nat natuurbos

Parkbos in Engelse stijl

Nieuwe brug vormt verbinding tussen Ommoord en de bosgebieden

Stadsbos

Hoge Bergse Bos en Hoekse Park Oost: actiebos

Het Hoge Bergse Bos is het actiebos van het landschapspark. Het heeft een dynamische, levendige, avontuurlijke, actieve en sportieve sfeer, met onder andere de mountainbikeroute, Outdoor Valley, de skiheuvel en het golfterrein.

Deze sfeer willen we uitbouwen in de uitbreiding met het Hoekse Park Oost. We denken hierbij aan meer intensieve sportieve outdoor recreatie, zoals een verlenging van het mtb- en trailrunparcours en verlengen van de kanoroute.

Zoals gezegd worden De Wiebertjes en het Hoeks Moerasbosje met natte natuur verbonden. Er ontstaat op deze manier een rustige niet betreedbare natuurlijke zone waarin met een reeks stille kernen, waarin geen recreatieve functies passen. Op 2 plekken wordt deze natuurzone doorsneden met water voor kano's en routes voor wandelaars en mountainbikers.

We zien mogelijkheden voor een Gastvrije Ontvangst met verhuurmogelijkheden van fietsen, skeelers, kano's bij Outdoor Valley. Daarvoor willen we in overleg met de ondernemer de omgeving aanpakken en bijvoorbeeld de vaarmogelijkheden voor kano's verbeteren.

In het Hoekse Park Oost wordt een nieuwe parkentree van het gebied voorgesteld die bereikbaar wordt via een nieuwe ontsluiting vanuit de kortgesloten Limiettocht-Anthony Lionweg-Hoekse Kade. De Golfbaan heeft een eigen sfeer die we willen versterken. Het is een uitzondering op het natuurlijk karakter van de Bossen met zijn strak geschoren weides. We zetten hierin op de doorontwikkeling van het park in Engelse Stijl met prachtige boomgroepen en pittoreske doorkijkjes. De ontwikkeling van dit gebied zien wij meer voor de langere termijn.

Bleiswijkse Zoom – waterrijk dorpsbos met natuurlijk bosopbouw

De Bleiswijkse Zoom is de uitloop voor het dorp Bleiswijk. We zien het als een waterrijk dorpsbos. We gaan de aansluitingen voor wandelaars op het dorp verbeteren en ervoor zorgen dat de Rotte beter beleefbaar wordt. In deel 2 hebben we hiervoor een uitwerking gemaakt.

In de Bleiswijkse Zoom is veel winst te halen voor de natuur zonder het recreatieve karakter aan te tasten. Daarvoor gaan we het bos natuurlijker beheren en aan de zuidkant uitbreiden. Doordat we het bosbeheer in het gebied gaan aanpassen om een natuurlijk kern/mantel/zoom-opbouw te krijgen creëren we rustige zones voor vogels en andere dieren.

Zie hiervoor de uitwerking in deel 2. Op beperkte schaal wordt daarbij de oppervlakte van een aantal weides verkleind. Op veel plekken liggen niet functionele dubbele padensystemen en doorsteekjes. Dit gaan we verminderen.

De randen aan de Bleiswijkse kant worden met bos aangeplant om het landschapspark visueel te vergroten. Tussen Thermen Elysium en de Limiettocht wordt bos aangeplant om de Bleiswijkse zoom met het Hoge Bergse bos te verbinden. De recreatieve attracties Elysium en Monkeytown met veel verharding en minder fraaie achterkantsituaties willen we beter aansluiten op de omgeving. In overleg met de ondernemers willen we hiervoor in de volgende fase een uitwerking maken. In deel 2 bij het hoofdstuk beeldkwaliteit doen we hiervoor een aantal suggesties. Er is ruimte voor twee Gastvrije Ontvangsten bij de bestaande horeca, er komt een vlonderpad, met rust- en uitzichtpunten over de Rottemeren.

Bleiswijkse Fles - open natuurzone met stevige bosrand

De Bleiswijkse Fles is een smalle en kwetsbare doorgangzone die de Bleiswijkse Zoom verbindt met het deel van het landschapspark boven de A12. Het aangrenzende bedrijventerrein en de corridor A12 domineren het beeld. We gaan geen recreatieve functies toevoegen, behalve een uitzichtpunt, een brug over de boezemvaart en een aantrekkelijker aansluiting op de fiets- en wandelverbinding onder de A12 en de spoorlijn. We zetten hier vooral in op een robuustere groenstructuur. Dat doen we door een verdere extensivering van het beheer zodat er meer kruidenrijke weides ontstaan, aanvullend op het open water en de moeraszones. De randen worden zoveel mogelijk ingeplant met bos, rekening houdend met de beperking van de hoogte vanwege de benodigde wind van de molenviergang aan de overzijde van de Rotte.

Het open gebied tussen de Lange Vaart en het bedrijventerrein hoort bij het landschapspark. De wens is om dit gebied open te houden. Als in de toekomst aan de randen van dit gebied woningbouw plaats vindt willen we graag dat de woningen met de voorkant naar deze ruimte staan in combinatie met een stevig beplante straat. Samen met de groenblauwe rib langs de Lange Vaart ontstaat zo een stevige groene parkrand.

De Bossen - referenties

Extensief beheer met grote grazers

Doorlopende routes voor snelle fietsers

Voedselbos en natuureducatie

Decor voor bijzondere gebeurtenissen

Kunst in een natuurlijke setting

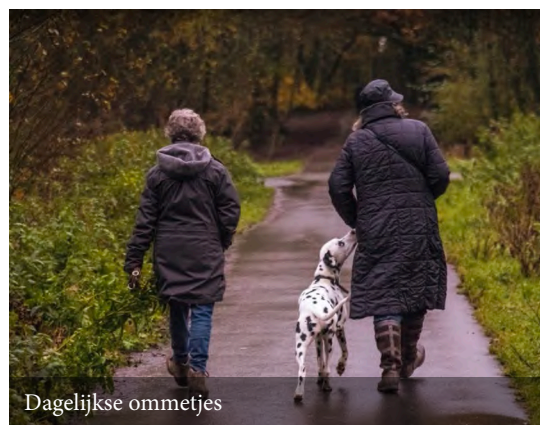
Extensief moerasbos in het hart van het gebied

Outdoor-activiteiten passend bij het bos

Kleinschalige verblijfsaccommodatie

Dagelijkse ommetjes

Natuurpark met bossfeer

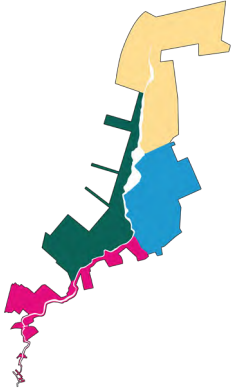
Ruimte om buiten te bewegen

Bloesemfestival in de park-parel

5

Het Waterland

Beleving van stilte, ruimte en vogelrijke natuur maar waterfun, zwemmen, verfrissing en verkoeling

We verwachten dat de recreatieve druk op dit gebied in de toekomst relatief snel gaat toenemen door de toekomstige woningbouwontwikkeling in de aangrenzende Zuidplaspolder. Tegelijkertijd zijn er veel kwetsbare natte natuurwaarden aanwezig in dit gebied, o.a. rond de Willem-Alexander Baan en in het plasdrasgebied. We anticiperen op de toenemende recreatiedruk door meer recreatieve mogelijkheden te ontwikkelen op minder kwetsbare plekken waardoor we langs de noordkant van de Zevenhuizerplas kwetsbare natuurwaarden ontzien. Hiervoor willen we het agrarisch deel van de Eendragtspolder omvormen tot een toegankelijk gebied waarin recreatie, natuur en landbouw worden verweven. Door de hele Eendragtspolder en de Zevenhuizerplas samen te smeden ontstaat Waterland, met een afwisseling van intensieve recreatie (zuidrand Zevenhuizerplas en roeibaan), extensieve recreatie, natte natuur, akkernatuur en nieuwe vormen van landbouw (Eendragtspolder en noordrand Zevenhuizerplas). Ook aan deze kant van de Rotte is ruimte voor tenminste drie Gastvrije Ontvangsten, met een opstapplaats voor kanoën, vertrekpunt van wandelen enz.

Om de agrariërs in dat gebied zekerheid te geven voor de toekomst moet daar op de korte termijn onderzocht of en welk deel nog volwaardig agrarisch kan worden gebruikt en waar mogelijkheden zijn voor compenserende oplossingen. De toekomst van de daar zittende agrariërs moet onderdeel uitmaken van het onderzoek; binnen circa anderhalf jaar moet hierover duidelijkheid zijn.

Eendragtspolder, herinrichten om recreatie, natuur en landbouw te verweven

Door de verstedelijkingsdruk ligt bij de Eendragtspolder de noodzaak om (een deel van) het agrarisch gebruik te transformeren naar gebruik wat goed kan worden gecombineerd met recreatie.

De kavelstructuur is de basis voor de toekomstige ontwikkeling van de noordelijke Eendragtspolder.

Bij de nieuwe structuur wordt aansluiting gezocht bij het ritme en de maatvoering van de waterstructuur van de zuidelijke Eendragtspolder. Bij de uitwerking van plannen voor dit gebied gaat het schap na vaststelling van het Ontwikkelplan samen met de belanghebbenden in het gebied zoeken naar een passende invulling met nieuwe functies, passend binnen de ontwikkeling van de landbouw en de wens van burgers om meer betrokken te zijn bij voedselproductie.

In deel 2 (hoofdstuk 16) is een aantal voorbeelden voor natuur- en landbouwontwikkeling in de Eendragtspolder ter inspiratie opgenomen.

De ambitie van het schap is om een natte robuuste natuurverbinding tussen de Slingerkaai en de Eendragtspolder te realiseren, als onderdeel van de geambieerde Ecologische Verbindingszone (EVZ) tussen de Zuidplaspolder en het Bentwoud.

Voor Zuideinde 14 bestaat een interessant ondernemersplan voor een combinatie van publieksboerderij, educatie, horeca, fietsverhuur en verblijf, dat ook uitstekend de functie van Gastvrije Ontvangst voor het landschapspark kan vervullen. Aanvullend hierop of in combinatie hiermee willen wij als parkparel een natuurlijk Waterpark maken. Met grote rietzuiveringsmoerassen, een avontuurlijke waterspeelplaats, ruimte voor tijdelijke kunst met daarin een uitgekiend padensysteem door het Waterland.

Er moet nog worden onderzocht of het haalbaar is de Van Oudheusdenweg te beplanten, vanwege de aanwezige weidevogels en kleine zoogdieren in de aangrenzende open gebieden kunnen bomenlanen aanleiding zijn voor de aanwezigheid van roofvogels.

De Ringvaart is de grens van het landschapspark en zelf in potentie ook een belangrijke recreatieve groenblauwe verbinding. Om het landschapspark prettig te begrenzen, wordt ingezet op het aanbrengen van erfbeplanting rond om de (woon) kavels grenzend aan de Ringvaart.

Bleiswijk

Zevenhuizen

Ruimte voor wandelommetjes
vanuit Zevenhuizen

**Natuur- landbouw- en
voedsellandschap**

Nieuw landschap gericht op extensieve
recreatie, natuurbeleving, nieuwe
vormen van landbouw. Onderzoek
naar huidig agrarisch gebruik in
relatie tot nieuw gebruik.

Natuur- en sportlandschap

Natuurlandschap

Op de commerciële
eilanden is wellicht plaats
voor een natuurcamping

Noordrand Zevenhuizerplas
verder extensiveren

Natuurplas

Stadse recreatieplas

Nesselande

Hoge Bergse Bos

Intensieve recreatie
aan zuidrand

Nessebos

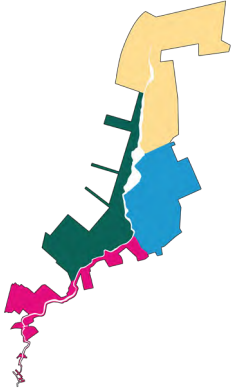
Zevenhuizerplas

Ambachtsland

Het Waterland

5

Het Waterland

Zevenhuizerplas: plas vol contrasten

De Zevenhuizerplas is een plas met contrastrijke randen, stedelijk en natuurlijk, met open en besloten plekken en een aantal concentratiepunten van recreatie (clusters Lake 7, Strandgaper en strand Nesselande). Grootste contrast is tussen de rustige noordoever en de drukke zuidoever. Die contrasten koesteren we, wel willen we ze op enkele plekken vergroten

Aan de Noordrand van de Zevenhuizerplas blijft het natuurlijke karakter in stand en blijft de recreatie ondergeschikt. Water en het natte karakter verhindert betreding en zorgt voor rust. Verder extensiveren van noordrand van de Zevenhuizerplas biedt de mogelijkheid om een natte oost-west verbinding te maken waarbij de aansluiting op de Wiebertjes en de nieuwe natuur natuurzone in het Hoge Bergse Bosgezocht kan worden. Langs de zuid- en of westrand van de Zevenhuizerplas is ruimte voor een nieuwe watersportlocatie. Mocht er meer behoefte zijn aan een extra locatie dan zou dit hier kunnen, waarbij de beperkte wind overigens voor de zeil- en surfsport een lastige factor is. Maar het verwijderen van groen om wind op de plas te bevorderen, is vanwege de belangrijke andere functies hiervan geen optie. De meer gevorderde windsurfers zoeken een locatie aan de noordoostzijde van de Zevenhuizerplas, aan de zijde van Nesselande. Gezien de vele ontwikkelingen aan deze kant van de plas is nu nog niet aan te geven of hiervoor een geschikte locatie te vinden is, maar de gemeente Rotterdam wil onderzoeken of er mogelijkheden zijn om dit aan de oostzijde bij Nesselande beter te accommoderen.

Gezien de waterkwaliteit en de mooie onderwaternatuur van de Zevenhuizerplas, is de plas een interessante duiklocatie. In overleg met duikorganisaties willen het schap en de gemeente Rotterdam verkennen wat een passende locatie is voor duikers om het water in te gaan. Van belang hierbij is dat het niet conflicteert met andere recreatievormen, zoals het gebruik van andere recreanten van de strandjes, windsurfen en varen. We gaan metrostation Nesselande als Gastvrije Ontvangst en parkentree ontwikkelen en de bereikbaarheid van het landschapspark te verbeteren door de routes vanaf het station beter aan te sluiten op de Wollefoppenweg en Corsicalaan.

Eendragtspolder rondom de roeibaan: Natuurwaarden in combinatie met 'schone sporten'

Dit deel van het gebied bevat enerzijds de roeibaan, waar wordt getraind en water-wandel en wielerevenementen plaatsvinden. Het gebouw van de roeibaan is niet alleen het brandpunt van roei- en kano-evenementen, maar leent zich ook als startpunt bij wandel- fiets- en wielerevenementen, waarbij de behoefte bestaat aan een OV-ontsluiting en een wielrenparcours op bestaande (of toekomstige nieuwe) wegen in het gebied die bij evenementen kunnen worden afgezet. Een belijning op een van de wegen nabij de roeibaan waarbij diverse afstanden zijn uitgemeten, ondersteunt de functie voor hardlopen in het gebied.

Tergelijkertijd is dit ook de natuurkern van het Waterland. Er zijn veel natuurwaarden, zoals de kokmeeuwenkolonie, ten oosten van de roeibaan en het weidevogelgebied in het plasdrasgedeelte van de Eendragtspolder. We zijn terughoudend met nieuwe ontwikkelingen in dit gebied, maar gaan wel onderzoeken hoe we de sportmogelijkheden voor de Willem-Alexander Baan kunnen optimaliseren. Zo gaat Sportbedrijf Rotterdam onderzoeken of het mogelijk is om een fietspad aan te leggen langs de kanobaan (ten oosten van de inroeibaan) en enkele fietsbruggen die het fietspad langs de 2 kilometerbaan en de eilandjes verbinden. Het beoogde fietspad is uitsluitend bestemd voor coaches die kanoërs begeleiden tijdens hun trainingen op de kanobaan. Als belangrijke aandachtspunten bij dit onderzoek worden meegenomen dat het landschap en natuurwaarden zo weinig mogelijk worden aangetast en dat hinder van recreanten voor de natuur zoveel mogelijk wordt voorkomen. De Wet natuurbescherming wordt vanzelfsprekend gerespecteerd. Ook wordt afgestemd met het Hoogheemraadschap in verband met de waterbergingsfunctie en het fluctuerende peil.

Ook onderzoeken we waar en hoe recreatief kanovaren zonder natuurverstoring mogelijk is in het plasdrasgebied. Uitbreiding kanovaren kan alleen als het natuurgebied robuuster wordt en met toepassing van zonering en gebruiksaafspraken.

Zicht op de Zevenhuizerplas

Het Waterland - referenties

Nieuwe teelten, korte kringloop

Natuurspeelplaats in de parkparel

Horeca met lokale voedselproductie

Aantrekkelijke routes in afwisselend landschap

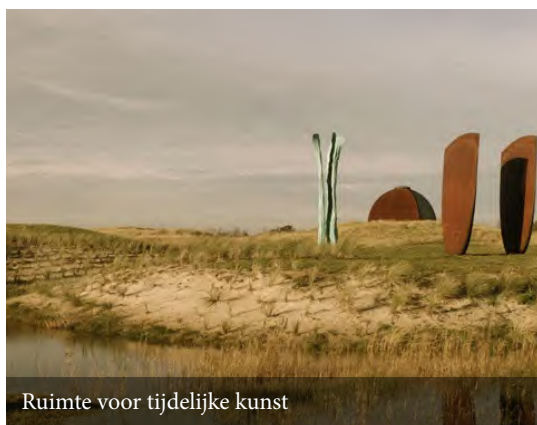
Natuureducatie

Struinen in een moeraslandschap

Landschapsmeubels met een prachtig uitzicht

Ruimte voor tijdelijke kunst

Nieuwe teelten, korte kringloop

Waterpret bij nieuwe speelplekken

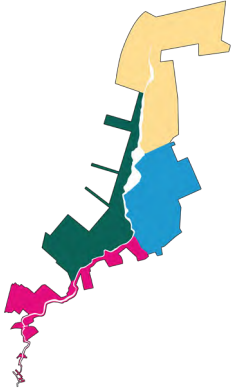
Architectonisch hoogstandje op bijzondere plek

Kano-labyrinth

5

De Polders

Uniek oer-Hollands landschap met behoud van de cultuurhistorie. Weidevogels, bloemen en insecten terug.

De agrarische droogmakerijen vallen in het werkingsgebied van het recreatieschap, maar niet in het beheergebied. Dit betekent dat het recreatieschap volgens de gemeenschappelijke regeling wel uitspraken doet over haar ambities voor dit gebied, maar de mogelijkheid voor de realisatie hiervan met gemeenten en grondeigenaren verder wordt verkend. Tot nu toe horen deze polders en het recreatiegebied nog niet echt bij elkaar. Het is onze ambitie om dit gebied geleidelijk meer bij de rest van het landschapspark te betrekken. De agrariërs in dit gebied hebben, als eigenaren, vanzelfsprekend een zeer belangrijke stem voor wat betreft het tempo en de wijze van de veranderingen.

Voor Wilde Veenen en Tweemanspolder staat behoud van het huidige agrarisch gebruik en versteviging en verdere verduurzaming hiervan voorop. Volwaardig agrarisch gebruik met een gezond verdienmodel -ook op de lange termijn- blijft uitgangspunt. Binnen die kaders wordt de verbetering van biodiversiteit, een aantrekkelijk landschap en recreatief gebruik meegenomen. Wat voor deze polders precies passend is, zal in een integraal proces moeten blijken. De uitwerking van de gebiedsgerichte aanpak voor Vitale landbouw van de provincie biedt daarvoor kansen. Doel hiervan is om het agrarisch gebruik daadwerkelijk toekomstbestendig te maken. Overheden en de partijen in het gebied bepalen samen onder welke voorwaarden dit kan plaatsvinden.

Voor de Rottezoom willen we als toekomstperspectief het open landschap borgen. Het gebied vormt geen onderdeel van de logistieke hotspot/bedrijventerrein en van de horti science, ook is er geen ruimte voor grootschalige woningbouw. Het gebied heeft een agrarische functie. We willen onderzoeken voor de lange termijn waar eventueel schaalverkleining mogelijk is, de gebruikswaarde te vergroten is en de biodiversiteit en het ecologische netwerk te verbeteren zijn. Het gebied wordt gezien als verbinding tussen Rottemeren en het Bentwoud. In een vervolgproces wordt dit samen met belanghebbenden verder verkend en uitgewerkt.

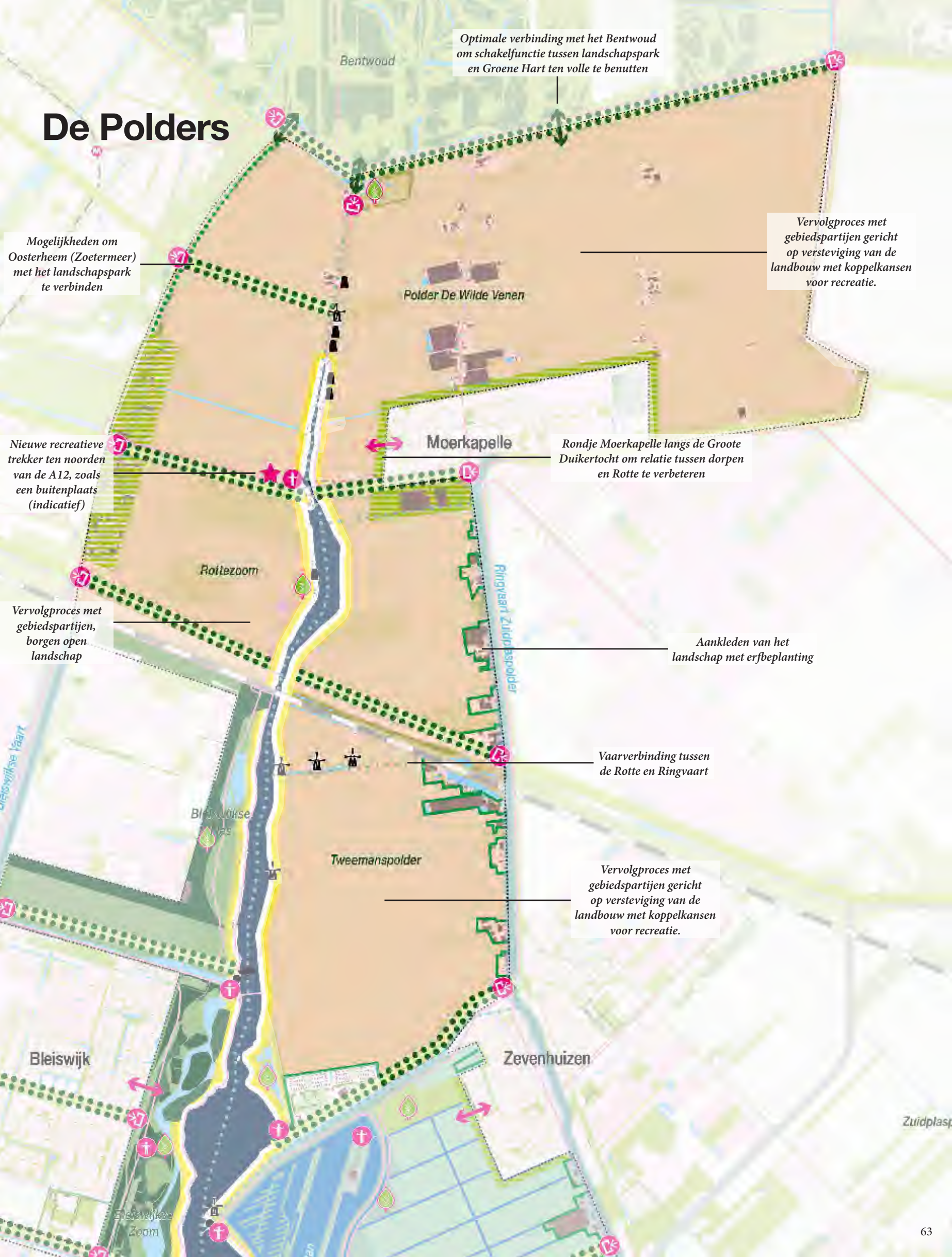
Voor al deze polders geldt dat dit nadere verkenning behoeft in afstemming met de stakeholders in dit gebied. Het gaat dan bijvoorbeeld om de grondeigenaren en –gebruikers en bewoners(organisaties) in het gebied en de aangrenzende gemeenten die geen deel uitmaken van het recreatieschap (Zoetermeer, Waddinxveen en Alphen aan den Rijn). Daarbij zullen onder meer de volgende mogelijkheden worden verkend:

Gebiedsontwikkeling korte en lange termijn

Voor de korte termijn:

- Het verbeteren van de ruimtelijke structuur en de toegankelijkheid door het aankleden van het landschap met laanbeplanting, erfbeplanting rond agrarische gebouwen, stimuleren ontwikkelen van akkerrandnatuur en aanleg natuurvriendelijke oevers langs poldertochten. Hier moet wel een bestendige financiële vergoeding of verdienmodel voor ontwikkeld worden.
- Vergroenen van reeds aanwezige elementen en infrastructuur, waardoor het gebied aantrekkelijker wordt.
- Verbeteren en uitbouwen van wat er al gedaan wordt:
- Bomen toevoegen rond agrarische bedrijfsgebouwen
- Wegen voorzien van lanen van bomen, mits dit niet leidt tot gevaarlijke situaties of verkeershinder.
- Verbeteren recreatieve infrastructuur over bestaande wegen (mits dit geen gevaarlijke situaties oplevert) en struinpaden waar dit mogelijk blijkt en geen overlast veroorzaakt.
- Randvoorwaarde hierbij is dat dit geen onveilige situaties, risico voor gewassen (beschadiging, diefstal verlies of slechte toegankelijkheid van drainage) en overlast als zwerfvuil zoveel mogelijk wordt voorkomen. Dit betekent dat we (struin)paden goed scheiden van landbouwgebied, bijvoorbeeld met sloten, hagen of hekken.

De Polders

Optimale verbinding met het Bentwoud om schakelfunctie tussen landschapspark en Groene Hart ten volle te benutten

Vervolgproces met gebiedspartijen gericht op versteviging van de landbouw met koppelkansen voor recreatie.

Mogelijkheden om Oosterheem (Zoetermeer) met het landschapspark te verbinden

Nieuwe recreatieve trekker ten noorden van de A12, zoals een buitenplaats (indicatief)

Vervolgproces met gebiedspartijen, borgen open landschap

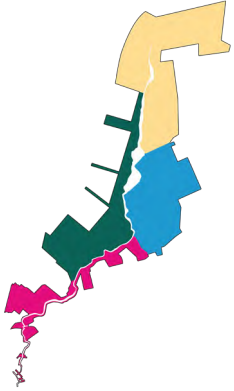
Rondje Moerkapelle langs de Groote Duikertocht om relatie tussen dorpen en Rotte te verbeteren

Aankleden van het landschap met erfbeplanting

Vaarverbinding tussen de Rotte en Ringvaart

Vervolgproces met gebiedspartijen gericht op versteviging van de landbouw met koppelkansen voor recreatie.

5

Voor de lange termijn (tot 2030, doorlopend tot 2050) wordt onderzocht hoe een verbinding met de transitie naar vitale landbouw samen met de boeren tot stand kan komen. Wat passend is voor het gebied moet nog blijken, daarbij is in ieder geval aandacht voor:

1. Stimuleren (keten)innovatie en verduurzaming van de agrarische bedrijfsvoering
2. Kennisontwikkeling over de mogelijkheden voor vitale landbouw
3. Interbestuurlijke samenwerking:
4. Sectortafel landbouw Zuid-Holland:
5. Gebiedsgerichte aanpak landbouw:
6. Regelgeving, instrumenten en ruimtelijke verkenningen:
7. Communicatie om de voedselproductie beter bij de maatschappij te betrekken.

In het vervolgproces gaan overheden en grondeigenaren en –gebruikers gezamenlijk onderzoeken waar volwaardig landbouw maar ook eventuele vrijwillige verandering van bedrijven naar meer landschapsinclusieve landbouw (landbouw waarbij boeren een eerlijk inkomen voor het produceren van gezond voedsel verdienen in combinatie met een aantrekkelijk, toegankelijk, biodivers landschap. En waarbij het zorgen voor schoon water, schone lucht en een vitale bodem vanzelfsprekend zijn). Ook wordt onderzocht of andere vormen van landbouw mogelijk zijn, zoals kringlooplandbouw, multifunctionele landbouw en polyculturen (strokenteelt, voedselbos, soms combi met extensieve veeteelt), passend bij de ontwikkelrichtingen van de polders zoals hierboven beschreven.

Het opruimen van verspreide glastuinbouw kan bijdragen aan die versteviging van het agrarisch gebied en biedt tegelijk ruimte voor de recreatieve meekoppelkansen. De provincie Zuid-Holland en samenwerkingsverband Oostland werken hiervoor aan een aanpak. Ook dit wordt verder verkend in een integraal gebiedsproces.

Voor de lange termijn:

Mogelijke functies zoals groenblauwe ribben die de polder met de omgeving –zoals de wijk Oosterheem van de gemeente Zoetermeer en met station Lansingerland-Zoetermeer– verbinden. Een andere ambitie is de realisatie door een ondernemer van een landgoed als Parkparel. Met ook een verbinding naar het vaarnetwerk van de Rotte, ook al zijn de bruggen in de A12 en de spoorlijn laag.

Deze lange termijnambitie moet, als onderdeel van een vervolgproces en samen met de grondeigenaren en overige belanghebbenden verder worden verkend.

Randvoorwaarden bij het vervolgproces en verdere uitwerkingen zijn:

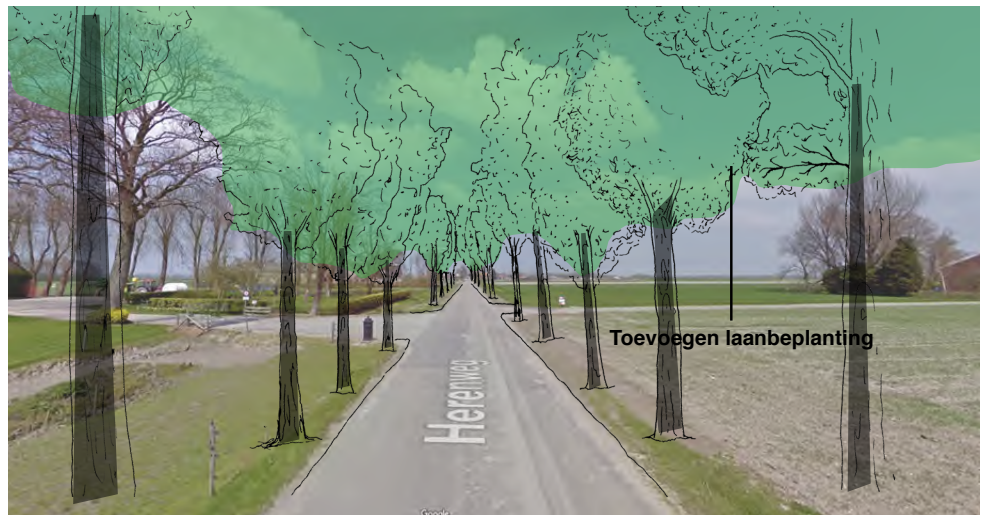
- Vervolgproces:
 - Er wordt een integrale visie en aanpak voor het gebied uitgewerkt, hierin wordt ook benoemd wat meest urgent of quick wins zijn.
 - Het proces en de uitwerking ervan wordt door de overheden uitgewerkt en met gebiedspartijen afgestemd.
 - Het proces start met een 0-meting van de huidige situatie van de bedrijven in de polders. Hierbij valt te denken aan aantal en waarde van de bedrijven, areaal per bedrijf, eigendomsposities, etc. De opzet en uitwerking wordt met vertegenwoordigers van stakeholders afgestemd.
 - We werken uit wat de impact van de plannen is voor de deelnemende partijen: tijd, uren, middelen.
 - Voor de diverse varianten van landbouw en voor aanpassingen in het gebied wordt een businesscase verder uitgewerkt. Uitgangspunt voor elke agrarische invulling is dat deze haalbaar en rendabel moet zijn. Ook voor aanpassingen in het gebied zoals het realiseren van akkerranden wordt een duurzaam verdienmodel uitgewerkt.
 - Bij het proces betrekken we diverse disciplines om de opgaven, inrichting en functie van het gebied uit te werken (bijvoorbeeld rentmeesters, agrarische experts, verkeerskundigen, ecologen, recreatie-experts, waterdeskundigen, etc.)
 - Indien uit het vervolgproces duidelijk wordt dat er voor ondernemers geen sprake meer is van toekomstbestendig gebruik, dan wordt hen een passende oplossing geboden om hun bedrijf elders voor te zetten.
- Er wordt aangesloten op onderzoek dat vanuit Verkenning Oostland wordt gedaan naar een oplossing voor het verspreide glas, zodat ook voor de zittende tuinders het perspectief helder wordt
- Transitie vindt plaats op vrijwillige basis, grondeigenaren houden zeggenschap over hun grond
- De gebiedsprocessen voor de polders worden opgenomen als prioritaire projecten in de Uitvoerings- en Investeringsagenda die op basis van het Ontwikkelplan wordt gemaakt.
- Waterpeil volgt functie
- Aan overleggen tussen gebiedspartijen in nieuwe samenwerking voor Landschapspark De Rotte worden vertegenwoordigers van verenigde agrariërs uitgenodigd
- Recreatieve functies worden in polders die als hoofdfunctie agrarisch gebruik houden, alleen ingepast waar dit te combineren is met agrarische functies. Dit mag geen negatieve impact hebben op de bedrijfsvoering (sterke toename vuil, onveilige situaties, waardevermindering grond).

De relatie met de dorpen Kruisweg en Moerkapelle (rondje langs de Groote Duikertocht), kan worden verbeterd. Ook de verbinding met het Bentwoud is cruciaal. De fietsverbinding in het verlengde van de Rotte, die momenteel gerealiseerd wordt is een eerste stap, maar een bredere hechting, in landschappelijke, ecologische en recreatieve zin, tussen het landschapspark en het Bentwoud is van belang om de schakelfunctie van het landschapspark naar het Groene Hart ten volle te benutten. Meer goede en aantrekkelijke wandel- en fietsroutes 'van oorsprong tot dam' dwars onder en over alle barrières die de Rotte tegenkomt horen daarbij.

Met de vaststelling van het kader- en koersdocument is de afspraak gemaakt om geen grootschalige energieopwekking in het Landschapspark te plaatsen. Ook in de Verkenning die de provincie voor de noordelijke polders heeft laten uitvoeren, wordt geconcludeerd dat vanwege toenemende verstedelijking een mooi open en groen landschap steeds meer waarde krijgt voor de mensen die er wonen en voor de omgeving. Het is dus belangrijk dit open landschap te borgen en te beschermen. Windmolens en zonnevelden passen hier niet bij en ook niet bij de gewenste belevingswaarde van het gebied. Bovendien zorgt met name zon op landbouwgrond voor extra en niet gewenste ruimtedruk. Daken van huizen en bedrijven zijn uiteraard wel prima locaties voor zonnepanelen.

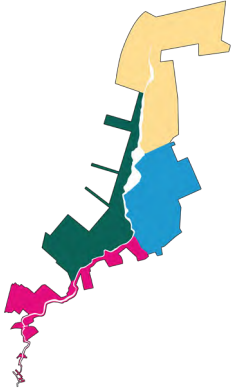
Huidige situatie

Gewenste situatie

5

De Stad

De Stad

De buurten die in Rotterdam-centrum, -Noord en Hillegersberg-Schiebroek aan de Rotte grenzen zijn geen onderdeel van het landschapspark. Maar de Rotte draagt vaak wel bij aan de sfeer in die verschillende buurten, je voelt dat rivier in de buurt is. Het is het gevoel van ruimte en de belofte dat het buitengebied onder handbereik is. Daarom worden deze buurten als 'landschap' beschreven en doen we een aantal suggesties voor een betere aanhechting. Net ten noorden van de A20 wordt de Rotte landschappelijk. Maar op korte afstand liggen op de grens van stad en landschap groene en blauwe gebieden die een directe relatie hebben met de Rotte, zoals de Bergse Voorplas, het Terbregse en Ommoordse Veld en het Nessebos.

Centrum – stadswater herkenbaar maken als rivier

In het centrum is de Rotte nauwelijks zichtbaar. Hij ligt diep, de bruggen zijn breed en de naamgeving is onduidelijk. De Hoogstraat is feitelijk de oude dam in de Rotte maar op de plek van deze oude dam is de Rotte gedempt. Iets verderop is nog wel water onder de Hoogstraat. Deze plek zou door een duidelijke brug vervangen kunnen worden en de naam (nu Steigersgracht) veranderen in Rotte. In combinatie met een markeringsbord met het verhaal van oorsprong tot dam.

Beursplein, Stadhuisplein, Binnenrotte en Grotekerkplein zijn allen openbare ruimtes die dichtbij of gekoppeld zijn aan de Rotte. Aan het Grotekerkplein is nu al de mogelijkheid om op de laag gelegen vlonder te genieten van het water of een waterfiets te huren.

Het zicht op het water en de mogelijkheden om ervan te genieten kunnen hier en daar verbeterd worden. Routes van en naar het water kunnen soms helderder. Ook hier helpt het aanbrengen van markeringsborden met informatie over de Rotte.

Lombardkade – buurt verknopen

Tussen Pompenburg en Admiraal de Ruiterweg/Goudsesingel wordt de Rotte/het Stokviswater gedomineerd door de auto. Herinrichting van de Rottekade en verminderen van de invloed van de auto maakt de Rotte prettiger en zal uitstraling hebben op achterliggende buurten rond de Jonker Fransstraat die middels prettige ommetjes aangehaakt kunnen worden op de rivier.

Oude Noorden - Crooswijk relatie haakse en parallelstraten verbeteren

Haakse straten uitkomend op de Rotte en parallelle straten op korte afstand. Als de Rotte als verblijfsruimte aan kwaliteit verbetert zal dat sterk van invloed zijn om de omliggende buurten met de Jonker Fransstraat en Zwaanhals tussen Noorderbrug en Zaagmolenbrug als dragers. Het Noordplein en de Crooswijkse Singel inclusief de historische Heinekenbrouwerij kunnen met de Rotte in het midden worden verknoopt. Het rondje Schuttersveld-Marnixstraat-Frederiksplein-Rotte is een aardige reeks openbare ruimtes die baat zou hebben bij aantrekkelijke Rotte-oeveren. Meer activiteiten op en aan het water verhogen de aantrekkelijkheid.

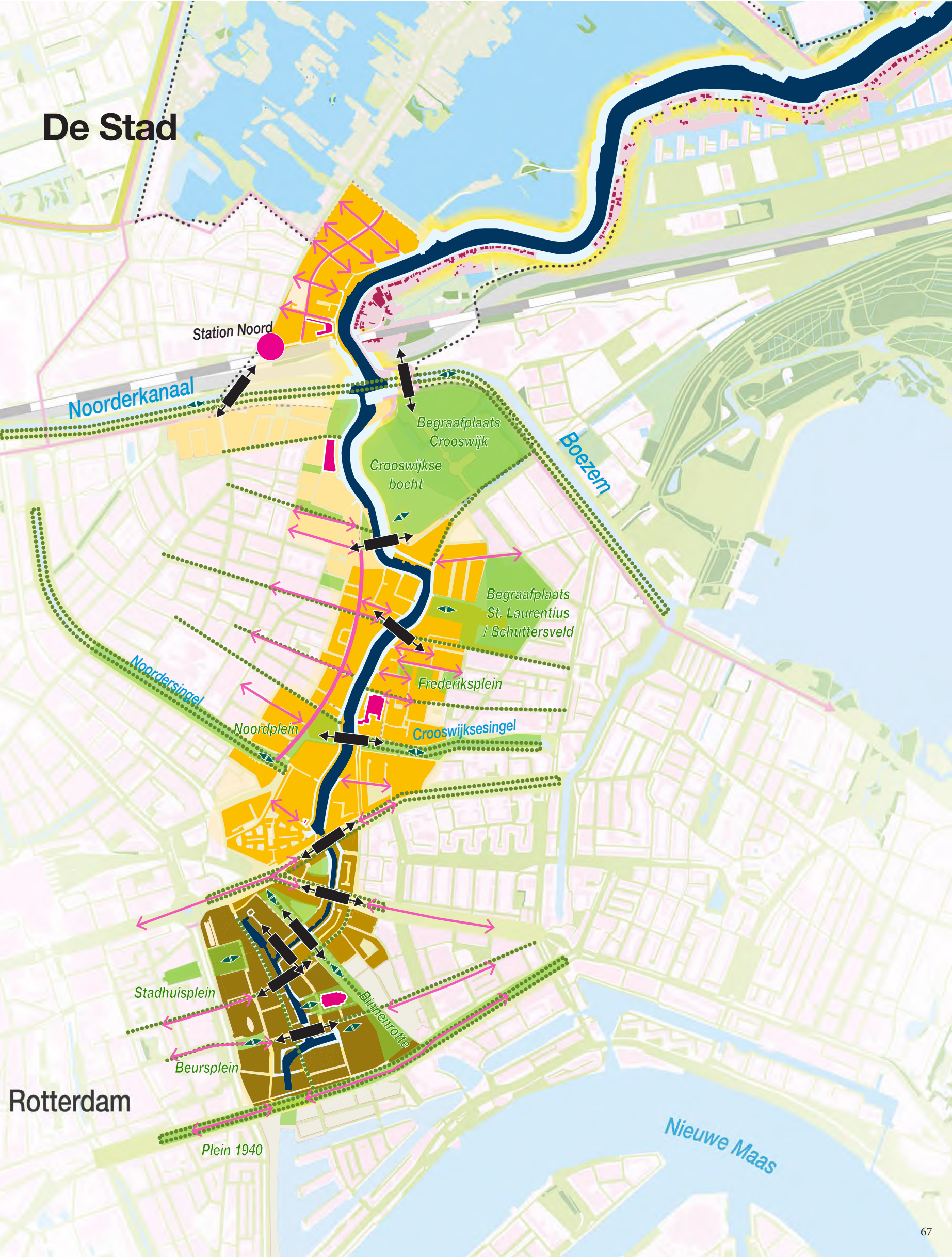
Crooswijkse bocht

Bij de Crooswijkse bocht vergroent de wereld rond de Rotte met het Zwaanhalspark en begraafplaats Crooswijk. De buurt rond het Ruivenplantsoen en het Johan Idaplein met omliggende voorzieningen zou bij herinrichting van de openbare ruimte meer kunnen profiteren van de nabijheid van de Rotte.

Poort van Noord

We willen het naargeestige knooppunt van Rotte, Noorderkanaal, Boezem, spoor en A20 transformeren naar aantrekkelijke groene ruimte. Zo maken we een schakel tussen binnenstad en buitengebied. Station Noord betrekken we bij deze schakel, we willen hier een uitnodigende Gastvrije Ontvangst van het landschapspark maken. Mogelijk levert een prijsvraag hiervoor in 2021 aantrekkelijke ideeën op.

De Stad

Station Noord

Noorderkanaal

Boezem

Begraafplaats
Crooswijk

Crooswijkse
bocht

Begraafplaats
St. Laurentius
/ Schuttersveld

Frederiksplein

Noordersingel

Noordplein

Crooswijksesingel

Stadhuisplein

Beursplein

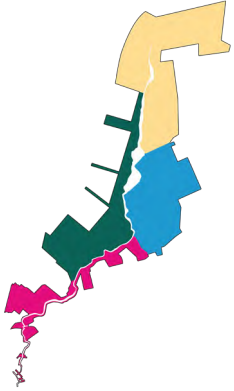
Plein 1940

Binnenrotte

Nieuwe Maas

Rotterdam

5

De drie velden

Het Terbregse Veld, Ommoordse Veld en Nessebos zijn cruciale plekken voor de beleving van de idyllische oevers en polderlandschap direct grenzend aan de stad. Her en der verspreid vind je voorzieningen zoals een restaurant en kinderboerderij de Blijde Wei. Het contrast met de hoogbouw van Ommoord is hier zeer sterk voelbaar, en dat moet gekoesterd worden. Hier is geen ruimte voor nieuwe intensieve voorzieningen met een hek eromheen, als sportvelden, volkstuinten, begraafplaats of recreatiebedrijven.

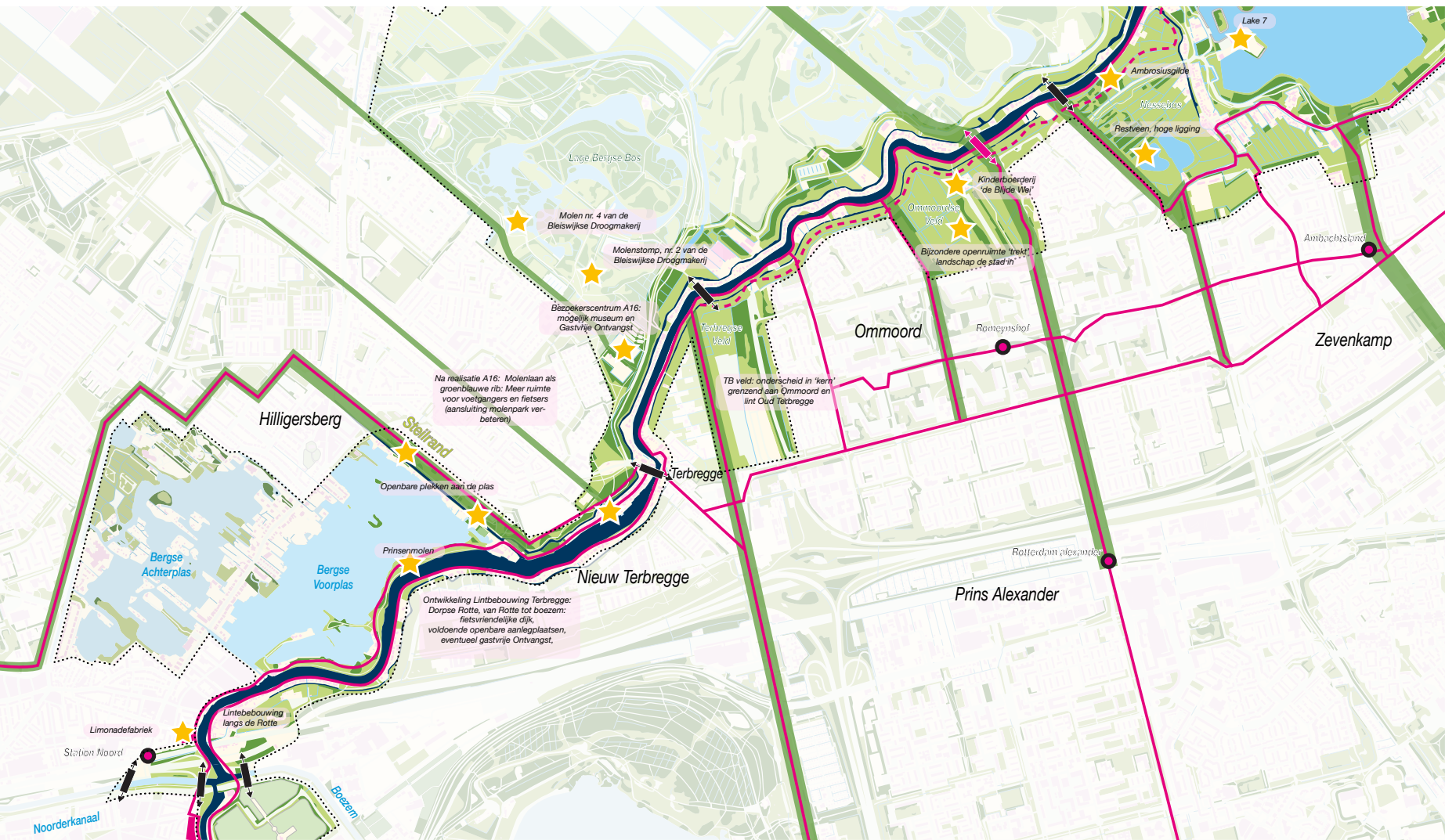
Elk veld heeft zijn eigen kwaliteiten: het Terbregse Veld wordt gekenmerkt door een aan de Rotte grenzende rand met open delen en lintbebouwing. We maken een groene verbinding met fietspad met het Kralingse Bos en tegelijkertijd zorgen we voor een goede landschappelijk inpassing van de toekomstige A16. Het Ommoordse Veld is een extensief beheerd weidegebied met knotwilgenlaantjes: een bijzondere open ruimte die het landschap de stad in 'trekt'. Het Ommoordse veld sluit aan op de groenstructuur van Ommoord. Als we de routes verbeteren vormt hij een groene schakel naar metrostation Romeynshof. Het Nessebos en omgeving ligt hoger, hier is een uniek stukje restveen.

Bergse Voor- en Achterplas

De Bergse Voorplas is vanaf de Rotte-oever direct zichtbaar. Hij is samen met de Bergse Achterplas de laatste veenplas in de stad direct naast de Rotte. We gaan de oevers extensief beheren zodat er een sterker landschappelijk gevoel ontstaat, in groter contrast met de stedelijke omgeving. Het padenverloop gaan we eenduidiger maken worden door aansluitingen te verbeteren en meer continuïteit aan te brengen. Zo ontstaat een doorlopend fietspad langs de Rotte en los daarvan een doorlopend meanderend wandelpad tussen Rotte en plasoever. Ook de Steilrand wordt verder ontwikkeld als groene wandelverbinding. Het is een ecologische verbinding dwars door het stedelijk gebied op de grens van de laaggelegen polders (droogmakerijen) en het hogere (niet ontveende) gebied die, vanaf de Rotte, net ten noorden van de Bergse voor- en Achterplas loopt, helemaal de Schie in.

Zicht op roei- en zeilvereeniging 'De Maas' aan de Rotte ter hoogte van de Bergse Voorplas

Aandachtspunten Rotte van A20 tot Irenebrug

A teal-tinted photograph of a riverbank. The left side of the image shows a dense line of trees and bushes along the water's edge. The water occupies the right side and foreground, with some lily pads visible. The sky is overcast. A large white number '6' is positioned in the upper left corner.

6

**Een nieuwe manier
van samenwerken**

6

Een nieuwe manier van samenwerken

Landschapspark De Rotte is geen traditioneel park in handen van één eigenaar en beheerder en dat zal het ook nooit worden. Van oudsher heeft Recreatieschap Rottemeren een belangrijke rol in ontwikkeling, inrichting en beheer en van het gebied, alleen al vanwege het feit dat een groot deel van het landschapspark binnen haar beheer- en werkingsgebied ligt. Nu al betreft het recreatieschap hier veel instanties en groeperingen bij die actief zijn in het gebied. Om het landschapspark te realiseren en optimaal te laten functioneren willen we deze partijen nog beter betrekken. We willen samen met deze en andere partijen onderzoeken hoe we een gezamenlijke verantwoordelijkheid kunnen creëren voor het landschapspark. We vinden het daarbij belangrijk dat de bestuurlijke drukte zo beperkt mogelijk blijft.

Gebiedstafel De Rotte

We willen een blijvende samenhangende ontwikkeling en beheer van het gehele landschapspark borgen, o.a. door gezamenlijke planontwikkeling en organisatie/afstemming van plantoetsing. Daarnaast willen we graag ook op meer operationeel niveau tot intensievere samenwerking komen tussen de organisaties. De op te richten gebiedstafel De Rotte zal hier een belangrijke rol in gaan spelen.

De gebiedstafel De Rotte komt voort uit het besluit dat de landschapstafel Hof van Delfland enkele jaren geleden heeft genomen om op lager regionaal niveau overlegverbanden te organiseren tussen overheden en omgeving. Recreatieschap Rottemeren heeft dit idee omarmd en het initiatief genomen om de gebiedstafel de Rotte op te richten voor het gehele landschapspark. De beoogde deelnemers van deze gebiedstafel zijn niet alleen instanties zoals het Recreatieschap Rottemeren, de aan het schap deelnemende gemeenten en eventuele 'nieuwe' partners zoals de gemeente Zoetermeer, maar ook behorende organisaties zoals Staatsbosbeheer zelf en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, maatschappelijke groeperingen zoals Stichting Plezierrivier en de Alliantie Groenblauwe Rotte, de Ondernemersvereniging De Rottemeren en de Land en Tuinbouw Vereniging Rotte.

Het doel is de gebiedstafel De Rotte in 2021 te starten. We onderzoeken daarbij of de gebiedstafel het gehele speelveld van governance en strategische ontwikkeling van het landschapspark tot het operationele niveau kan bestrijken. We voorzien daarbij een mogelijke doorontwikkeling naar een parkbeherende organisatie of parkalliantie die als spin in het web in uitvoering én regie samen met de andere bij het landschapspark betrokken partijen uitvoering geeft aan de realisatie en het beheer van het landschapspark.

Uitvoeringsprogramma

In het Uitvoeringsprogramma worden activiteiten gebundeld die concreet invulling geven aan de realisatie van ambities, opgaven en kansen in de komende tien jaar. Het Uitvoeringsprogramma bevat de geprioriteerde projecten voor de komende vier à vijf jaar en geeft een doorkijk naar de opvolgende jaren. Het is een dynamisch 'voortrollend' programma dat door regelmatige actualisatie steeds opnieuw circa vijf jaar vooruitkijkt. Het programma is onze leidraad bij het maken van een strategische financieringsstrategie en het verwerven van externe (co-) financiering, bijvoorbeeld door het opzetten van publiek-private samenwerkingen.

Het Uitvoeringsprogramma bevat activiteiten op verschillende schaalniveaus:

- Het meest eenvoudige schaalniveau betreft het bestaande beheergebied van Recreatieschap Rottemeren. Op dit schaalniveau kan het recreatieschap, uiteraard in samenwerking met andere partijen, een trekkende en uitvoerende rol op zich nemen. Voor de gebieden buiten het beheergebied van het recreatieschap ligt dat anders:
- Binnen het werkingsgebied (het totale gebied dat door de deelnemers ondergebracht is in het recreatieschap) zal het recreatieschap nog altijd een actieve en trekkende rol vervullen, maar dit zal veel meer in samenwerking zijn met de gemeente en eigenaren wiens grondgebied het betreft.
- Buiten het werkingsgebied maar binnen de grenzen van het landschapspark zijn de gemeenten aan zet en zal het recreatieschap vooral een initiërende en faciliterende rol hebben.

In het noordelijk deel van het landschapspark speelt een veelheid aan ontwikkelingen en regionale opgaven waardoor afstemming nodig is met (nieuwe) stakeholders als agrariërs, de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, bewonersverenigingen en gemeenten Zoetermeer, Waddinxveen en Alphen aan den Rijn. De provincie Zuid-Holland heeft een verkenning uitgevoerd waarbij dit deel van het Landschapspark De Rotte in groter verband wordt gezien. De uitkomsten bieden de basis voor een in 2021 gestart gebiedsproces waarbij belanghebbenden intensief betrokken worden.

C

Colofon

C Colofon

Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte is gemaakt in opdracht van Staatsbosbeheer door Strootman Landschapsarchitecten uit Amsterdam en bestaat uit twee delen: dit deel (deel 1: Visie), en deel 2: Uitwerkingen en verkenningen.

Het Ontwikkelplan is tot stand gekomen door intensieve samenwerking met vele partners en vertegenwoordigers van een groot aantal partijen uit het gebied, die door middel van werksessies, gesprekken en hun deelname in de klankbordgroep een grote betrokkenheid aan de dag legden. Hun waardevolle expertise en opbouwend-kritische bijdragen hebben het draagvlak vergroot en dit plan gemaakt tot wat het is. Grote dank daarvoor. We noemen met name:

- Alliantie Groen Blauwe Rotte, bestaande uit
 - Belangengroep Oud Verlaat
 - Natuur- en Vogelwacht Rotta
 - Platform Eendragtspolder
 - Stichting Natuurland
 - Stichting Rotteverband
- Bewonersvereniging Kruisweg
- De Stad Uit (brengt Rotterdamse kinderen naar het platteland)
- Ekologika / Waterwijzer rond de Rotte
- Erfgoedhuis Zuid-Holland
- Fietzersbond
- Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS)
- Landschapstafel Hof van Delfland
- Mountainbikeclub Dirty Hill
- Ondernemersvereniging de Rotte(meren)
- Oudheidkundige Vereniging en Museum Bleiswijk
- Provincie Zuid-Holland
- Rotterdam Topsport
- Sportbedrijf Rotterdam
- Stichting Plezierrivier de Rotte
- Wandelnet
- Watersportverbond
- Wielclub CS010
- Wielploeg Deltacycling
- Wielvereniging In Het Zuggie
- Wielvereniging TCZ'80 (Toerclub Zevenhuizen 80)

Daarnaast danken we talrijke personen voor hun waardevolle bijdragen en betrokkenheid.

In het plan is een aantal randvoorwaarden van de Land en Tuinbouw Vereniging Rotte (LTVR) voor een vervolgproces opgenomen die voor de vereniging belangrijk zijn. De vereniging en LTO noord hebben aangegeven het plan niet te onderschrijven. Bij vervolgprocessen voor de polder zullen de vereniging en/of andere belanghebbende agrariërs worden betrokken.

Al het beeldmateriaal en tekst: © Strootman Landschapsarchitecten bv, tenzij anders aangegeven. Sommige beelden zijn afkomstig van internet, daarvan is het beeldrecht soms onduidelijk. Rechthebbenden kunnen contact opnemen met Staatsbosbeheer.

Opdrachtgever:

Recreatieschap Rottemeren
Bezoekadres: Overschieweg 310
3112 NC Schiedam
Postadres: Postbus 2
3800 AA Amersfoort
T. +31(0)30-692.61.11
www.recreatieschaprottemeren.nl

Gemaakt door:

STROOTMAN LANDSCHAPSARCHITECTEN

Strootman Landschapsarchitecten
Funenpark 1-D
1018 AK Amsterdam
T. +31(0)20-419.41.69
bureau@strootman.net
www.strootman.net

Staatsbosbeheer
Postbus 58174
1040 HD Amsterdam / NL
www.staatsbosbeheer.nl
T. +31(0)30-6926111

Oosterman Vrijtijdszaken
Bentinklaan 67D
3039 KK Rotterdam
info@vrijtijdszaken.nl
T. +31(0)6 52018641

Gemeente Rotterdam
Gemeente Lansingerland
Gemeente Zuidplas
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Royal HaskoningDHV
LAGroup

April 2021

